ANALELE
ARCHITECTUREI

ŞI ALE

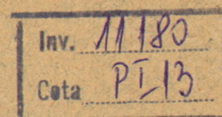
ARTELOR CU CARE SE LEAGA

PUBLICATE SUB DIRECŢIUNEA

D-LUI

I. N. SOCOLESCU

ARCHITECT SI INGINER

APARE O DATA PE LUNA

ABONAMENTE

Pe un an în Bucureştĭ şi judeţe . . . . 24 leĭ
Ţerĭ streine . . . . 30 „
Un număr vechiŭ, pentru abonaţĭ numaĭ . . . . . . 5 „

ANUNCIURI

Una pagină întrégă . . . . 300 leĭ
1/2 „ . . . . 150 „
1/4 „ . . . . 75 „

Abonamentele se fac numaĭ pe anul, întreg începînd de la 1 Ianuarie

Abonaţiĭ la „*Analele*“ priimesc „*Monitorul Licitaţiunilor*“ gratis

Redacţia — STRADA PITAR-MOŞIU, 20 — Administraţia

SUMARIUL

PLATA ABONAMENTELOR SE POATE FACE SI SEMESTRIAL

DUPĂ PRIMIREA NUMERELOR DE IANUARIE SAU IULIE

Abonamentele se pot face şi la Tipografia Curţiĭ Regale F. GÖBL FII, Pasagiul Român, 12.

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA CURŢII REGALE F. GÖBL FII PASAGIUL ROMAN, No. 12.

ANALELE

ARCHITECTUREI

ANALELE
ARCHITECTUREI

ANUL III

1892

TABLA DE MATERIE

TABLA DE MATERIE

COPRINSA IN ANUL III

1892

SUMARIU No. 1 SI 2

SUMARIU No. 3

SUMARIU No. 4

SUMARIU No. 5 SI 6

TEXT: Treĭ mărgăritare de la începutul renașteriĭ Italiene.— Mobilierul catedraleĭ de la Constanța.— Rafael.— Legea pentru descoperirea monumentelor și obiectelor de artă.— Legea asupra creditulul pentru restaurărĭ. — Școala de architectură. — Note de călătorie. — Intrebuințarea șinelor vechĭ de drum de fer. — Societatea architecților. — Primăria Focșanĭ. — Scoala de bele-arte.

DESEMNURI: Mobilierul catedraleĭ de la Constanța: fotoliu regal, iconostasul. — Note de călătorie din Veneția: strane de cântăreț (lutrin). — Passerela de fer din gara Ploeștĭ: elevațiĭ, secțiĭ.

SUMARIU No. 7 SI 8

TEXT: Restaurarea monumentelor istorice. — Societatea architecților Românĭ și D. P. Wallot. — Note de călătorie. — Mobilierul școlar. —Passerela de fer în gara Ploescĭ.—Școala de architectură.—Ministeriul cultelor și instrucțiuneĭ publice. — Monumentul Plevneĭ. — Necrologiĭ.

DESEMNURI: Biserica Armenéscă de la Zamca (Bucovina). Mobilierul catedraleĭ de la Constanța; strane, vedere principală; strană de cântăreț, vedere laterală; planul stranelor. — Școala normală Carol I, din Câmpu-Lung; secțiĭ; planurĭ.

SUMARIU No. 9 SI 10

TEXT: Iconologia creștină Orientală și Occidentală. — Rafael. — Creditul de 29 milioane. — Concurs internațional pentru proectarea uneĭ gărĭ centrale la Bucurescĭ.— Dupe ziare.— Societatea architecților Românĭ.

DESEMNURI: Mobilierul catedraleĭ de la Constanța: candelă, sfeșnic împărătesc, sfeșnic. — Corpul central al liniilor căilor ferate Române (gara centrală). — Mobilier școlar, modele oficiale.

SUMARIU No. 11 SI 12

TEXT: Mobilierul scolar. — Rafael. — Passerela din gara Ploeștĭ. — Cîte-va minute în atelierul luĭ Valbudea. — Treĭ capo-d'opere. — Dupe ziare. — Societatea architecților românĭ.

DESEMNURI: Modele străine de mobilier scolar. — Treĭ capo-d'opere: Laocoon, Diana, Coborîrea de pe cruce. — Mobilier scolar, modele oficiale.

FINE.

ANALELE
ARCHITECTUREI

SI ALE

ARTELOR CU CARE SE LEAGA

PUBLICATE SUB DIRECȚIUNEA

D-LUI

I. N. SOCOLESCU

ARCHITECT SI INGINER

ANUL III
1892

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CURȚII REGALE F. GÖBL FII, PASSAGIUL ROMÂN, No. 12.

1893

ANUL III. — No. 1 și 2. IANUARIE și FEBRUARIE 1892.

ANALELE ARCHITECTUREI

ȘI ALE

ARTELOR CU CARE SE LÉGĂ

DIRECTOR I. N. SOCOLESCU ARCHITECT

RAYMOND DU TEMPLE

Sînt acum maĭ bine de zece anĭ, de cînd profesorul Faye, într'una din savantele sale conferințe de seară, ținute la Sorbona, vorbind de cîțĭ-va apostolĭ rătăcițĭ, aĭ științiĭ din trecut, cu un surîs ce fu repețit pe buzele tuturor asistenților, pronunță aceste cuvinte: «Trebue să se fi găsit numaĭ un biet astronom ca mine, care să scormonéscă vécurĭ întregĭ și să vĕ vorbéscă de oamenĭ ce zac pentru totd'a-una în uitare.»....

Cine a auzit vre-o-dată, din lectoriĭ noștri, pronunțîndu-se numele luĭ Raymond du Temple?

Cînd a trăit?

Ce a lucrat?

In ce scop numele luĭ apare într'o revistă romînéscă?

Maurice du Seigneur, biograful noiĭ *Enciclopediĭ de Architectură*, ce apare în editura luĭ Dujardin, iată tot ce ne spune: „*Du Temple (Raymond)*, architect francez din vécul al XIV-lea, architect și *sergent d'armes* al regilor Carol V și Carol VI. Du Temple e autorul scăriĭ principale a vechiuluĭ palat al Luvruluĭ, ridicate de Carol V; astă scară denumită *surupul cel mare*, să găsea pe fațada meridională a aripeĭ despre nord. Din anul 1364 lucră pentru Luvru; tot sub dînsul fu executat frontonul capeleĭ acesteĭ vechĭ clădirĭ, sculptor fiind Jean de Saint-Romain. *Din 1370 pînă în 1385 dirigiă construirea capeleĭ colegiuluĭ de Beauvays* la Paris; pe la 1387 lucra la Palatul de Justiță și pe la 1394 la capela cea mare a Celestinilor la Paris. Sunt necunoscute datele de naștere și moarte ale acestuĭ architect; e probabil că 'și sfîrși zilele în primiĭ anĭ aĭ véculuĭ al XV».

Răposatul Ramé în a sa *Istoriă generală a Architectureĭ*, abia pronunță o singură dată și în fugă numele luĭ Du Temple. E adevărat însă că nu trece cu vederea a ne spune, că artistul fu «maestru de lucrărĭ, saŭ întîĭ architect al regeluĭ»; Carol V îĭ dete și un grad militar, numindu'l al sĕŭ «mult iubit sergent de armate și zidar»!

Cristina luĭ Pizan, despre care bibliotecarul Buron ne spune, că s'a născut în Veneția pe la 1363; adusă copilă în Franța de tată-sĕŭ, pe care Carol V îl chemase spre a 'ĭ fi astrolog, fu măritată după un francez de distincțiune; văduvind tînără, 'șĭ înecă durerea, compunênd la poeziĭ și novele, ce o făcură cunoscută și 'ĭ atrase favórea principilor; curtizana Cristina, contimporana luĭ Raymond du Temple, pe lîngă laudele fără seamăn ce le aduce luĭ Carol V, nu uită a scrie cîte-va cuvinte de architectul «Sergent și Zidar» numindu'l «artist înțelept, care înțelegea îndestul de bine geometria, adică arta de a mĕsura, de a mănui echeru, linia și compasul, lucru dovedit prin clădirile ce a făcut».

Cele maĭ multe amănunte însă le găsim în *Noul dicționar biografic și critic* al luĭ Bauchal. Aci Raymond du Temple e înscris ca «celebru maestru de lucrărĭ din veacul al XIV».

După Bauchal lucrările însemnate la carĭ a luat parte artistul sunt:

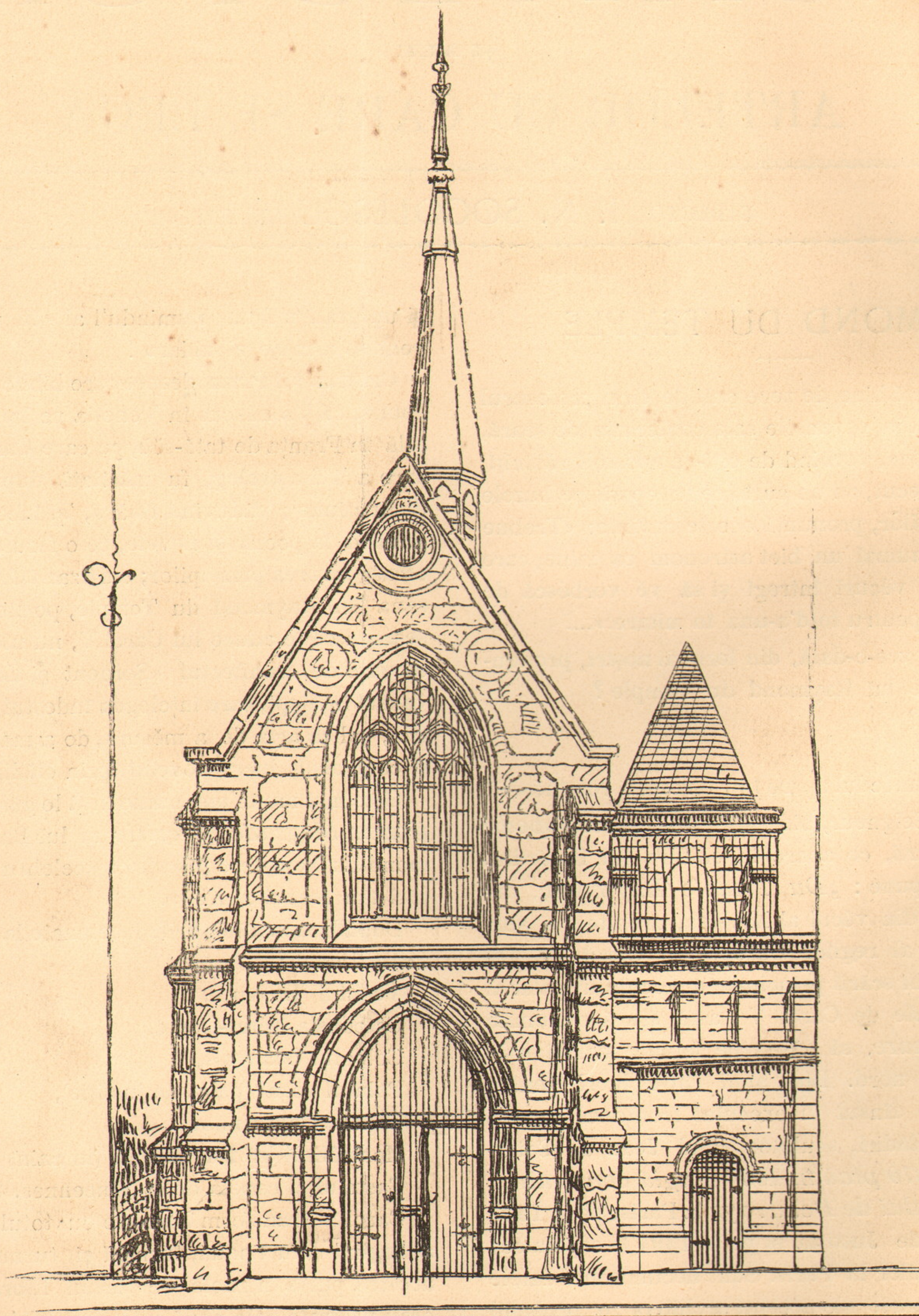
Vechiul Luvru,
Catedrala Nôtre-Dame,
Colegiul Beauvais,
Palatul regal (palat de justiție),
Capela Celestinilor,
Mormêntul luĭ Duguesclin (la Saint Denis)
Castelul și capela de la Vincennes.

Carol V transformă aprópe cu totul vechiul Luvru adăogînd caturĭ nouă, turnurĭ și turnulețe. Unul din acestea purta numele de turnul Librărieĭ; într'însul eraŭ păstrate cele nouă sute manuscripte, carĭ după istoricul Anquetil «forma un numĕr respectabil pentru acele vremurĭ, cînd nu eraŭ de cît manuscripte ce se plăteŭ fórte scump». Un alt autor însă, care nu prea tămăiază pe regĭ, departe de a se speria de biblioteca din turnul Luvruluĭ, o execută din două cuvinte: «cele nouĕ sute de volume nu trata de cît de astrologiă».

Se bănuește, că tóte transformările aduse vechiuluĭ Luvru de Carol V, sînt datorite desemnurilor luĭ Raymond du Temple.

Pe la 1370, architectul nostru urméză luĭ Jehan le Borteiller ca «maestru-zidar jurat al catedraleĭ din Paris». Despre Jehan le Borteiller, Viollet-le-Duc într'o mică monografie a bătrîneĭ catedrale, amintește, că numele luĭ era gravat într'o inscripțiune din 1351, ca cel din urmă autor «ce a mîntuit împrejmuirea altaruluĭ, plină de bazo-reliefurĭ și din care nu a rĕmas de cît două părțĭ— cea de la nord și cea de la sud în dosul stranelor».

BISERICA ROMÎNĂ DIN PARIS
(fostă Sf. Jean de Beauvais)

VEDEREA PRINCIPALĂ
Cum era cînd s'a cumpărat de guvernul romîn

Se găsesc în archivele din Paris două procese-verbale din 1372, alcătuite de Raymond du Temple asupra unor terene virane vizitate de dînsul.

In 1387 întreprinde lucrări pentru Palatul de Justiţie, vechiul palat regal al regilor Franciei şi al Parlamentuluĭ.

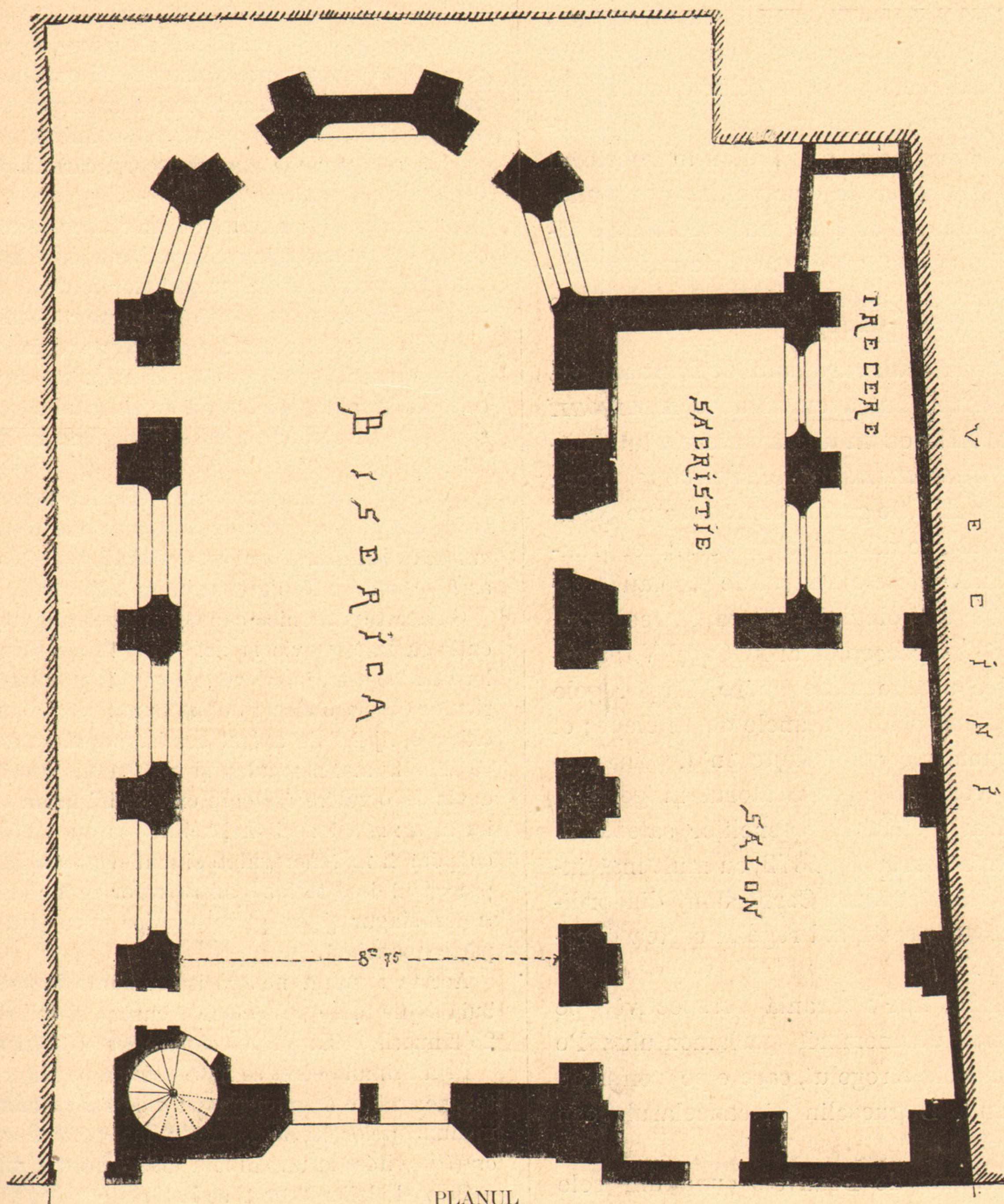
La sfîrşitul véculuĭ al XIV clădeşte capela Celestinilor pentru duca d'Orléans; tot în archive se găseşte o chitanţă de 100 fiorinĭ de aur, purtînd pecetea «Raymond du Temple» cu data de 7 August 1395, chitanţă ce reprezintă a doua rată a onorariuluĭ cuvenit pentru astă lucrare. In muzeul monumentelor de la Saint-Denis, pe care Kotzebue în *Suvenirile* sale 'l descrie ca «una din curiozităţile cele maĭ vestite din Paris», se află şi mormîntul vitézuluĭ Duguesclin. Monumentul conetabiluluĭ este datorit luĭ Raymond du Temple şi sculptorilor Robin Loisel şi Privé.

In afară de vechiul Luvru ce a dispărut spre a face loc edificiuluĭ luĭ Lescot, Jean Goujon, Chambiges, Sarrazin, Anguier, Du Cerceau, vechiul Luvru la care colaborase du Temple ; un alt monument din Paris, *archiepiscopia,* ce avea înfăţişarea unuĭ castel cu turnurĭ şi ziduri întărite, a fost ras din temelii chiar în vécul nostru.

In 1400 Raymond du Temple şi fiul sĕŭ Jehan lucrézâ pentru *archiepiscopiă,* după cum dovedeşte un act al timpuluĭ.

BISERICA ROMÎNĂ DIN PARIS

VECINI

PLANUL
Cum era cind s'a cumpărat de guvernul romin

După tóte probabilităţile castelul de Vincennes şi capela fundată în 1379 de Carol V, aŭ fost clădite tot după desemnurile date de acest artist.

In rîndurile de maĭ sus, reproduse după noua *Enciclopediă,* am avut grijă să sub-liniăm, că Raymond du Temple este autorul biserriceĭ Beauvais.

Acéstă biserică, împreună cu clădirile colegiuluĭ aŭ fost rădicate cam pe la aniĭ 1370—1385. Bauchal ne vorbeşte de chipul de a procede al architectuluĭ pentru întreprinderea lucrărilor. Raymond du Temple, însoţit de piesele scrise, se duse în piaţa Greveĭ (unde se află azĭ palatul Ospeluluĭ oraşuluĭ), dete citire cu glas tare devizuluĭ, faţă fiind «companioniĭ» ; o dată citirea sfîrşită, architectul întrebă pe lucrătorĭ, dacă vor să se însărcineze cu aste zidirĭ, punîndu'ĭ să subscrie un contract de bună execuţiune, conform celor prescrise în devis.

Guilhermy, în a sa savantă scriere, *Inscripţiunile Franciei*, ne dă puţine date asupra monumentuluĭ. «Fondatorul colegiuluĭ de Beauvais era un personagiŭ însemnat, messire Jean de Dormans, episcop şi comite de Beauvais, cardinal-preot cu titlul celor Patru-Sfinţi-încoronaţĭ.» Temelia clădiriĭ fu pusă de Carol V. Autorul ne spune, că mormintele ce se aflaŭ în interiorul bisericeĭ, aŭ avut să sufere de «furtuna revoluţiuniĭ». In treacăt putem spune că astă furtună a fost bine făcătoare. Clădirile colegiuluĭ aŭ dispărut de mult, «singură biserica a rĕmas în picióre şi e clasificată printre monumentele istorice ale Franciei.»

Ca dovadă, că fondatorul, cardinalul de Dormans era un om cu vază pe timpul luĭ, avem şi două *miniaturĭ* rĕmase din vécul al XIV-lea. In uitata scriere a luĭ Montfaucon, *Monumentele monarchieĭ francese*, operă dedicată luĭ Ludovic *XV*, le găsim reproduse pe amîndouă. Prima miniatură se află în capul versiuneĭ francese a «Politiceĭ» luĭ Aristotele tradusă de Nicolau Oresme, «mare maestru al colegiuluĭ Navareĭ, teologian mare şi bun filosof, fost perceptor al luĭ Carol V»; Dormans de Beauvais ocupă locul de onóre, lîngă regele «care cu drept cuvînt cîştigă numele de înţelept ; el iubea pictura şi frumósele arte căzute în deplină decadenţă de atîtea veacurĭ»' Traducătorul în genuchĭ prezintă luĭ Carol al V fructul ostenelilor sale....

Cea de a doua miniatură, din 1372, cu mult maĭ interesantă, ne înfăţişéză pe Jean Corbechon, din ordinul sfântuluĭ Augustin, presintînd regeluĭ cartea «Proprietăţile lucrurilor».

Miniatura ne arată, într'o stranià perspectivă, pe Carol V, încongiurat de membriĭ parlamentuluĭ. Pe o tréptă maĭ jos de aceia a regeluĭ, care e pe tron, staŭ resboinicul Bertrand Duguesclin şi cancelarul Jean de Dormans.

Biserica luĭ Dormans de Beauvais «una din cele maĭ venerabile» căcĭ «sub haina vechie a timpuluĭ a păstrat un aer maestos» după ce a îndurat multe vicisitudinĭ, a fost acum vr'o nouĕ anĭ, cumpărată de ministerul nostru de Culte, de la Dominicaniĭ ce aŭ fost expulsaţĭ, în urma faimosuluĭ articol 7 din legea luĭ Ferry.

Astădĭ monumentul, eşit din mîinile luĭ Raymond du Temple, pórtă numele de *Biserica romînă* şi nu sunt de cît numaĭ cîte-va dile de cînd părintele Severin 'ĭ-a deschis uşile, pentru ceĭ ce voesc să audă oficiindu-se în limba nóstră serviciul religios ortodox.

Gravura alăturată dă planul şi faţada asteĭ clădirĭ pariziane, aşa cum se găsea în diua, cînd ea a devenit proprietate romînéscă.

STEFAN CIOCARLAN.

CHESTIUNEA ARCHITECŢILOR
INSĂRCINAŢI CU
MONUMENTELE ISTORICE IN FRANTA

Cu ocasiunea discuţiuneĭ budgetuluĭ Bele-Artelor, la capitolul *comisiunea întreţinereĭ monumentelor istorice*, s'a născut o discuţiune fórte violentă între maĭ multĭ deputaţĭ şi banca ministerială.

Acusaţiunile cele maĭ grele s'a adus corpuluĭ de inspectorĭ generalĭ aĭ monumentelor istorice şi cu tótă apărarea adusă de banca ministerială şi deputatul architect Trelat, totuşĭ, guvernul a fost silit să presinte preşedinteluĭ republiceĭ, un decret de reorganisare a acestuĭ corp, care să pună capăt stăriĭ deplorabile de adĭ.

Examinînd desbaterile, vedem că acusaţiunile de căpetenie ce aŭ determinat reorganisarea, se reduce la treĭ :

1) Că architecţiĭ monumentelor istorice se recrutaŭ fără nicĭ un fel de control, după bunul plac al ministruluĭ ;

2) Că divisele presentate de aceştĭ architecţĭ, pentru lucrărĭ de restaurărĭ, sunt tot-d'a-una inexacte şi momitóre, iar în cele din urmă se cheltueşte sume îndoite şi întreite pentru realisarea lucrărilor propuse, tărăgăind cu isprăvirea anĭ de dile, şi al

3) Ceea ce a făcut maĭ mare efect, a fost că aceiaşĭ architecţĭ, chemaţĭ să plănuiască restaurările şi să controleze executarea technică şi artistică, făceaŭ tot eĭ lucrările în regie, astfel că orĭ ce fel de control era suprimat.

Cu aceste puternice capete de acusaţie, era natural că discuţia să fie fórte vie şi defavorabilă serviciuluĭ monumentelor istorice, căcĭ în adevĕr, ce póte fi maĭ neregulat şi maĭ periculos de cît o alegere după bunul plac al unuĭ ministru, fie chiar sprijinit de avisul comisiuneĭ Monumentelor istorice ; ce póte fi maĭ neregulat şi maĭ bănuit de cît a presenta un devis de o valóre óre-care executabil în un timp determinat, iar în urmă a înzeci cheltuelile şi a duce la infinit lucrările; ce póte fi maĭ neregulat şi maĭ contra bunuluĭ simţ, de cît procedeul de a te face antreprenor de lucrărĭ pe care le controlezĭ singur şi ca parte tecnică şi ca parte artistică şi ca parte financiară.

Acéstă situaţiă nenorocită ce dura de multă vreme, trebuia să fie îndreptată cît maĭ curînd, şi cele douĕ decrete din 26 Ianuarie 1892, aŭ pus capăt acesteĭ stărĭ de lucrurĭ.

Prin primul decret se hotărăşte că pe viitor, nicĭ un inspector general de monumente istorice saŭ membru al comisiuneĭ monumentelor istorice, să nu maĭ pótă fi însărcinat cu lucrărĭ privitóre la un edificiŭ clasat printre monumente.

Prin al doilea decret se hotărăşte ca pe viitor, architecţiĭ monumentelor istorice să fie recrutaţĭ numaĭ pe cale de concurs.

* * *

E curios cum la noĭ, pentru restaurarea monumentelor istorice, nu numaĭ că se practicéză de 14 anĭ sistemul găsit în Franţa de detestabil şi necorect, dar maĭ e complectat cu disposiţia de monopol perpetuu în folosul unuĭ singur individ.

Vom reveni asupra acesteĭ cestiunĭ.

RAFAEL

După SURMAY

Să fie óre o grije nefolositóre de a reaminti aci într'o notiță repede, cîte-va din datele vieței lui Rafael, origina sa, educațiunea sa, epocele cînd și-a schimbat maniera'ĭ, și mediul în care a trăit? Fără îndoélă, tóte acestea s'aŭ spus, dar este óre acésta un cuvênt de a n'o maĭ spune? Și apoĭ nu sunt destule persóne, chiar printre artiștĭ, carĭ nu le cunosc saŭ care n'aŭ de cît o idee vagă și confusă? Am fi prea nenorocițĭ d'altmintrelea dacă în notele acestea, orĭ cît de repeḑĭ ar fi, n'am pune în lumină óre-carĭ puncte rĕmase întunecate în amintirile cititorilor noștri, chiar ale celor maĭ entusiasmațĭ pentru acéstă figură gloriósă.

Maĭ întîiŭ, pentru ca marele maestru să fie maĭ presinte cugetăreĭ, vom da portretul sĕŭ, orĭ maĭ bine ne vom încerca de a descrie cu condeiul pe acelea în carĭ s'a represintat el însușĭ. Il găsim maĭ întîiŭ în desemnul celebru al colecțiuneĭ din Oxford: n'are de cît cincĭ-spre-ḑece anĭ; apoĭ, îl revedem în picturile Vaticanuluĭ (Școla Ateneĭ) și la Louvru, în portretul numit, nu scim pentru ce, al *Maestruluĭ de Arme*. Dar din tóte asemănările luĭ Rafael aceea pe care posteritatea o socotesce ca cea maĭ desăvĕrșită și maĭ adevĕrată, ne este dată prin repetițiunile portretuluĭ în care Francia (Francisco Raibolini) — originalul e astăḑĭ perdut și nu posedăm de cît copiĭ—fixase trăsurile seducĕtóre ale tînĕruluĭ sĕŭ amic. „El pare în vîrstă de aprópe douĕ-ḑecĭ și doĭ de anĭ, fără barbă, cu o figură fecioréscă, de un oval prelung și forte delicat, ale căreĭ liniĭ ar fi fost tóte grece, dacă nasul era maĭ puțin accentuat și partea inferióră maĭ plină. El are pe cap o beretă largă, aruncată mult pe céfă; pĕru'ĭ óche ș, despărțit la mijlocul frunțeĭ ca acela al uneĭ fete, cade în unde îmbelșugate d'a lungul obrajilor și se desfășóră pe umerĭ și pe piept. El șéde, cu bratul drept pus pe o masă, îmbrăcat cu o robă albă ale căreĭ mânece, cu îndoiturĭ marĭ, sunt înodate la încheetura mîneĭ; o bundă magnifică de blană împestrițată, de brocart de aur cu frînturĭ luminóse, trece pe umĕrul stîng și cade cu bogăție pe spate; în fund o bucată de perete și un peisagiŭ [1]) “

Oficiile din Florența aŭ un alt portret al luĭ Rafael, zugrăvit de el însușĭ. El provine de la Urbino. Rafael l'ar fi făcut pentru familia sa. Figura este executată de treĭ-sferturĭ. Capul acoperit de un păr lung castaniŭ, căḑênd pe céfă, pórtă o beretă négră. Gîtul e liber, lung, flexibil; culórea pieliței măslinie; nasul delicat; ovalul obrazuluĭ prelung. Ca în tabloul precedent, Rafael e în vêrstă de aprópe douĕ-ḑecĭ și doĭ de anĭ, dar orĭ-cît de frumos ar fi capul acesta, n'are seducțiunea aceluia al luĭ Francia. D'alt-fel capul pictoruluĭ cu frumusețea'ĭ „rafaeléscă“ este, cred, viŭ în amintirea tutulor minților.

Origina, nascerea, copilăria — Familia luĭ Rafael este de origină dintr'un sătuleț al Ombrieĭ numit Colbordolo; ca să scape de devastările ce desolaŭ Italia, ea veni să se adăpostéscă la Urbino, unde prin ajutorul munceĭ prosperă. Giovanni Sante, orĭ Santi, era poet și pictor; el se însură cu Magia Ciarla, fica unuĭ negutător. Din acéstă unire se născu Rafael la 28 Martie 1483. Santi fără a fi un pictor de primul ordin, avea însemnătate, și iubea cu pasiune arta pe care o practica. Dacă pĕtrundem în locuința modestă în care viețuia, devenită astăḑĭ un monument public, vedem pe un părete o frescă din nenorocire degradată: ea represintă o femee tînĕră vĕḑută din profil, șeḑênd și citind o carte, susținută de un pupitru; un copil frumos, gol de tot, rezămat de sînul eĭ, dórme pe genuchĭ. Să fie óre acesta portretul Magieĭ și al luĭ Rafael? In trăsurile tinereĭ femeĭ se regăsesce expresiunea de dulcéță și frumusețea cu care minunatul eĭ fiŭ trebuia să înzestreze atîtea madone. Familia care avea maĭ mulțĭ alțĭ copiĭ, trăia fericită. Santi, forte iubit la curtea elegantă din Urbino, avea comande numeróse. Acéstă fericire ținu puțin. La 7 Octombre 1491, frumósa Magia muri; în anul urmĕtor; Santi se însură din noŭ cu o femee bogată. Acéstă unire nu ținu mult. Santi-Bernardina Porta fiind însărcinată, încetă din viață la 1 August 1504. Rafael era orfan la vîrsta de un-spre-ḑece anĭ. Din norocire tatăl sĕŭ lăsa o moștenire destul de rotundă: opt sute șeaĭ-ḑecĭ florinĭ, și dacă frumósa mamă, care născu o fată numită Elisabeta, avu puțină dragoste pentru copilul din prima căsătorie, el găsi în familia maternă rude carĭ îl iubiră cu dragostea cea maĭ vià. Acésta va fi d'altmintrelea o notă pe care o vom întîlni stăruind în viața luĭ Rafael: El fu iubit de toțĭ aceia carĭ 'l cunoscură.

Am ḑis că Santi nu era nicĭ de cum un pictor fără merit; avu el óre înrîurire asupra geniuluĭ fiuluĭ sĕŭ? n'am putea să ne îndoim, cînd comparăm primele picturĭ ale acestuia cu ***Sfîntul Ieronim*** de la Museul din Latran al celuĭ de 'ntîiŭ. Dar Rafael n'avea de cît un-spre-ḑece anĭ cînd perdu pe tatăl sĕŭ; primit-a el óre chiar lecțiunĭ? La acéstă îndoélă, eată rĕspunsul d-luĭ Muntz:

„Renascereĭ, ḑice el, îĭ plăcea să trăiască o viață maĭ repede de cît evul mediŭ și o viață maĭ puțin contemplativă. Ceĭ maĭ mulțĭ dintre artiștiĭ epoceĭ, fură de o precocitate deosebită. Mantegna nu era de cît de șépte-spre-ḑece anĭ, cînd zugrăvi pe Fecióra din biserica Sfinteĭ Sofie din Padua; Michel-Angelo, născut în 1475, intrat în 1488 în atelierul luĭ Ghirlandajo, sculpta în 1489, adică la vêrstă de cincĭ-spre-ḑece anĭ, masca faunuluĭ care atrase atențiunea luĭ Laurențiu Magnificul. Fra Bartolomeo, născut către aceiașĭ epocă, era primit în 1484, în atelierul luĭ Cosimo Rosselli; el n'avea de cît vr'o cincĭ-spre-ḑece anĭ, cînd începu să lucreze pe socotéla sa proprie. Perugin îșĭ începu asemenea ucenicia-'ĭ la vîrsta de nouĕ anĭ; Andrea del Sarto era și maĭ mic încă, cînd se puse pe studiul orfevrerieĭ; el n'avea atuncĭ de cît șépte anĭ. Să punem treĭ saŭ patru anĭ pentru ucenicia propriŭ ḑisă, tot atîta pentru calfă: la șeaĭ-spre-ḑece anĭ cine-va putea la rigóre să-'șĭ termine nisce studiĭ solide și repeḑĭ. Suposînd că Rafael ar fi fost în regulă, nu în excepțiune, cine-va e perfect autorisat să crédă că în momentul morțeĭ tatăluĭ sĕŭ, el începuse deja să desemneze și învățase cel puțin de la el rudimentul arteĭ.“

Negreșit el primi asemenea de la acest tată literat, aprețuit sub titlul acesta de prea învĕțata curte din Urbino, primele lecțiunĭ ale uneĭ educațiunĭ liberale pe care el o urmă mereŭ și despre care trebuia să lase nisce mărturiĭ așa de strălucite.

Orfanul găsi în unul din unchiĭ seĭ, Simone Ciarla, căruia îĭ arătă în tot-d'a-una o recunoscință piósă, un protector înfocat și luminat. E probabil că Rafael luă atuncĭ lecțiunĭ de la compatriotul sĕŭ pictorul Timoteo Viti, cu care el înodă maĭ tîrḑiŭ legăturile uneĭ prieteniĭ recunoscĕtóre. Posedăm desemnurĭ de Rafael, din acéstă epocă, carĭ mărturisesc deja eleganța și siguranța cu carĭ el mânuia condeiul și creionul.

La sfîrșitul anuluĭ 1499, Urbinatul părăsi orașu'ĭ natal pentru a merge la Peruza, să urmeze învĕțămêntul luĭ Perugin, atuncĭ în tótă gloria luĭ și înconjurat de elevĭ numerosĭ veniți din tóte colțurile Italieĭ. Indată ce 'l primi în atelier, maestrul, fermecat de eleganța manierelor sale și maĭ ales

[1]) L. Gebhart.

de talentul sĕŭ, prezise carĭ îĭ vor fi destinatele, povesteşce Vasari. El seduse încă şi maĭ mult pe camaradiĭ sĕĭ, şi se stabiliră între el şi dînşiĭ relaţiunĭ de pretenie pe carĭ el nu le rupse nicĭ o dată; el îĭ chemă lîngă dînsul la Roma ca să 'ĭ ajute în lucrările sale imense.

„Ast-fel acest geniŭ născînd, dice D. Muntz, pe care îl vom cita adesea, exercita chiar de la intrarea luĭ la Perugin, o adevĕrată fascinare, nu numaĭ asupra camaradilor sĕĭ, dar încă asupra artiştilor cu mult maĭ în vîrstă de cît dînsul."

Rafael nu întîrdiă să ajute pe maestrul sĕŭ în lucrările pe carĭ el le executa pentru oraşul Peruza. De la 1499 pînă la sfîrşitul anuluĭ 1502, raporturile luĭ Perugin şi ale efebuluĭ Urbinat fură intime, şi dacă adesea elevul să îndeletnicea să copieze operile profesoruluĭ, avem dovedĭ că acesta îĭ ceru de maĭ multe orĭ schiţe inspirătóre.

Cînd Perugin părăsi Peruza pentru a se reîntórce în Toscana şi se despărţi de Rafael, acest din urmă poseda tóte secretele maestruluĭ care avu asupra luĭ o înrîurire aşa de vie şi de adîncă. Urbinatul n'avea atuncĭ de cît nouĕ-spre-dece anĭ. Posedăm de la el cîte-va *Madone* datînd din acéstă epocă; acestea sunt nisce tablourĭ de jumĕtate corp. Vom cita dintr'însele: ***Fecióra între Sfîntul Ieronim şi Sfîntul Francisc*** (Museul din Berlin), ***Madona*** comteseĭ Alfani la Peruza. Maniera tînăruluĭ este aceea a maestruluĭ sĕŭ, amestecată cu amintirĭ primite în casa părintéscă.

Reputaţiunea-'ĭ născîndă era deja ast-fel că primea comande. Madilena degli Oddi îĭ încredinţă execuţiunea uneĭ picturĭ monumentale pentru biserica Sfîntuluĭ Francisc la Peruza, *Incoronarea Fecióreĭ*, aflată astădĭ în biblioteca Vaticanuluĭ. Museele din Veneţia, Oxford, Lille, coprind cîte-va desemnurĭ pregătitóre ale artistuluĭ pentru acéstă composiţiune. Orĭ din timiditate, orĭ că era într'adevĕr dificil d'a găsi persóne carĭ să consimtă a posa, se vede că Rafael era nevoit să ia dintre tineriĭ sĕĭ camaradĭ ca modele. Compositiunea e fórte interesantă; ea e împărţită în douĕ: în partea de jos apostoliĭ înconjóră mormîntul deşert al Fecióreĭ. Eĭ aŭ un mare farmec de naivitate şi de dulcétă, şi maĭ mulţĭ dintre dînşiĭ, cu ochiĭ ridicaţĭ spre cer, par a vedea scena ce se petrece aci: Dumnezeŭ depunînd o corónă pe fruntea Fecióreĭ, avĕnd mîinele'ĭ împreunate şi fruntea'ĭ uşor inclinată. In giurul acesteĭ grupe, îngerĭ sburînd, cîntînd, cîntînd cu vióra. Eĭ sunt desfătătorĭ ca posă şi ca graţie. La tabloul acesta principal, Rafael adaose o *Bună-Vestire*, o *Adoraţiune a păstorilor* şi o *Intrare în Biserică*. In cel d'întîiŭ din aceste subiecte, se găsesce deja la tînărul pictor, aceea pricepere în architectură pe care el trebuia s'o ducă atît de departe.

Către aceiaşĭ epocă, el execută pentru un alt oraş, Citta di Castello, diferite picturĭ. El zugrăvi pe un steag de o parte ***Sfînta Treime***, de cea-l-altă, ***zămislirea Eveĭ***, apoĭ o ***Incoronare a Sfîntuluĭ Nicolae din Talentino***, un ***Christ pe cruce***, în sfîrşit, *Căsătoria Fecióreĭ*. Schiţa asupra ***Sfîntuluĭ Nicolae*** aparţine astădĭ museuluĭ din Lille, şi *Căsătoria Fecióreĭ*, tabloŭ bine cunoscut, figurézã la Milan în museul Brera. Acest *Sposalizio* este întru tot în stilul luĭ Perugin.

Către 1504, Rafael se duse la Sienna, ca să vadă pe amicul sĕŭ Pinturicchio şi lucrările pe carĭ el le esecuta în Bibliotecă, pentru a celebra viaţa luĭ Aeneas Sylvius. Nu se pare nicĭ de cum ca el să fi ajutat pe artist cu penelul sĕŭ, dar avem probă sigură că i-a procurat schiţe.

Numaĭ la Sienna Rafael vĕdu, pentru prima óră, unul din capo-d'operile acelor antichităţĭ eşite din mormênt, care pasiona Italia pînă la delir. El se găsi în faţa celor *Treĭ Graţiĭ*. El vru să le copieze, dar trăsura pe care ne-a lăsat-o şi care să păstréză la Veneţia, dovedeşte că n'avea încă acel sentiment al arteĭ grece al căreia el trebuia să fie cel maĭ admirabil dintre continuatorĭ. Asemenea la Sienna el făcu cunoştinţă cu un pictor deja celebru, mai în vîrstă de cît el cu cîţĭ-va anĭ, Sodoma, şi cu B. Perussi, pictor şi architect, care a umplut Roma cu edificiile sale. El pare asemenea a se fi legat cu un sculptor în lemn, Giovanni Barile, pe care îl chemă maĭ tîrdiŭ lîngă dînsul ca să execute porţile Stanţelor Vaticanuluĭ. Probabil către acéstă epocă Rafael zugrăvi micul tabloŭ de la National Gallery din Londra, ***Omul între Voluptate şi Virtute***, tabloŭ cunoscut sub numele de ***Visul cavaleruluĭ***.

In 1504, tînărul artist se reîntórse la Urbino.

Iuliŭ I. Roşca.

STABILIMENTELE DE BĂI
DIN
STATIUNILE NOASTRE BALNEARE

Se ştie că prin legea de la 28 Iunie 1891 s'a deschis ministeruluĭ agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domenielor, un credit extraordinar de leĭ 2.680.500, pentru a executa maĭ multe lucrărĭ fórte importante, pe la diferitele stabilimente ce depind de acest minister. Prin repartiţia acesteĭ sume se prevede ca să se facă un hotel la Govora şi un stabiliment de băĭ la Lacul-Sărat, ambele lucrărĭ pentru o valóre de 500.000 leĭ în total.

Cine cunóşte puţin situaţia nenorocită a staţiunilor nóstre balneare, vede imediat că sumele prevĕdute maĭ sus sunt cît se póte de insuficiente şi că o să fie nevoe de cheltuelĭ mult maĭ importante, cînd guvernul se va hotărî a întreprinde o lucrare seriósă în aceste staţiunĭ.

In vederea acesteĭ situaţiĭ, recunoscută de guvern, imediat după votarea credituluĭ, Ministerul Domenielor a luat hotărîrea să procédă în mod raţional la resolvarea acestuĭ important problem „***instalarea stabilimentelor de băĭ în staţiunile balneare***", de aci atîrnînd tot viitorul staţiunilor nóstre.

Spre a procede cu succes, se hotărî ca maĭ întîiŭ o comisiune specială, să mérgă în streinătate prin diferitele staţiunĭ de băĭ, ale căror ape sunt similare alor nóstre, şi să studieze instalaţiunile stabilimentelor, modul de funcţionare, etc. iar după ce va aduna tóte documentele necesare, să se întocméscă planul pe basa căruia să se întreprindă lucrările de la noĭ.

In special se avea în vedere Lacul-Sărat, ca staţiunea cea maĭ necesitósă în acest moment.

Comisiunea se compune din d. architect I. Socolescu, şeful serviciuluĭ de architectură al ministeruluĭ; d. C. Botea, şeful serviciuluĭ apelor minerale şi d. Constandiniu, inspectorul exploatărilor staţiunelor de băĭ.

Fie care membru al comisiuneĭ, avea însărcinarea sa specială, care în parte urma să 'şĭ depue raportul sĕŭ special, ceea ce s'a şi făcut.

Cum pe noĭ ne interesézã acela al serviciuluĭ de architectură, daŭ aci maĭ jos, coprinsul raportuluĭ d-luĭ Socolescu, pentru ca cititoriĭ noştri să ia cunoştinţă de el.

Domnule Ministru,

Prin adresa d-vóstră No. 40740 din 1891, mi s'a pus în vedere că, cu decisia No. 49022 din 1891, sunt însărcinat a merge în streinătate spre a studia diferite stabilimente de băi, în scop de a stabili un program pentru lucrările necesare în staţiunile de băi din ţară.

Următor acestuĭ ordin, la 15 Septembre a. c. am şi plecat spre a visita cele maĭ importante stabilimente din Austria, Germania şi Francia, ale căror ape se apropie maĭ mult de acelea ce avem în ţară.

Primele băi ce am visitat aŭ fost cele din Austria şi anume: Karlsbad, Franţensbad şi Marienbad, unde se administréză băile de ape minerale, recĭ şi calde şi maĭ cu sémă băile de nomol. In ceea ce priveşte instalaţiunile pentru ape minerale saŭ inhalaţiĭ, ele n'aŭ o importanţă speciala de óre ce nu es din cele ce se văd la orĭ ce stabiliment de băĭ; instalaţiunile însă pentru băĭ de nomol, merită o deosebită observaţiune, căcĭ maĭ cu sémă aceste instalaţiĭ a avut în vedere ministerul cînd a hotărît misiunea.

Franţensbad fiind staţiunea cea maĭ renumită pentru băĭ de nomol, de unde se duce nomol şi la cele-l'alte două staţiunĭ, Marienbad şi Karlsbad, posedă stabilimentele cele maĭ numeróse şi maĭ importante. Ceea ce ne interesézâ însă, nu este nicĭ numĕrul, nicĭ importanţa stabilimentelor, ci sistemul adoptat, aprópe în mod uniform, pentru a distribui băile la bolnavĭ, — sistem ce 'l am vĕzut, practicat şi la Karlsbad şi la Marienbad în acelaş mod.

Fie care din stabilimentele de băĭ de nomol, îl găsim înpărţit în treĭ părţĭ bine distincte: ***administraţia, băile** şi **atelierul de preparat şi servit nomolul.***

Administraţia ocupă împregiurimele intrăreĭ şi se compune din încăperile necesare serviciuluĭ de încasărĭ şi consultaţiĭ, precum şi hala de servit apele de băut.

Băile coprinde cabinele de desbrăcat şi luat tratamentul, formînd în general şirurĭ de camere de o suprafaţă destul de modestă, şi prevĕdute cu aparatele şi mobilierul necesar. Tóte cabinele sunt legate prin galeriĭ ce duc la vestibulul de intrare. Aceste galeriĭ, nu servesc de cît ca degajament, pentru circulaţia bolnavilor şi a personaluluĭ de cabine.

Atelierul ocupă curţile spre care daŭ tóte cabinele şi în care curţĭ se prepară nomolul, spre a fi servit în urmă în cabine, prin băĭ pe rotile, pe care le introduce în cabine pe nişte portiţe menageate sub ferestrele esterióre.

Acest sistem este fórte practic, căcĭ înlesneşte serviciul prin băile mobile, şi evită bolnavilor desagrementul ce se observă la Lacul-Sărat, prin introducerea nomoluluĭ în cabină pe uşă, cu róba saŭ cu vagonetul şi turnarea luĭ în băĭ fixe, — dupe care apoĭ trebue să se opereze scóterea luĭ tot prin cabină saŭ trecerea în canal.

La Franţensbad, bolnavul cînd intră în bae, găseşte tot preparat, iar la plecarea sa, operaţia de curăţire se face pe portiţele din spre curte, astfel că într'un timp fórte scurt se póte da unuĭ alt bolnav baia necesară.

Cu acest sistem se satisface un numĕr maxim de bolnavĭ, cu cea maĭ mare economie de timp şi cheltuelĭ, făcînd astfel tratamentul accesibil tutulor pungilor.

Ceea ce este de remarcat în staţiunele de la Franţensbad, este că în general, tóte ţevile şi aparatele sunt dispuse la vedere spre a putea fi controlate la orĭ ce moment. Acésta este o mésură escelentă ce trebue observată în orĭ ce stabiliment de băĭ sistematice, căcĭ pune la adăpost regulata funcţionare a aparatelor şi prin urmare a tratamentuluĭ bolnavilor veniţĭ spre căutare.

In tóte stabilimentele de băĭ de la Franţensbad, am observat aceleaşĭ sisteme şi aceleaşĭ disposiţiĭ, cea ce denotă că sunt cele consacrate de practică, ca cele maĭ avantagióse.

Dar dacă bolnavul vine într'o staţiune de băĭ spre a se supune tratamentuluĭ medical, nu urméză de aci ca el să nu aibă şi distracţiĭ în convalescenţă saŭ în timpul cureĭ. In acest scop se observă în tóte staţiunile de băĭ, locale spaţióse pentru spectacole, grădinĭ, alee de plimbare şi în genere tot ceea ce póte face ca timpul să trécă înmod maĭ plăcut şi maĭ cu folos pentru sănătatea bolnavilor.

Astfel şi Franţensbad şi Karlsbad şi Marienbad, posed importante hale de băut ape şi plimbare pe timp rĕŭ, sălĭ splendide de spectacole, lectură, etc., parcurĭ imense, împrejurimĭ admirabile, etc. etc., care tóte împreună fac un tot, fără de care o staţiune de băĭ nu póte progresa.

In staţiunile nóstre de băĭ, din nenorocire lipseşte şi un bun tratament medical şi şederea în staţiune este nesuferită din lipsă de confort şi de distracţie. Cine a avut ocasie să vadă starea în care sunt staţiunile nóstre de băĭ în raport cu cele din streinătate, póte zice fără témă de contrazicere că, n'avem nimic şi prin ce avem, compromitem cele maĭ renumite ape, care fiind rĕŭ administrate, nu pot da resultatele ce le pot da, iar publicul se desgustă luînd drumul streinăţeĭ.

La Karlsbad şi Marienbad, instalaţiunile de băĭ aŭ o maĭ mică importanţă relativă, de óre ce cura principală fiind de ape minerale de băut, bolnaviĭ aŭ nevoe maĭ mult de locurĭ de plimbare, fie în spaţiurĭ descoperite, fie în ***hale de cură***, cum le numesc.

La ambele aceste staţiunĭ, halele de cură sunt făcute d'asupra isvórelor chiar, astfel că bolnaviĭ sunt serviţĭ la adăpost şi pot să 'şĭ facă mişcarea necesară, pe orĭ ce timp.

Aceste hale de cură sunt însă necesare în orĭ ce stabiliment de băĭ, căcĭ permite bolnavilor a face mişcarea necesară şi pe timp rĕŭ, sub adăpostul lor.

După visitarea acestor treĭ staţiunĭ, am trecut la Ems, unde însă n'am găsit nimic noŭ ca instalaţiunĭ saŭ sisteme de distribuţiune a băilor.

La Vichy şi Aix-les-bains, instalaţiunile sunt pentru băĭ de corp, instalaţiĭ, şi ape de băut, în condiţiunile obicĭnuite.

Dacă acuma ne propunem, a hotărî condiţiunile în care ar trebui întocmite stabilimentele nóstre de băĭ, în raport cu felul apelor şi progresele moderne, subsemnatul 'şĭ permite a 'şĭ da următórea părere:

Spre a putea da staţiunilor nóstre de băĭ un caracter modern, trebue neapărat ca, orĭ care ar fi localitatea saŭ natura apelor, să se stabilécă maĭ înainte un plan general detaliat prin care să se hotărască în mod definitiv locul ce trebue ocupat de stabilimentele de cură, clădirile de distracţie, de locuinţă etc., cu prevederĭ pentru viitor, după care plan general să se urmeze spre a esecuta pe rînd clădirile şi înfrumuseţările necesare.

Avînd în vedere obiceiul ţăreĭ, şi lipsa de capitalurĭ particulare, statul trebue să se hotărască a clădi tot, adică şi stabilimentele de băĭ, şi casinurile şi hotelurile şi parcurile, remînînd în urmă a le concede exploatatorilor, ce nu vor lipsi cînd vor vedea că li se pun la disposiţie localurĭ satisfăcătóre din tóte punctele de vedere. Publicul la rîndul, sĕŭ găsind în ţară tot ce găseşte în streinătate, ca cură şi confort, va remîne cu plăcere în staţiunile nóstre de băĭ. Urméză dar ca în orĭ-ce staţiune de băĭ să avem:

1) Un stabiliment de băĭ conform cerinţelor cureĭ ce se propune.
2) Un loc adăpostit pentru plimbărĭ pe timp rĕŭ.
3) Un casino cu saŭ fără hotel.
4) Unul saŭ maĭ multe hotele confortabile.
5) Parcurĭ şi locurĭ de plimbare, paviliόne de musică, de vîndărĭ, pieţe, alee, etc.

In planul general ce s'ar întocmi, trebue ca să se ţină socotélă de desvoltările maxime ce ar putea lua pe viitor înbunătăţirele ce se fac, pentru ca la început să nu se cheltuiască sume colosale aşteptînd un folos viitor, ci să se arangeze astfel proectele ca ele să pótă căpăta o desvoltare proporţională şi progresivă.

Acest principiŭ trebue să predomine la fie-care clădire saŭ înbunătăţire.

1) Stabilimentul de băĭ

După exemplul celor maĭ moderne stabilimente din streinătate, orĭ ce stabiliment de băĭ trebue să coprindă:

a) Partea publiculuĭ;
b) Partea tratamentuluĭ;
c) Instalaţiele speciale, (local pentru maşinĭ, atelier de preparat medicamentele etc.);
d) Locuinţele personaluluĭ medical şi de serviciŭ.

Tóte aceste grupurĭ trebuesc să formeze un singur corp, funcţionînd fie care serviciŭ fără a fi genat de vr'un alt serviciŭ.

a) ***Partea publiculuĭ*** trebue să ocupe în general centrul stabilimentuluĭ, de unde se dirige atît publicul cît şi perso-

nalul. Aci trebue instalată hala de debit al apelor saŭ produselor medicale, precum și casa, sala de consultații, cabinetul doctoruluĭ și biuroul personaluluĭ de dirigere și control. Astfel în acest centru, publicul primeşte cu înlesnire și fără osteneală tóte serviciile de care are nevoe.

b) *Partea tratamentuluĭ.* Din grupa centrală și legat cu ea, publicul trebue să pótă trece la locul de tratament — cabinele saŭ sălile speciale. Aceste cabine saŭ sălĭ speciale trebuesc astfel dispuse, ca publicul să nu aibă a se amesteca cu alt personal de serviciŭ, de cît băiașiĭ, și acésta numaĭ pe timpul cît se operéză tratamentul, după care să pótă reveni la eșire, cu cea maĭ mare înlesnire.

c) *Instalațiunile speciale.* In acésta se va coprinde : localul mașinelor, a reservórelor, atelierul de preparat medicamentele, etc. In general trebue ca instalațiele speciale să fie în curțile de serviciŭ fără nicĭ un fel de comunicare cu publicul.

d) *Locuințele personaluluĭ* medical și de serviciŭ, este maĭ bine să fi afară din clădirea stabilimentuluĭ, pe cît se póte, atît ca mĕsură de higienă și ca siguranță.

2) Adăpostul

In orĭ ce stațiune de băĭ este absolut necesar a se prevede o sală spațiósă, precum și alee acoperite, unde publicul să pótă pe timp rĕŭ a 'șĭ face plimbarea de higienă saŭ de tratament. Aceste hale și alee trebue să fie în legătură saŭ în mare apropiere de stabilimentul de băĭ, isvórele de apă, casino, etc. formînd un fel de legătură între diferitele grupurĭ de clădirĭ, spre a permite publiculuĭ să circule la adăpost pe timpurĭ de ploĭ.

Construcția acestor hale și alee, póte fi de fer, lemn saŭ zidărie după localitate.

3) Casino

Pentru ca timpul de cură să trécă în mod agreabil, este necesar ca în fie-care să avem un casino, adică un local de distracție, unde să pótă da balurĭ, concerte, spectacole, unde sunt cabinete de lectură și conversație, restaurantele, cofetăriele etc.

Acestor clădirĭ li se póte adăoga și un hotel în etagiŭ saŭ legat cu el, cea ce este avantagios din punctul de vedere speculativ, căcĭ publicul ar căuta de preferință acest hotel.

4) Hotelurile

Potrivit cu numĕrul visitatorilor, în orĭ-ce stațiune de băĭ, sunt necesare hoteĭurĭ confortabile.

Avînd în vedere interesul ce statul are de a face ca publicul să se îndemne a 'șĭ face cura în țară, aceste hoteĭurĭ trebuesc făcute de stat cu tótă îngrijirea de confort și higienă, forțînd astfel pe particularĭ a clădi în urmă în aceleașĭ condițiunĭ.

5) Parcurĭ, plimbărĭ, etc.

Pe lîngă clădirĭ, e nevoe ca publicul să pótă face mişcare și în plin aer, în care scop trebue înființate parcurĭ, prevĕdute cu alee spațióse și variate, decorate cu pavilióne pentru concerte, bufeturĭ, magazine, etc. tot ce póte face ca publicul să trécă în mod agreabil timpul de cură.

Iacă dar în termenĭ generalĭ cam pe ce base trebue organisate stațiunile de băĭ de la noĭ din țară, spre a putea corespunde celor din streinătate.

Potrivit cu localitatea și felul tratamentuluĭ, trebue ca în fie care stațiune de băĭ să organisăm planul general și de detaliŭ în mod anume pentru acea stațiune, făcîndu-l să varieze în raport cu importanța stațiuneĭ, felul tratamentuluĭ și natura localitățeĭ.

Acestea fiind observațiunile, ce am credut cu cale a face, le supun respectuos la aprecierea D-vóstră spre a decide cele ce vețĭ crede cu cale.

Primițĭ, vĕ rog, Domnule Ministru, asigurarea osebiteĭ mele considerațiunĭ.

Architectul Ministeruluĭ

I. N. Socolescu.

In urma acestuĭ raport, Ministerul este hotărît ca să întocméscă un program după care un concurs public să aibă loc între architecțĭ, pentru întocmirea proectuluĭ de stabiliment de băĭ necesare la Lacul-Sărat, precum și a planurilor generale de organisare a tutulor stațiunilor balneare. Aceste planurĭ generale sunt absolut necesare, ca să se hotărască în mod definitiv tóte locurile reservate clădirilor, parcurilor, piețelor, etc., precum și partea reservată clădirilor particulare.

Sperăm dar că în curînd, architecțiĭ vor avea ocasiunea să 'șĭ arate talentul în acest noŭ gen de construcțiunĭ, atît de importante din punctul de vedere estetic.

D'ALE ARTEI ROMANE

Necesitatea reorganisăreĭ școleĭ de bele-arte din Iașĭ [1])

Cu mîna putem prinde resultatele gigantice ce le-a dobîndit națiunea romînă și un timp fórte scurt pe tóte terenurile culturale. Bună voința regimelor s'a dovedit esemplară față cu orĭ-ce institutțiune națională. Dar în curentul spre progres pentru desvoltarea artelor s'a dat puțină atențiune.

Avem în Iașĭ a doua capitală a Romînieĭ o școlă de bele-arte, care după cum s'a cetit din jurnale 'șĭ a serbat în familie jubileul de 30 de anĭ al esistențeĭ sale. Un timp lung și scurt, după cum se va lua. Interesul cel port pentru desvoltarea artelor în țară mĕ face a-mĭ da modesta părere, cum ar putea artele frumóse să prindă rădăcinĭ adîncĭ în păturile societățiĭ romîneștĭ. Și fiind-că pe calea urmată pînă adĭ nu am putea obținea resultate eficaciĭ, de acea nu avem alt refugiŭ de cît la o reorganisare totală a școleĭ de bele-arte după recerințele actuale ale țereĭ. Numaĭ acest lucru îndeplinit fiind, am putea ascepta ca gustul estetic să se estindă maĭ mult și interesul pentru artele frumóse să se desvolte maĭ serios.

Destul de zăpăcită este societatea prin tendințele materialiste, carĭ se manifestéză cu orĭ-ce pas, și nu e bine ca să trăim golĭ și desbrăcațĭ de orĭ-ce idealism.

Cestiunea care o resuscitez este atît de delicată, cît numaĭ desbrăcațĭ de orĭ-ce subiectivitate putem ajunge la resultatul dorit.

Școla de bele-arte la noĭ are o menire dublă, întîiŭ să dea din sînul eĭ profesorĭ de desemn bunĭ și capabilĭ și a doua să contribue la desvoltarea talentelor maĭ marĭ menite a deveni artiștĭ. Ea trebue să ofere tóte înlesnirile posibile tinerilor carĭ urméză cursurile eĭ Asta se întîmplă după niște legĭ statorite în un regulament al școleĭ [2]). Acest regulament însă este defectos, în unele privințe prea încărcat, în altele necomplect. Nu voesc a reflecta asupra regulamentuluĭ de cît numaĭ asupra unor puncte, carĭ ni se par indispensabile pentru cîștigarea resultatuluĭ favoribil ce 'l urmăresc. Regulamentul nu ne spune sub ce condițiunĭ să se priméscă eleviĭ în școlă, ce pregătirĭ să aibă și cîte clase liceale să fi absolvit.

Fiind-că recunóștem că școla de bele-arte la noĭ are maĭ întîiŭ menirea de a da din sînul eĭ profesorĭ bunĭ de desemn,

---

[1]) Acest articol a fost publicat în „Romînul" de la 18 Ianuarie 1891.

[2]) Dăm aci în notă atît regulamentul de la 1864 cît și cel de la 1863, reservîndu-ne a reveni asupra acestuĭ subiect în No. viitor al Analelor.

Nota Direcțiĭ.

din astă causă ar trebui, ca îndată la înscrierea elevilor să se facă deosebirea din început între aceĭ carĭ voesc să urmeze cursul cu diletanțĭ si între aceĭ ce voesc să absolveze cursul complect și să priméscă diploma de absolvire. Diletanților să le fie permis a urma în școlă cel mult șase anĭ, fără să aibă dreptul la concurse și burse.

Eleviĭ carĭ aspiréză la diplome, nu ar trebui să se priméscă în școlă de cît numaĭ probînd că aŭ cel puțin patru clase liceale absolvite. Noĭ știm că eleviĭ sîrguitorĭ pot primi absolvirea în cincĭ saŭ șése anĭ și după asta să pot presenta la concurse pentru catedre de desemn. Și fiind-că prin isbînd la concurs eĭ devin profesorĭ și intră în corul celor-l'alțĭ profesorĭ, carĭ și-aŭ sacrificat cel puțin șase-spre-zece anĭ de studiŭ,—ar trebui ca primilor să li se pretindă maĭ mult, să li se pună condițiunĭ maĭ seriόse, ca și eĭ să fie mîndri de catedra care o ocupă, iar colegiĭ lor să nu-ĭ ignoreze. Din astă causă, direcțiunea școleĭ de Bele-arte ar trebui să se facă responsabilă ca să nu elibereze certificate pînă nu vor corespunde cerințelor pretinse în regulament de a urma cursurile regulat și de a face examene obligatóre. La concurse să nu se admită aceĭ elevĭ carĭ nu aŭ satisfăcut regulamentuluĭ. In astă privință regulamentul spune fórte lămurit din cîte studiĭ trebue să facă cine-va examene, cîte medaliĭ trebue cine-va să aibă, pînă ce póte căpăta diploma de absolvire.

Nu am audit că ar exista la școla de bele-arte diplome tipărite saŭ formulare pentru atestate anuale. Eleviĭ nu cunosc de aceste și ar fi bine, ca din suma menită pentru spesele cancelarieĭ, să se tipăréscă pentru cîțĭ-va leĭ niște formulare pentru atestate și diplome.

Causa principală, pentru ce școla de bele-arte din Iașĭ nu dă resultate maĭ îmbucurătóre, este lipsa de modele după carĭ trebue să lucreze eleviĭ.

Este ne maĭ audit că într'o școlă de bele-arte să stea pe săptămînă numaĭ cîte un model la maĭ mulțĭ de treĭ-zecĭ de elevĭ și eleve carĭ lucréză după natură. Rar s'a întîmplat ca să fie douĕ modele de o dată, póte numaĭ în vr'o șése saŭ opt rîndurĭ pe an; dar și atuncĭ numaĭ un model de comun să plătește, al doilea în cele maĭ multe casurĭ îl face gratuit un elev saŭ elevă de la școlă. [1]) Nu-mĭ pot explica pentru ce la Bucureștĭ este alt-cum.

Acum acela care are numaĭ ceva idee de o școlă de Bele-arte, nu cred că nu se va scandalisa și revolta din suflet, vĕ-

REGULAMENTUL

ȘCOALELOR DE BELE-ARTE, GALERIELOR DE TABLOURĬ ȘI MUSEELOR DE SCULPTURĬ

(Sancționat prin decretul No. 601 din 28 Februarie 1883, publicat prin *Monitorul oficial* No. 271.)

Capit I — Dispozițiunĭ generale, Condițiunĭ de admitere a elevilor

Art. 1. Scólele de Bele-arte coprind următórele secțiunĭ saŭ scóle speciale, și anume :

a) Pictura ; *b*) Sculptura ; *c*) Architectura ; *d*) Gravura pe aramă, oțel, și Xilografia.

Art. 2. Tineriĭ ce voesc a intra în scólă sunt datorĭ, maĭ întâiŭ, a se înscrie la secretarul direcțiuneĭ, depunênd actul de nascere, pe lingă care vor alătura certificatele de studiele făcute.

De vor fi străinĭ vor aduce o recomandație din partea ministeruluĭ saŭ consulatuluĭ general al Statuluĭ la care sunt supușĭ.

Art. 3. Nimenea nu póte obține inscripțiunea sa de va avea maĭ puțin de 15 anĭ, saŭ maĭ mult de 25 anĭ ; străiniĭ nu sunt supușĭ la acéstă limită și pot participa la tóte concursurile scóleĭ ; recompensele obținute de aceștia sunt onorifice.

Capit. II. — Durata cursurilor și clasificațiunea lor pe fie care an

Art. 4. Durata învĕțămîntuluĭ teoretic și practic este de cincĭ anĭ, impărțițĭ în modul următor :

Anul I. — *La pictură.* Studiul după antic (busturĭ), istoria artelor.

La sculptură. Studiŭ după antic (busturĭ), istoria artelor.

La architectură. Aritmetica raționată, geometria plană, fisica, principiĭ de chimie, desemnul cu mâna liberă și ordinile de architectură la Grecĭ și Romanĭ.

Anul II. — *La pictură.* Studiul după antic (figură), anatomia și istoria artelor.

La sculptură. Studiŭ după antic (figură), anatomia și istoria artelor.

La architectură. Geometria în spațiŭ, principiĭ de geometrie descriptivă și de algebră, științele naturale, istoria generală aplicată maĭ cu sémă la istoria artelor, desemnul ornamental și treĭ proiecte de architectură de o importanță secundară.

La gravură. Studiul după antic (figurĭ), anatomie și istoria artelor.

Anul III — *La pictură.* Studiul după antic și natură, anatomia, perspectiva, istoria artelor și estetica.

La sculptură. Modelarea în pămînt după antic, natură și ornamente, anatomia, perspectiva, istoria artelor și estetica.

La architectură. Geometria descriptivă cu aplicațiunĭ, studiul geometric al secțiunilor conice și al staticeĭ cu aplicațiunĭ, algebra, trigonometria și geometria analitică, desemnul ornamental și figural lavis.

La gravură. Ca și la pictură, esercițiĭ pe oțel, aramă și Xilografia.

Anul IV.—*La pictură.* Studiĭ după natură (figura depintă), anatomia, perspectiva, istoria artelor și estetica, compozițiunĭ.

La sculptură. Modelare după natură, compozițiunĭ, studiĭ de draperiĭ, anatomia, perspectiva, istoria artelor și estetica.

La architectură. Perspectiva, stereotomia și arpentagiul, tóte cu aplicațiunĭ ; istoria architectureĭ, estetica și istoria artelor, desemnul figurat.

La gravură. Studiu după natură, capete gravate, dimensia redusă și maniera haleografică. Studiĭ de draperiĭ, perspectiva, istoria artelor și estetica.

Anul V.—*La pictură.* Studiul noduluĭ în racurs, capete de espresie, compozițiunĭ de istorie și genere în uleiŭ, studiu de draperiĭ.

La sculptură. Studiul figureĭ rondbossă, busturĭ după natură, compozițiunĭ.

La architectură. Cursul de construcțiĭ cu aplicațiunĭ asupra unuĭ proiect, legislațiunea privitóre la construcțiĭ, desemnul figurat și aquarela.

La gravură. Figurĭ desemnate după natură și gravate, copiĭ după tablourĭ de maestri în desemn pe aramă, oțel, și Xilografie.

Capit. III. — Concursurile anuale

A. Concursul pentru bursă.

Art. 5. In fie-care an se va ține un concurs pentru bursele scóleĭ, la 15 Septembre, după antic (bust).

Aceste burse se vor da la eleviĭ rominĭ, carĭ vor fi lipsițĭ de midlóce.

Art. 6. Sunt admișĭ la acest concurs ceĭ ce vor poseda cel puțin o mențiune la studiul după antic (anul I).

Art. 7. Aspiranțiĭ ce vor avea o medalie la studiul după natură sunt dispensațĭ de a concura.

Art. 8. Aceĭ dintre concurențĭ carĭ vor reuși, vor avea dreptul la una din bursele scóleĭ pe termen de un an.

Art. 9. La architectură concursul consistă dintr'un desemn cu mâna liberă, din cunoștința teoretică și practică a ordinilor de architectură la Grecĭ și Romanĭ, precum și o copie după un desemn geometral.

B. Concursurile de medaliĭ.

Art. 10. In lunile luĭ Aprilie și Decembre se vor ține concursurile următoare :

1. Concursul după antic (bust), pentru doue medaliĭ de bronz clasa III, și mențiunĭ.

[1]) De la inceputul anuluĭ scolastic 1890 (1891) afară de prima săptămână sunt regulat câte doue modele pe săptămână.

zênd cum staŭ în o odae adese orĭ iarna fórte rĕŭ încălzită, pînă la treĭ-zecĭ de elevĭ îndesațĭ cu cavaletele peste olaltă fără ca să se pótă mișca, toțĭ încordîndu-se la copiarea unuĭ model, de care adese orĭ uniĭ elevĭ stă în depĕrtare de vr'o patru metri de nu și maĭ bine. Un model care în cele maĭ multe casurĭ stă cum s'a putut aduce de pe strade, fără ca să i se arunce pe spate o draperie, un costum, saŭ să i se pună pe cap un acoperămînt maĭ potrivit.

Nimic și absolut nimic!

Acum să fim dreptĭ, dar dreptĭ și lipsițĭ de patimĭ, să judecăm cum pot eleviĭ progresa cînd eĭ sunt condamnațĭ cu aniĭ să lucreze tescuițĭ, cum putem pretinde de la eĭ să progreseze cînd eĭ rar numaĭ aŭ fericirea să pótă lucra ceva maĭ din apropiere ca să studieze formele și detailurile. Cum putem pretinde ca eĭ să se entusiasmeze de arta pe care 'șĭ aŭ ales'o, cînd eĭ sunt condamnațĭ să vegeteze vr'o 5 orĭ 6 anĭ fără ca să 'șĭ fi satisfăcut cît de puțin idealuluĭ lor. Și după 5 orĭ 6 anĭ de muncă letargică, îĭ vedem desilusionațĭ, fără energie și entusiasm pentru arte.

Figurĭ întregĭ nude nu sunt pe an de cît treĭ saŭ patru [1]). Ele nu staŭ cu săptămînile ca să se executeze tóte detaliurile și tóte școlele în culorĭ, ci în timp scurt cel mult de douĕ sĕptămînĭ. Nudul omenesc care este tesaurul formelor, care oferă cea maĭ perfectă simetrie, care dă entusiasmul cel maĭ mare artistuluĭ fără de care nu póte exista arta adevĕrată în care omul este motivul eĭ, — nudul să fie atît de rar de vĕdut în o școlă de Bele-Arte!!

Am fi criminaliștĭ cînd am tăcea și nu ne am ridica vocea pentru delăturarea acestuĭ rĕŭ atît de fatal elevilor.

Figurĭ nude trebuesc să fie în tot anul școlastic în permanență. Ele trebuesc așezate în tóte posițiunile posibile și să se copieze maĭ mult în mărime naturală și nu maĭ mic de cît este în realitate. Este o bólă în școlă, că maĭ tóte figurele nude, fie viĭ, fie statue, se copiază în mic, astfel că eleviĭ nu aŭ ocasiune să se aprofundeze în studiarea formelor. Despre desemnul nuduluĭ în vre-o cîte-va ore, cum se face la orĭ-ce școlă de bele-arte cu deosebĭ în lunile de iarnă în timpul sereĭ, iar în lunile de vară diminéța de la 6—8 ore — aci în Iașĭ nu este nicĭ aminterĭ!

Dacă admitem ceea ce este adevĕrat, că din 15 Septembre cînd se încep cursurile și pînă la 1 Iunie cînd se termina lucrarea după modele viĭ, subtrăgînd vacanțele de 4 săptămînĭ

2. *Concursul după antic* (figură); la acest concurs se cere ca aspirantul să aibă cel puțin o mențiune de la concursul precedent.

Se va acorda la acest al doilea concurs o medalie clasa II, de bronz, saŭ treĭ medaliĭ clasa III, saŭ mențiunĭ.

3. *Concursul la anatomie*, pentru care se va acorda la acest concurs douĕ medaliĭ de bronz clasa III, saŭ mențiunĭ.

4. *Concursul la perspectivă*; se va acorda la acest concurs douĕ medaliĭ clasa III, de bronz.

5. *Concursul la studiul după natură* (fig., desemn), pentru a fi admișĭ la acest concurs, concurențiĭ vor trebui să aibă cel puțin medalia clasa III, la figura desemn după antic.

Se va acorda la acest concurs o medalie clasa I, douĕ clasa II, treĭ clasa III (bronz), saŭ mențiunĭ.

6. *Concursul dupe natură* (figura depinsă), se va cere concurentuluĭ a avea cel puțin medalia clasa III, de bronz la figura desemn.

Se va acorda la acest concurs o medalie clasa I, de argint, douĕ clasa II, saŭ mențiunĭ. Mărimea pînzeĭ va avea $0^{m.},81^{c.\ m.}$, pe $0^{m.},65^{c.\ m.}$

7. *Concursul la sculptură* (fig. modelată), se va cere a avea cel puțin medalia clasa III, la figura desemn; pentru ca concurențiĭ să fie admișĭ, asemenea să posede o mențiune la anatomie. Figura modelată va avea $0^{m.},82$ pe 55.

8. *Concursul la gravură* (fig. desemn redusă cu pana), concurențiĭ vor trebui să aibă cel puțin medalia cl. III de bronz (la fig. desemn).

Se va acorda o medalie cl. I de argint saŭ douĕ cl. II, saŭ mențiunĭ.

Art. 11. In lunile Maiŭ și Iunie se vor ține asemenea concursurĭ de medaliĭ precum urmézá:

1. *Concursul de cap de espresie* (pictură); la acest concurs se cere aspiranților să aibă cel puțin medalia cl. II (la natură desemn) asemenea mențiune la anatomie.

Se va acorda pentru acest concurs o medalie cl. II de argint saŭ douĕ cl. II de bronz și mențiunĭ.

2. *Concursul la sculptură*, modelare rondo-basse. Se va cere aspiranților cel puțin să posede medalia cl. II de bronz (la natura desemn), asemenea mențiune la anatomie.

Se va acorda pentru acest concurs o medalie cl. II de argint saŭ douĕ medaliĭ de bronz cl. I, saŭ mențiunĭ.

3. *Concursul la gravură*, cap de espresiune (desemn cu pana, proporțiunĭ reduse). Se va cere aspiranților să posede o medalie cl. II de bronz (la figura desemn), asemenea la anatomie mențiune.

Se va acorda o medalie cl. II de argint saŭ douĕ medaliĭ cl. II de bronz.

4. *Concursul de estetică și istoria artelor*. Acest concurs se va face după subiectul dat de profesorele respectiv.

Se va acorda la acest concurs douĕ medaliĭ cl. III de bronz saŭ mențiunĭ.

5. *Concursul de composiție saŭ schiță la pictură*. Pentru a lua parte la acest concurs aspiranțiĭ trebue să posede cel puțin medalia cl. II la figura desemnată, mențiune la perspectivă și la istoria artelor.

Schița depinsă va fi esecutată pe o pînză de dimensia $0^{m.},40^{c.m.}$ pe 0,32.

6. *Concursul de composiție la sculptură*. Acest concurs consistă în o schiță modelată în basso-relief saŭ rondo-basse. Condițiunile de admisibilitate la acest concurs ca și la pictură.

Schița modelată în baso-relief va fi de $0^{m.},53^{c.m.}$, $0^{m.},41^{c.m.}$, în rondo-base $0^{m.},34^{c.m.}$

Concursul de composițiunĭ se va esecuta în loge și se va acorda douĕ ḑile pentru acéstă lucrare.

Se acordă la fie-care din aceste concursurĭ, câte o medalie de aur în valóre de leĭ una sută cincĭ-ḑecĭ, saŭ douĕ medaliĭ de argint cl. I.

7. *La gravură* concursul va consista în o copie după tabloul unuĭ maestru (desemn în maniera haleografică).

Pentru a lua parte la acest concurs, eleveluĭ gravor 'ĭ se cere condițiunile ca și la concursul de pictură.

Art. 12. Fie-care concurs se va anuncia cu opt ḑile înainte.

Capit. IV. — Concursul cel mare de streinătate pentru pictorĭ gravorĭ și sculptorĭ

Art. 13. Acest concurs consistă în o schiță făcută în ḑece ore, și după un subiect dat de consiliul scóleĭ.

Art. 14. După trecerea celor ḑece ore, schițele depinse saŭ modelate se închid în o cameră, de secretarul scóleĭ.

Art. 15. Pentru a putea lua parte la acest concurs se cere candidatuluĭ să aibă cel puțin o medalie de argint cl. I la composiție.

Art. 16. Consiliul scóleĭ va fi chemat a se pronuncia a doua ḑi, cînd va declara pe concurențiĭ fie-căreĭ secțiunĭ ce merită a continua concursul, luîndu-se îndată mĕsurĭ pentru intrarea lor în logile desemnate de consiliul scóleĭ.

In același timp se va procede la decalcarea saŭ turnarea în gips a schițelor ce vor fi reușit.

Art. 17. Pentru lucrările în logĭ se va adopta aceiașĭ mĕsură pentru toțĭ. Concurențiĭ vor lucra în logĭ separate și nu vor avea dreptul a se depărta cît de puțin de dispozițiunea luată în schițe.

[1]) In anul școlastic abia din 3 Noembre a stat un nud, dar și acesta numaĭ douĕ sĕptămînĭ.

ale crăciunuluĭ și ale pasceluĭ, apoĭ cîte ḑile care se pierd neavînd modele, subtrăgînd în fine Duminecile și cele l'alte serbătorĭ marĭ, precum : înălțarea Domnuluĭ, Rusaliile și altele, ajungem la resultatul că un elev póte lucra după modele viĭ în un an școlastic numaĭ 5 lunĭ și 3 săptămînĭ, de nu și maĭ puțin ! ! !...

Un model de comun se plătește pe ḑi cu cîte un fr. și 50 b. pe 5 lunĭ 3 sĕptămînĭ vine aproximativ 256 fr. și 50 b. Să admitem că ar sta în permanență tot cîte două modele — ceea ce pînă acum nu a fost de cît numaĭ întîmplător după cum am amintit maĭ sus,—atuncĭ s'ar cheltui pe un an școlastic suma de 512 fr.

Dacă e adevĕrat că bugetul pentru modelele școleĭ de belearte din Iașĭ este așa de mare ca acela din Bucureștĭ,— ceeace nu se póte nega, atuncĭ lucrul pare misterios dacă nu suspicios față de suma restantă din cele 2000 fr. ale modelelor trecute în bugetul școleĭ și care dispare spre cea maĭ mare daună a tineretuluĭ școlar !

Controlă, controlă și atuncĭ multe se vor înbunătăți.

Elevul care 'șĭ dă timpul luĭ atît de scump, — numaĭ întru tîrziŭ îl recunóște că e așa — din lipsa modelelor subtrase din economiĭ rĕŭ înțelese, trebue să maĭ îndure, o perdere de timp cu concursele cînd pentru o bursă, cînd pentru ca să pótă trece în un alt an și altele. Se subînțelege că atuncĭ nicĭ picior de model viŭ nu e în școlă. Și chiar să fie concursurĭ, ele însă să se țină serios cu controlă, condițiunile de admisibilitate să fie strict observate și să nu se facă hatîrurĭ.

***

Peisagiul care se practică în școlă maĭ cu sémă în orele de după amiaḑĭ încă nu e potrivit. Peisagele nu se studiază după formulare ci după natură. Elevul nu are timp să se ocupe și cu figurele omenești și cu natura neînsuflețită și dacă ar avea el, cu greŭ și-l caută. Profesorul de peisagiŭ fiind destul de destoinic și în figurĭ, catedra de peisage să se caseze. După cum este școla, după cum sunt recerințele nóstre imperióse, noĭ nu putem pretinde de la elevĭ ca eĭ toțĭ să devină peisagiștĭ, și e ridicul ca să cultivĭ un gen de pictură cu tótă forța maĭ mult după desemne și așa puțin după natură. Cel ce are talent pentru peisage 'șĭ află cel maĭ bun profesor în natură.

***

Pentru catedra de xilografie, care are o menire așa mare

Art. 18. Concurențiĭ nu vor putea aduce în camerile unde lucréză, nicĭ o hîrtie desemnată, afară numaĭ de modele și de draperiile necesariĭ pentru esecutarea tablourilor saŭ sculpturilor.

Art. 19. Nicĭ profesoriĭ, nicĭ alte persóne străine nu vor putea intra în camerile concurenților.

Art. 20. La orele șése p. m., camerele se vor închide de custodĭ pînă a doua ḑi, și cu acest mod se va urma pînă la terminarea lucrărilor.

Art. 21. La gravură concursul de străinătate va consista în o copie după tabloul unuĭ maestru, indicat de consiliul scóleĭ.

Lucrarea se va esecuta pe hîrtie în maniera haleografică ; termenul pentru lucrarea acésta 'ĭ se va acorda în raport cu importanța subiectuluĭ dat

Pentru ca aspiranțiĭ să pótă lua parte la acest concurs, trebue să aibă cel puțin medalia de argint cl. I, la desemnul de maniera haleografică.

Art. 22. Aspiranțiĭ ce vor reuși în acéstă lucrare, vor avea dreptul a o esecuta pe aramă.

Termenul pentru esecuțiune va fi ca la pictură și sculptură.

Art. 23. Toțĭ concurențiĭ intrațĭ în loge pentru concursul de străinătate vor primi o indemnisație de două sute leĭ fie-care.

Art. 24. Cu lucrările esecutate de aspiranțĭ în cele treĭ secțiunĭ, se va face o esposițiune publică în luna luĭ Octombre. Numele autorilor acestor lucrărĭ nu vor figura la acéstă esposițiune, de cât după proclamarea premianților, care se va face la opt ḑile după deschiderea esposițiuneĭ.

Art. 25. După opt ḑile de la espunerea operilor, cînd se presupune că opinia s'a format, atît în consiliŭ cît și în public, consiliul întocmit în juriŭ va alege dintre concurențĭ numaĭ unul din fie-care secțiune, care va lua denumirea de premiul I de străinătate.

Art. 26. Asemenea la tóte secțiunile se va alege câte unul, care va lua premiul II, constînd într'o diplomă.

Art. 27. Premiul I se va considera îndată ca bursier al statuluĭ, și va pleca cît maĭ neîntîrḑiat în strĕinătate.

Capit. V. — Obligațiunile bursierilor de aptitudine și diplome

Art. 28. Eleviĭ trămișĭ în strĕinătate vor fi datorĭ a trămite pe fie-care an o lucrare care va consista în copiĭ după maestri, saŭ compositiunĭ originale; ceĭ de la sculptură, studiurĭ saŭ compositiunĭ în gips ; la gravură esecuțiunĭ pe aramă și desemnurĭ în maniera haleografică.

Art. 29. Consiliul scolar de bele-arte se va pronuncia asupra meritului, și va face cunoscut ministeruluĭ gratificațiunile ce merită fie-care lucrare.

Art. 30. Operile trămise se vor depune în o sală specială ce va lua denumirea de sala operilor trămise din strĕinătate.

Capit. VI. — Despre certificate de aptitudine și diplome

Art. 31. Eleviĭ ce doresc a primi certificate de aptitudine, trebue a poseda o medalie la natură (desemn) și la antic (secțiunea de sculptură și pictură), o mențiune la ornamente și una la perspectivă, asemenea o medalie la cap de espresie (desemn), și o mențiune la istoria artelor.

Art. 32. Pentru a se dobîndi diploma scóleĭ se cere neapărat ca candidațiĭ să fi absolvit cursurile scóleĭ cu distincțiune, să posede deja o medalie de argint cl. I la figura depinsă, pentru pictură ; pentru sculptură, la figura modelată în pămînt. La gravură să fi obținut asemenea o medalie de argint cl. I, la o placă gravată după un subiect dat de consiliul scolar de bele-arte.

Capit. VII. — Concursurile secțiuneĭ de architectură

Art. 33. Eleviĭ din secțiunea de arehitectură, afară de esamenele anuale ce trebue să trécă la finele fie-căruĭ an scolar, asupra materielor sciințifice respective, sunt ținuțĭ a lua parte la concursurile următóre :

a) Concursurĭ divisate în esercițiĭ analitice de architectură și concursurĭ de composiție propriŭ ḑisă ;

b) Concursurĭ de desemnurĭ.

Art. 34. Aceste concursurĭ constaŭ fie-care în aniĭ I și II din :

a) Treĭ concursurĭ asupra diferitelor ordine de architectură pe o scară maĭ mare ;

b) Treĭ concursurĭ de composiție privitóre la diferite proiecte ;

Schițele acestor concursurĭ se fac în timp de 12 ore, după o programă comună și se studiază în atelier sub consiliele unuĭ profesor architect în timp de două lunĭ ;

c) Treĭ concursurĭ asupra desemnuluĭ ornamental, fie-care concurs avînd o durată de o sĕptămînă, câte 2 ore pe ḑi, în care timp eleviĭ esecută, sub direcțiunea unuĭ profesor special, treĭ desemnurĭ diferite după un model ales de profesor.

Art. 35. Concursurile pentru eleviĭ din anul III, IV și V, consistă pentru fie-care an din :

a) Șése concursurĭ de composiție propriŭ ḑisă asupra diferitelor proiecte de architectură, schițate în timp de 12 ore după programa comună, și studiate în timp de cîte două lunĭ în atelier sub consiliele profesoruluĭ de atelier ;

b) Cincĭ concursurĭ de composiție în schiță de architectură după aceiașĭ programă și esecutate în timp de câte 12 ore fie-care ;

c) Patru concursurĭ asupra desemnuluĭ ornamental și figural, fie-care concurs ținînd o sĕptămînă, câte două ore pe ḑi, în care timp eleviĭ esecută, sub direcțiunea unuĭ profesor special, patru desemnurĭ diferite după câte un model ales de profesor.

Art. 36. In anul al cincilea, pe lângă concursurile prevĕḑute

în țară s'a făcut fórte puțin. O grupă mică de mărginiți și rĕutăcioși în acești din urmă treĭ anĭ, aŭ suprimat astă catedră făcînd să descurajeze pe aceĭ elevĭ care urméză la xilografie sub cuvînt căceĭ care se ocupă cu gravura nu pot să ajungă pictorĭ bunĭ, de óre-ce eĭ decad în maniera gravureĭ, ca și cum sermaniĭ malițioșĭ nu ar ști că Rembrandt a fost cel maĭ mare calcograf și pentru aceea și unul din ceĭ maĭ marĭ pictor al tutulor timpurilor!

*
* *

Pentru catedra de anatomie, pînă acum s'a făcut fórte puțin. Profesorul la cursurile luĭ adevĕrat academice, care ar putea să fie mîndria la orĭ-ce școlă de Bele-arte din Europa, are fórte puține preparate anatomice. Modelul viŭ nicĭ cînd nu-ĭ stă la disposițiune.

Dar cu mult maĭ tristă este posiția profesoruluĭ de istoria artelor și estetică. Școla care există de 30 anĭ nu are nicĭ o bibliotecă. Gravurĭ, xilografiĭ, reproducțiunĭ fotografice după operile principale, nimic, absolut nimic! Și dacă din bugetul modelelor și recerințelor școlarĭ, s'ar fi cumpărat gravurĭ și cărțĭ în tot anul numaĭ de cîte-va sute de francĭ, adĭ ne am putea mîndri cu o colecțiune frumósă. Profesorul trebue să se ajute cum póte cu opere din mica luĭ bibliotecă.

Este o necesitate imperiósă ca să se smulgă școla din astă amorțire. Trebue cît maĭ curînd să se facă un început de bibliotecă și cabinet de gravurĭ. Să se fixeze anumite ore pe sĕptămînă în care elevul să pótă copia și foileta ilustrațiunĭ și cărțĭ de artă, căcĭ numaĭ acesta este singurul luĭ refugiŭ a se consulta cu lumea artistică și a se entusiasma pentru arte. De o cam dată în acele ore să supravegheze și să servéscă pe elevĭ domnul secretar al școleĭ, care aprópe nu are nicĭ o ocupațiune.

Pinacoteca este binișor representată, ar trebui să se facă pașiĭ necesarĭ pentru mărirea eĭ cu opurĭ de artă națională. Așa de ex. cu picturile muralĭ luate din biserica sf. Niculae Domnesc, cu cele de la biserica Treĭ-Ierarchĭ, care adĭ se află aruncate în o magazie de lîngă biserica Treĭ-Ierarchĭ. In fine cu tóte obiectele de artă aflătóre prin mănăstirile Moldoveĭ, care în parte se păstréză cu puțină îngrijire și pietate. Sunt multe lucrurĭ de artă națională, care sunt date uităriĭ, saŭ cad în mîna unor traficanțĭ ce le exploatéză în folosul lor.

De și localul pinacoteceĭ și al școleĭ este nesuficient, cu tóte

elevii sunt ținuțĭ a face și un concurs asupra unuĭ proiect aplicat la cursul de construcție.

Art. 37. Schițele privitóre la concursurile de composiție de proiecte se țin la intervalurĭ de câte două lunĭ, și anume în cele cincĭ prime dile ale luneĭ, escludêndu-se sêrbătorile, în care cas concursul se amînă pînă după sêrbătóre.

De óre-ce în fie-care din ceĭ d'întîĭ douĭ anĭ sunt cîte șése concursurĭ, este bine-înțeles că un proiect se va esecuta în timpul vacanțieĭ.

Art. 38. Aceste schițe se fac de către eleviĭ aceluiașĭ an, într'o sală comună, sub stricta priveghiere a custodilor scóleĭ. Fie-care schiță la terminarea eĭ se sub-semnéză de elevĭ și se contra-semnéză de profesorul respectiv.

Schițele rĕmîn la direcțiunea scóleĭ ca control, după care eleviĭ iaŭ cîte o copie decalcată, pe care o studiază în timpul prevĕdut la articolul . . .

Art. 39. Cele cincĭ concursurĭ de composiție în schițe de architectură din anul III, IV și V, vor avea loc la 15, 16 și 17 ale fie-căreĭ lunĭ și la intervalurĭ de cîte 2 lunĭ, escludêndu-se dilele de sêrbătorĭ.

Art. 40. Subiectul concursuluĭ pentru proiectul de construcțiune se dă elevilor din anul al V, la 1 Ianuarie, putêndu-se studia pînă la finele anuluĭ scolar.

Art. 41. Proiectele o-dată terminate strict, la finele celor 2 lunĭ prevĕdute, se predaŭ tóte la direcțiunea scóleĭ, pînă la 11 ore ante-meridiane, esceptîndu-se dilele de sêrbătorĭ, în care cas se maĭ prelungește termenul predăreĭ pînă după sêrbătorĭ. In urmă tóte proiectele se espun într'o sală specială spre judecata juriuluĭ.

Art. 42. Sĕptămînele pentru concursurile de desemn la anul I și II, sunt primele sĕptămînĭ ale lunilor Decembre, Martie și Iunie; iar pentru aniĭ III, IV și V, primele sĕptămînĭ ale lunilor Octombre, Decembre, Februarie și Aprilie.

Capit. VIII. — Despre recompense

Art. 43. Pentru eleviĭ din anul I și II sunt afectate recompensele următóre: *secunde mențiunĭ* asupra esercițiilor de ordine architectonice și desemn, și *prime* și *secunde mențiunĭ* asupra compozițiilor de architectură.

O primă mențiune echivalează cu 2 valorĭ sau 2 secunde mențiunĭ.

Fie-care elev din fie-care acești 2 anĭ este ținut a obține cel puțin o valóre în concursul de ordine architectonică, două valorĭ asupra compozițiilor de architectură și una asupra desemnuluĭ.

Art. 44. Pentru eleviĭ din anul III sunt secunde mențiunĭ asupra compozițiilor de architectură în schițe, făcute în timp de 12 ore și desemn, și prime mențiunĭ saŭ medaliĭ de bronz asupra compozițiunilor în architectură.

Fie-care elev este ținut a obține cel puțin o valóre asupra schițelor de architectură și desemn, și cel puțin 4 valorĭ asupra compozițiilor propriŭ dise.

Art. 45. Pentru anul IV sunt prime mențiunĭ asupra compozițiilor de architectură, făcute în timp de cîte 12 ore, și în desemn; medaliĭ de bronz și de argint asupra compozițiilor architectonice.

Fie-care elev este ținut a obține cel puțin două valorĭ asupra schițelor de architectură și desemn, și șése valorĭ asupra compozițiilor.

Art. 46. Pentru anul V sunt medaliĭ de bronz asupra compozițiilor în schițe de architectură și desemn, medaliĭ de argint și de aur asupra proiectelor de construcțiĭ și compozițiile architectonice.

Fie-care elev este ținut a obține cel puțin cîte treĭ valorĭ în schițe de architectură și desemn, și cel puțin opt asupra compozițiilor, dintre carĭ patru neapărat asupra cursuluĭ de construcțiunĭ.

Art. 47. O medalie de bronz echivaléză cu treĭ valorĭ, una de argint cu patru valorĭ și cea de aur cu șése valorĭ.

Art. 48. Subiectul concursuluĭ pentru medalia de aur se va decide de juriŭ.

Capit IX. — Concursul de streinătate

Art. 49. Nu pot lua parte la acest concurs de cît eleviĭ de naționalitate romînă și carĭ aŭ absolvit cursul complect privitor la acéstă ramură, obținênd tóte valorile prevĕdute la cursul de desemn și la proiectele de architectură.

Art. 50. Eleviĭ carĭ împlinesc condițiunile de maĭ sus, și carĭ doresc a lua parte la acest concurs, vor fi supușĭ la probele următóre:

a) Vor face în timp de 24 ore o schiță, sub o strictă priveghere a custodilor, după o programă comună dată de juriŭ, privitóre la un proiect de prima forță;

b) Acéstă schiță se va judeca de juriŭ, și eleviĭ carĭ vor fi esecutat un bun concurs de schiță, vor fi admișĭ să desvolte în timp de 2 lunĭ același subiect după schița deja făcută. Acest studiŭ se va face asemenea în logĭ în interval de 10 ore pe fie-care di sub o strictă priveghere;

c) Nu va fi permis nicĭ unuia dintre concurențĭ a aduce cu sine în loge de cît numaĭ obiectele necesare esecuțiuneĭ planurilor;

d) Timpul de 2 lunĭ espirînd, proiectele se depun într'o sală comună pentru a fi judecate de juriŭ.

Art. 51. Eleviĭ carĭ vor fi susținut cu succes proba din ar-

acestea pînă la facerea unuĭ local corespundĕtor trebue să se alégă o odae, care să servéscă pentru copiat. In pinacoteca din Iaşĭ nu se póte copia aceea ce ar voi un pictor saŭ diletant, ci aceea ce ar vrea direcţiunea şi consilierii familiarĭ.

E ne maĭ pomenit, cînd tóte galeriile Europeĭ staŭ la disposiţiunea publiculuĭ, la noĭ însă se fac cele maĭ marĭ dificultăţĭ.

Ar trebui să espun multe amănunte, care tóte contribuesc la micşorarea nimbuluĭ şcóleĭ. M'am mărginit numaĭ la atîta căcĭ cred că sunt de ajuns pentru ca să pună pe gîndurĭ pe ceĭ ce sunt chemaţĭ a supraveghia asupra progresuluĭ învĕţămîntul din ţară.

Aşa dar avînd în vedere progresul elevilor, ca să nu ne facem vinovaţĭ că suntem atentatoriĭ viitoruluĭ lor, trebue să stăruim cu orĭ-ce preţ pentru reorganisarea şcóleĭ de Bele-arte; căcĭ de cît a vegeta astfel, maĭ bine să nu fie de loc, de óre-ce nefericim o flóre din tineretul romîn.

Nu vom înceta cu stăruinţele nóstre pînă nu ni se vor face justele înbunătăţirĭ spre bine şcolarilor.

M.

REORGANISAREA ŞCOALELOR NAŢIONALE DE BELE-ARTE

Domnule Director

Sub titlul *Necesitatea reorganisăreĭ şcóleĭ de Bele-Arte din Iaşĭ*, am cetit în ziarul *Romînul*, din 18 Ianuarie 1891, un articol în scopul de a atrage atenţiunea atît a înaltelor aurorităţĭ ale instucţiuneĭ publice, cît şi a persónelor care se ocupă cu progresul artelor frumóse.

Vĕ rog, d-le director, să-mĭ îngăduiţĭ cîte-va cugetărĭ asupra unor puncte din acel articol. La locul întîĭ este de discutat adausurile şi îndreptările de făcut în regulamentul şcólelor de Bele-Arte din Bucureştĭ şi Iaşĭ. In privinţa acésta, articolul cuprinde urmĕtórele propunerĭ: „Regulamentul nu se „supune sub ce condiţiunĭ să se priméscă eleviĭ în şcólă, ce „pregătirĭ să aibă şi cîte clase liceale sĕ fi absolvit.... „Fiind-căre cunóştem că şcóla de Belle-Arte din Iaşĭ are „maĭ întîĭ menirea de a da din sînul eĭ profesorĭ bunĭ de de„sen, din acéstă causă ar trebui ca îndată la înscrierea elevi„lor să se facă deosebire din început între ceĭ ce voiesc să „urmeze cursul ca diletanţĭ şi între ceĭ ce voiesc să absolveze

ticolul precedent, vor trece un concurs înscris şi un esamen oral asupra uneia din materiile propuse în ceĭ din urmă 3 anĭ.

Subiectul pentru concursul în scris se va alege de către profesorul respectiv.

Capit. X. — Despre certificate şi diplome

Art. 52. Certificatele sunt de treĭ felurĭ: *certificate de elevĭ, certificate de capacitate* şi *diplome.*

Art. 53. Certificatul de elev se liberéză acelor carĭ aŭ obţinut valorile minime prevĕdute în anul I şi II, precum şi carĭ aŭ trecut satisfăcĕtor esamenele din aceştĭ d'întîiŭ 2 anĭ.

Art. 54. Certificatul de capacitate se póte obţine de orĭ-care elev, care posedă valorile minime prevĕdute în ceĭ d'întîiŭ 4 anĭ şi care a trecut tóte esamenile asupra materiilor respective în mod satisfăcător.

Art. 55. Diploma nu se liberéză de cît elevuluĭ care a absolvit cu distincţiune cursurile complecte şi care a obţinut minimum de valorĭ din ceĭ cincĭ anĭ.

Capit. XI. — Administraţiunea

Art. 56. Pe lîngă fie-care scólă se află un consiliŭ scolar de Bele-arte.

Art. 57. Personalul scóleĭ se compune în modul următor:

a) Directorul;

b) Profesoriĭ diverselor studiĭ;

c) Secretarul scóleĭ;

d) Custodiĭ scóleĭ, aĭ galeriilor de tablourĭ şi museelor de sculptură;

e) Servitoriĭ.

Capit. XII. — Despre consiliul şcolar de Bele-arte

Art. 58. Va fi asemenea cîte un consiliŭ pentru fie-care scólă de Bele-arte, compus în modul următor:

a) Directorul scóleĭ ca preşedinte;

b) Treĭ profesorĭ aĭ scóleĭ de Bele-arte, luaţĭ cîte unul din secţiunile de pictură, sculptură şi architectură;

c) Douĭ artiştĭ strĕinĭ scóleĭ, cunoscuţĭ pentru operile lor, saŭ douĭ amatorĭ numiţĭ de ministrul instrucţiuneĭ publice;

d) Profesorul de archeologie de la universitate saŭ directorul museelor de antichităţĭ.

Capit. XIII. — Despre atribuţiunile consiliuluĭ şcolar de Bele-arte

Art. 59. Atribuţiunile consiliuluĭ de Bele-arte sunt cele următóre:

a) A forma juriul concursurilor pentru aspiranţiĭ de profesorĭ la scólele Bde ele-arte.

Concursul pentru catedrele de la Bucureştĭ se vor ţine la Iaşĭ, pentru cele de la Iaşĭ la Bucureştĭ;

b) A forma juriul pentru concursurile elevilor;

c) A forma juriul esposiţiunilor artistice oficiale;

d) A forma o comisiune din sînul sĕŭ de treĭ membri aleşĭ cu majoritate de voturĭ, care va inspecta esposiţiunile anuale de desemn şi caligrafie ale scólelor secundare şi va înainta un raport ministruluĭ instrucţiuneĭ publice asupra progresuluĭ făcut în cursul anuluĭ.

Art. 60 Consiliul scolar de Bele-arte observă planurile şi proiectele de lucrărĭ de artă, clădirĭ şi monumente publice, fontînĭ de bronz saŭ de marmură, statuĭ comemorative ce se vor rădica în onórea ómenilor marĭ, bisericĭ şi picturile acestora şi altele, şi 'şĭ va da avisul sĕŭ, putînd cere modificarea conform regulilor estetice şi de artă în pictură, sculptură şi architectură.

Art. 61. Autorităţile publice vor fi datóre a'l consulta orĭcînd vor pune la cale asemenea lucrărĭ.

Art. 62. Fie-care membru al acestuĭ consiliŭ are dreptul a cere convocarea consiliuluĭ spre a'ĭ supune observaţiunile sale, cînd ar surprinde că se fac asemenea lucrărĭ fără ca consiliul să fi fost prealabil consultat. După observaţiunile membruluĭ sĕŭ consiliul, chibzuind, va refera prin raport ministruluĭ respectiv, care va opri îndată acele lucrărĭ, pînă ce consiliul 'şĭ va da avisul sĕŭ.

Art. 63. Consiliul va opina asupra adăogirilor de cursurĭ nouĭ şi asupra orĭ-căreĭ îmbunătăţirĭ ce va crede de cuviinţă a se introduce în şcólă.

Art. 64. Consiliul se va întruni orĭ de cîte orĭ se va simţi necesitatea.

Capit. XIV. — Despre Directore

Art 65. Directorul şcóleĭ de Bele-arte este numit de ministrul instrucţiuneĭ publice şi al cultelor din profesoriĭ maĭ vechĭ aĭ şcóleĭ, care s'a distins prin producţiunĭ superióre artistice.

Art. 66. Atribuţiunile directoruluĭ sunt cele următóre:

a) A priveghea esacta îndeplinire a datoriilor profesorilor şi a celor-l-alţĭ impiegaţĭ aĭ şcóleĭ;

b) A priveghea şi a dirige studiile elevilor după aptitudinĭ;

c) A corespunde cu ministerul instrucţiuneĭ publice şi al cultelor în ceea-ce privesce şcóla;

d) A primi şi păstra sub inventariŭ şi pe rĕspunderea sa personală, tóte obiectele de artă din şcólă, din galeria de tablourĭ şi din sumele de sculpturĭ;

e) A priveghea şi dirige restaurarea tablourilor după trebuinţă;

f) A preşedea juriul esposiţiunilor artiştilor în viéţă;

g) A preşedea juriile întocmite pentru aspiranţiĭ la catedrele de desemn şi caligrafiă de la şcólele secundare.

„cursul complect și sĕ priméscă diploma de absolvire. Dile-„tanților sĕ le fie permis de a urma în școlă cel mult șése „anĭ, fără să aibă dreptul la concurs și burse.... Elevii carĭ „aspiréză la diplome, nu ar trebui sĕ se priméscă în școlă de „cît numaĭ probînd că aŭ cel puțin patru clase gimnasiale „absolvite".

După regulamentul vechiŭ din 1864 (cap. III, art. 15) eleviĭ se pot admite în școlă presentînd un certificat cel puțin de patru clase primare. Regulamentul din 1883 (cap. I, art. 2) ḑice: „Tineri ce voiesc a intra în școlă sunt datorĭ, maĭ întîĭ „a se înscrie la secretariatul direcțiuneĭ, depunînd actul de „naștere, pe lîngă care vor alătura certificatele de studiile fă-cute". Condițiunile acestea se potrivesc cu scopul urmărit de școlele de pictură din Bucureștĭ și Iașĭ, fiind-că se găsesc la îndemîna celor ce doresc să studieze ***desenul și pictura***; în timp ce condițiunile cuprinse în articolul în chestiune nu sunt priincióse. Ce s'ar cîștiga dacă s'ar admite pentru aspi-ranțiĭ la diplome numaĭ absolvențĭ de cîte patru clase gimnasiale cel puțin, cînd se știe că la început atît ceĭ cu certificate liceale cît și ceĭ fără certificate sunt novicĭ într'o carieră, unde numaĭ este vorba de învățat pe de rost, ci de studiat diferitele forme ale natureĭ și a li se judeca rôlurile ce li s'ar cuveni în tablourĭ? E de dorit ca tot elevul să fie bun istoric, bun anatomist, bun geometru, ideal ce nu se póte realisa în licee; cu atîta maĭ puțin ca un certificat de cîte-va clase gimnasiale sĕ ateste talentul unuĭ candidat la diploma școleĭ chiar de la înscrierea sa; și ast-fel să i se recunóscă dreptul la un titlu ce se obține în virtutea unor merite de atîta natură de cum sunt acele recunoscute de certificatele liceale. Decĭ nu se póte hotărî în regulament deosebirea între ceĭ ce voiesc să urmeze cursurile ca diletanțĭ și între ceĭ ce voiesc să priméscă diploma de absolvire, fiind-că totul atîrnă de talentul și sirguința elevuluĭ. Pe urmă s'ar face greșala a se da titlurĭ unor elevĭ ale cărora capacitate să se pótă bănui; ér pe de altă parte să se trécă cu vederea meritele ivite prin-tre ceĭ ce din neesperiență n'aŭ prevĕḑut vocațiunea lor cînd s'aŭ înscris numaĭ cu gîndul să urmeze cursurile școleĭ. In fine propunerea de a nu se îngădui diletanților a urma maĭ mult de șése anĭ în școlă, nicĭ să ia parte la concursurĭ, ar însemna să se formeze în clase un grup de elevĭ ale cărora gust artistic să nu fie stimulat. Regulamentul actual (model 1883) nu pre-vede acéstă castă; din contră el dă libertate și streinilor să

Capit. XV. — Despre profesoriĭ școleĭ de Bele-arte

Art. 67. Profesoriĭ se numesc prin concurs, conform legeĭ organice a instrucțiuneĭ publice.

Art. 68. Profesoriĭ sunt datorĭ:

a) A frecuenta cu cea maĭ mare esactitate cursurile lor;

b) A face parte din juriile de esaminare a elevilor după spe-cialitate;

c) A da consiliuluĭ scolar tot concursul ce li se va cere.

Capit. XVI. — Despre secretar

Art. 69. Fie-care scólă va avea un secretar, care va avea înda-toririle următóre:

a) Să păstreze archiva scóleĭ, a galerieĭ de tablourĭ și a mu-seuluĭ de sculpturĭ;

b) A menține, sub inspecția directoruluĭ, cancelaria ca local al ședințelor consiliuluĭ școlar cu tóte obiectele aflătóre în cea maĭ deplină regulă;

c) A prescrie tóte lucrările direcțiuneĭ și consiliuluĭ școlar de Bele-arte.

d) A redacta corespondența directoruluĭ cu diferitele auto-rităţĭ;

e) A conserva inventarele doteĭ școleĭ, galerieĭ de tablourĭ și museuluĭ de sculpturĭ;

f) A primi și presenta directoruluĭ cererile elevilor.

Capit. XVII. — Despre custoḑi

Art. 70. Datoriile custoḑilor sunt:

a) A avea grije ca în timpul orelor de studiŭ să observe de școlarĭ ordinea și liniștea;

b) A privegha cînd galeria de tablourĭ și museul de sculp-turĭ sunt deschise publiculuĭ, ca nimenĭ să nu atingă în verĭ-ce mod vre-un tabloŭ saŭ obiect de artă.

c) A îngriji ca servitoriĭ, a doua ḑi după ḑilele de deschi-derea galeriilor, să măture și să țină curățenia reglementară; a observa ca curățenia tablourilor și a obiectelor de artă să se facă cu cea maĭ mare îngrijire.

Capit. XVIII. — Despre servitorĭ

Art. 71. Servitoriĭ sunt pușĭ la ordinile directoruluĭ scóleĭ pentru întreținerea curățenieĭ și a serviciuluĭ scóleĭ în ateliere, cancelarie și galeriĭ.

Servitoriĭ port și corespondența.

Capit. XIX. — Modele de persóne de ambele-sexe

Art. 72. Modelele fiind indispensabile pentru studiul pictureĭ, sculptureĭ și gravureĭ se va prevede în budgetul cheltuelilor școleĭ sume pentru plata lor. Aceste modele vor fi angagiate cu sĕptămîna saŭ cu luna după trebuință.

Art. 73. Modelele vor fi obligate a posa cîte cincĭ ore pe ḑi. Intre aceste ore vor avea cîte un cuart de oră repaos. Aceste modele se vor plăti la finele fie-căreĭ sĕptămînĭ și în cas de bólă va fi dator a trămite altul în locul sĕŭ.

Capit. XX. — Despre galeriile de tablourĭ și museele de sculptură

Art 74. Este cîte o galerie de tablourĭ și cîte un museŭ de sculptură în Bucurescĭ și în Iașĭ.

Art. 75. Aceste galeriĭ și museurĭ se compun:

a) Din tablourĭ și statuĭ remarcabile, esecutate de artiștiĭ rominĭ;

b) Din tablourĭ și statui de maestri strĕinĭ vechĭ și nouĭ, o-riginale saŭ copiĭ de o mare valóre artistică;

c) Din orĭ-ce lucrărĭ haleografice de un merit recunoscut;

d) Din darurĭ artistice și donațiunĭ de fondurĭ cu destinațiune de a se spori bogăția acestor patru așeḑăminte publice.

Art. 76. Statul romîn primesce cu recunoscință aceste da-rurĭ și donațiunĭ; numele persónelor donatóre vor fi înscrise cu litere de aur pe obiectele ce vor oferi și pe o placă de mar-mură espusă pe muriĭ acestor galeriĭ și museurĭ.

Ar. 77. Pentru complectarea acestor galeriĭ și museurĭ, ca institute publice și naționale de cultură de cea maĭ mare im-portanță pentru progresul țĕreĭ, ministrul instrucțiuneĭ publice va prevedea o sumă în budgetul Statuluĭ pentru cumpĕrarea de opere de artă prevĕḑută la art. 73, lit. *a, b* și *c*.

Art. 78. Pentru aceste galeriĭ și museurĭ ministerul instruc-țiuneĭ publice va îngriji a se da provisoriŭ maĭ multe sălĭ spe-ciale, în localurile școlelor de bele-arte, pînă ce se vor putea construi de Stat palaturĭ ad-hoc și a-parte.

REGULAMENT PENTRU ȘCÓLELE NATIONALE DE BELE-ARTE

Capit. I

Art. 1. Sunt d'o-cam-dată două școlĭ de Bele-Arte, una în Bucureștĭ și alta în Iașĭ. Asemenea două Pinacotece.

Art. 2. O școlă de Bele-Arte coprinde cel puțin urmă-tórele studiĭ:

a) Pictura; *b)* Sculptura; *c)* Architectura; *d)* Gravura; *e)* Arta grădinelor.

Capit. II. — Despre organisarea școleĭ de Bele-arte

Art. 3. Fie-care școlă de Bele-arte va avea următorul personal:

T. AMAN

Fondator al școalei de Bele-Arte

Născut la 1830, mort la 1891

(a se vedea No. 8 din 1891)

participe la concursurile şcóleĭ: „recompensele obţinute de aceştia sunt onorifice“ cap. I, art. 3.

Pentru ca să se pótă rĕspîndi instrucţiunea artistică, ar trebui să rĕmînă neschimbate condiţiunile cerute la înscriere de regulamentul actual

Ar fi în interesul arteĭ romîne de a se înlătura legile aspre şi obiceiurile tradiţionale ale şcólelor celor marĭ de prin ţările strĕine. Şi iacă pentru ce. In Italia, Francia şi Germania artele desemnuluĭ se găsesc în splendóre de multă vreme. Pictura fiind-că este vorba de ea; şi-a avut epoce. In loc ca ea să caute a prinde rădăcinĭ în societate, precum se întîmplă la noĭ. ea caută a se conforma cu cerinţele civilisaţiuneĭ contimporane; cu alte cuvinte ea luptă pentru ideĭ ér nu pentru a ciocăni la uşa societăţeĭ şi să céră adăpost, lucru ce se întîmplă în Bucureştĭ şi la Iaşĭ. In ţĕrile civilisate numărul artiştilor este mare, arta rĕspîndită prin tóte clasele. Prin oraşele maĭ marĭ se găsesc musee. De la muncitor şi pînă la principe, toţĭ ştiŭ să dea arteĭ onorurile cuvenite. E uă datorie la Paris ca familiele să visiteze museele în ḑilele de sĕrbătorĭ. Pe strade părinţiĭ arată copiilor lucrurile cele frumóse şi lucrurile cele urite; şi le explică pentru ce sunt frumóse şi pentru ce sunt urîte. In Italia lucrătorĭ se odihnesc visitînd bisericile, care la rîndul lor nu sunt de cît nişte muzee. Săteniĭ şi orăşeniĭ ştiŭ pe degete istoria artistică a locurilor unde eĭ trăesc De aceea se întîmplă ca fără cicerone şi fără indicaţiĭ scrise pot călători să viziteze locurile unde se găsesc documente de artă, căcĭ nu le rĕmîne de cît să întrebe pe cel întiĭ venit şi să aibă explicaţiunile dorite.

In Romînia lucrurile se întîmplă altfel. Pînă la 1864, data cînd s'aŭ fundat cele două şcolĭ de Bele-Arte din Bucureştĭ şi Iaşĭ, arta pictureĭ era pe mîna aşa ḑişilor, iconarĭ, artă care nu ne presintă alt interes maĭ mare, de cît să constatăm cea din urmă degradare a stiluluĭ arteĭ bizantine. De la fondarea celor două şcolĭ şi pînă în present nu s'aŭ făcut alt-ceva de cît ca artiştiĭ romînĭ, cu cîte-va esceptiĭ însă, să represinte spiritul unor ateliere de prin strĕinătate, prin nişte opere de uă concepţiune şi cu un colorit departe de a sta în simţul poporuluĭ romîn, lucru rĕŭ, dér şi acesta rar în ţară. De adaos că pictorul romîn este nevoit să facă artă fără să fie stimulat de societate şi de stat; că adesea orĭ este silit din causa greutăţeĭ vieţeĭ sĕ-şĭ părăsécă pale-

a) Un Directore al şcóleĭ şi pinacoteceĭ.
b) Profesorĭ de diverse studiĭ.
c) Custoḑĭ aĭ pinacoteceĭ.
d) Servitorĭ.
e) Comitetul Academic de Bele-Arte.

A. *Directorele.*

Art. 4. Directorele şcóleĭ de Bele-Arte este ales de Ministrul Justiţieĭ, Cultelor şi Instrucţiuneĭ Publice dintre artiştiĭ în pictură ceĭ maĭ distinşĭ şi care s'aŭ deosebit prin producerile lor artistice.

Art. 5. Directorele şcóleĭ de Bele-Arte este tot odată şi Directorele pinacoteceĭ alipite la şcoală.

Art. 6. Directorelo şcóleĭ de Bele-Arte este tot odată şi Profesore la acea şcólă de cel puţin una din materiele programuluĭ.

Art 7. Atributele Directoreluĭ şcóleĭ de Bele-Arte sunt decĭ, cele următóre:

a) A priveghia esacta în deplinire de datoriĭ a Profesorilor şi personaluluĭ şcóleĭ.

b) A priveghia şi stărui pentru ca şcóla să ia treptata şi dorita desvoltare, organisîndu-se, după trebuinţă, cursurĭ nuoĭ la ea.

c) A priveghia şi dirige studiele şcolarilor după aptitudinĭ.

d) A corespunde cu Ministerul Justiţieĭ, Cultelor şi Instrucţiuneĭ Publice, în tot ce priveşte şcóla, pinacoteca şi personalul lor.

e) A priimi şi păstra sub inventariŭ şi pe respundere personală tóte tablourile şi obiectele de artă saŭ mobilierul ale pinacoteceĭ şi şcóleĭ de Bele-Arte

f A priveghia şi ajuta restaurarea tablourilor pinacoteceĭ după trebuinţă.

g) A preşede juriile pentru esamenele şi concursurile de desemn pentru verĭ-ce şcólă din ţară.

h) A subsemna diplomele architecţilor esaminaţĭ în ţară şi a preşede juriile de esamene ale acelora.

i) A preşede juriul pentru esposiţiunile de arte din ţară.

j) A face parte ca membru din Comitetul academic de Bele-Arte.

B.

Art. 8. Profesoriĭ şcóleĭ de Bele-Arte se numesc prin concurs susţinut între Comitetul academic de Bele-Arte.

Acela care la două esposiţiunĭ consecutive a dobîndit recompensa principală, va putea fi numit Profesore la şcóla de Bele-Arte şi fără concurs.

Art. 9. Profesoriĭ şcóleĭ de Bele-Arte vor trebui să fie Romînĭ saŭ împămînteniţĭ Romînĭ. Totuşĭ pînă la formarea de Profesorĭ pentru tóte specialităţile artistice, se vor întrebuinţa şi Profesorĭ strĕinĭ.

Art. 10. Profesoriĭ sunt datorĭ:

a) A frecuenta cu cea maĭ mare regularitate şcóla şi clasele respective.

b) A fi de pururea cu cea maĭ mare diligenţă şi privighere în conducerea studiuluĭ şcolarilor.

c) A da, după specialitate, ajutor Directoreluĭ pentru restaurările necesariĭ în pinacotecă

d) A face parte din juriile de esaminare ale şcolarilor.

e) A da Comitetuluĭ academic de Bele-Arte tot concursul ce le va cere.

C.

Art. 11. Custoḑiĭ sunt însărcinaţĭ:

a) A priveghia pe rînd în şcólă, ca buna regulă şi linişte să nu fie alterate de şcolarĭ

b) A priveghia, cînd pinacoteca este deschisă publicului, ca nimenea să nu atingă saŭ să deplaseze orĭ să dauneze în vre un mod, vre un tabloŭ saŭ obiect de artă.

c) A ţine, sub dirigerea Directoreluĭ, cancelaria şcóleĭ de Bele-Arte.

D.

Art. 12. Servitoriĭ sunt puşĭ la ordinele directoreluĭ şcóleĭ de Bele-Arte, pentru întreţinerea curăţenieĭ şi a serviciuluĭ şcóleĭ, a pinacoteceĭ şi a cancelarieĭ.

Servitoriĭ pórtă şi corespondenţa şcóleĭ.

E.

Art. 13. Comitetul Academic de Bele-Arte de pe lîngă fiecare şcólă de Bele-Arte se compune din:

a) Rectorele Universităţeĭ ca Preşedinte.

b) Directorele şcóleĭ de Bele-Arte, ca Membru şi Vice-preşedinte.

c) Decanul facultăţeĭ de litere.

d) Profesorul cel maĭ vechiŭ al şcóleĭ de Bele-Arte.

e) Douĭ artiştĭ, strĕinĭ şcóleĭ, numiţĭ de Ministrul Justiţieĭ, Cultelor şi Instrucţiuneĭ Publice.

f) Inspectorele şcolastic al judeţuluĭ.

Art. 14. Atributele Comitetuluĭ Academic de Bele-Arte sunt:

a) A priveghia direcţiunea ce se dă în şcóla diverselor studiĭ artistice, a îndrepta metódele greşite.

b) A forma juriul concursurilor de profesorĭ la şcóla de Bele-Arte.

c) A forma juriul concursurilor de admisiune şi de premiĭ ale şcóleĭ de Bele-Arte.

d) A forma juriul esposiţiunilor de Bele-Arte.

ta și pe urmă din lipsă de practică să devie strěin impulsiunilor artistice.

Cărți artistice scrise în limba mamă nu sunt. Armonia dintre puținiĭ artiști ce maĭ sunt în țară, este îndoelnică; motiv pentru care expozițiunile ce să fac să n'aibă însemnătate artistică.

Cît despre sărăcia museelor nóstre de pictură; despre lipsa de criticĭ de artă conștiincioșĭ; despre viața artistuluĭ în atelierul sĕŭ; despre lipsa de costume după care să se facă studiele necesari; despre greutatea cu care se pot găsi modele să pozese în clase; despre materialul necesar pictureĭ, aceste sunt lucrurĭ ce nu se pot tîlmăci nicĭ în doue volume.

Și ast-fel fiind lucrurile, óre certificate de cîte patru clase gimnasiale maĭ lipsesc acum. cînd se simțește trebuință să fie mult maĭ frequentate șcólele, pentru ca să nu vie statul într'o ḑi să le șt ergă de pe catalog, pentru motivul că s'ar cheltui o mulțime de banĭ fără nicĭ un profit moral? De altmintrelea condițiunĭ în felul celor cuprinse în articolul despre care este vorba nicĭ nu se găsesc prin regulamentele șcólelor marĭ din Europa.

La Școla de Bele-Arte din Paris, admiterea elevuluĭ se face prin concurs, 1 din materiele practice și 2 din materiele teoretice

Esamenu practic constă: a) din o figură desenată după natură și după statue; candidatul ce a reușit la proba acésta este admis să trécă și următórele probe: b) un desen de anatomie; c) un desen de perspectivă după un obiect în relief; d) un fragment de figură modelat după antic; e) un studiŭ elementar de architectură; și un examen asupra noțiunilor generalĭ ale istorieĭ, în scris saŭ oral, după vointa candidatuluĭ. Acest examen se numește teoretic și constă din următórele părțĭ: a) Istoria veche: Orientul, Grecia, Roma; b) Istoria modernă: Istoria Francieĭ din timpurile cele maĭ vechĭ și pînă în timpurile nóstre; epoca luĭ Petru cel Mare și a luĭ Frederic II; Caterina II; scriitoriĭ ceĭ marĭ din secolul XVIII; și resboiul pentru independența Statelor-Unite.

Scóla din München prevede numaĭ esamenul practic; însă cu mult maĭ ușor de cît cel impus la școla de Bele-Arte din Paris.

Școla din Santo-Lucca din Roma este divizată în doue secțiunĭ: ***Institutul propriu ḑis* și *Școla liberă*.** In școla liberă se primește tot elevul ce a dat probă că știe să desemneze

e) A privegia mersul și progresele ce face arta desemnuluĭ în diversele școlĭ din țară

f) A da opiniunea asupra tutulor lucrărilor de artă, întreprinse de particularĭ saŭ pe séma guvernuluĭ, după consultarea acestuia.

g) A lucra din tóte puterile și prin tóte mijlócele la îmbunătățirile gustuluĭ artistic în țară și la desvoltarea diverselor arte.

Art. 15. Comitetul Academic ține ședințele sale cel puțin odată pe lună, în localul școleĭ de Bele-Arte.

Art. 16. Tóte decisiunile Comitetuluĭ academic de Bele-Arte se supun aprobăreĭ Ministruluĭ Justițieĭ, Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice.

Art. 17. In interesul îmbunătățireĭ gustuluĭ artistic în țară, se decide ca pe viitor să nu fie tolerată defigerea vre uneĭ bisericĭ de către alțĭ pictorĭ, de cît aceĭ care vor avea autorisațiunea Comitetuluĭ Academic de Bele-Arte.

Art. 18. Nicĭ o modificare nu se va aduce în picturele vre uneĭ bisericĭ din țară, fără prealabile autorisare a Comitetuluĭ de Bele-Arte.

Art. 19. Toțĭ zugraviĭ de case și insemniĭ, și decoratoriĭ din Bucureștĭ și Iașĭ, formînd corporațiune, staŭ sub privegherea Comitetuluĭ de Bele-Arte respectiv. Pentru îmbunătățirea acestor meseriașĭ, Comitetul va avisa la deschiderea de cursurĭ de desemn în ḑilele de Duminicĭ și sĕrbătorĭ și în orele de séră. Spre a'ĭ îndemna la perfecționare, se vor stabili micĭ recompense dupe propunerea Comitetuluĭ academic de Bele-Arte.

Capit. III. — Despre școla de Bele-Arte

Art. 20. Fie-care școlă de Bele-Arte va avea un local potrivit cu studiele ce se fac în ea. Fie care clasă va avea dispozițiunea și mobilierul necesariŭ și speciale

Art 21. Pentru trebuința fie-căria școle se va face un curs de anatomie umană și anume: în Bucureștĭ la școla de medicină, și în Iașĭ la spitalul Sf. Spiridon.

Art. 22. Eleviĭ școleĭ de Bele-Arte (clasele de pictură și sculptură) vor fi ținuțĭ a urma, în anul după urmă al studiilor lor, cursurile de istorie și literatură, de la facultate, ca auditorĭ, și cursul de estetică, în mod obligator.

Art. 23. Pentru trebuința claselor de pictură și sculptură se vor plăti de școlă *modele*. Modelele vor fi impiegate cu sĕptămîna și plătite un sfanț ora. Ședința va fi de patru ore. Intre aceste ore va fi cîte un quart de oră de repaus. Patru ore numaĭ vor fi plătite. Plata modeluluĭ se va face numaĭ la finele sĕptămîneĭ. Modelul se va înscrie în registrele atelieruluĭ, cu cîte-va ḑile înainte de a poza, și în cas de bólă va fi dator a trimite altul în locul sĕŭ, căcĭ la din contră va fi sters din registrele modelelor.

Art. 24. Modelul de femee va fi odată pe lună și plătit precum la art. 23.

Art. 25. Copiarea în Pinacotecă este liberă școlarilor din anul III, afară de sĕrbătóre.

Capit. IV. — Despre programe

Art. 26. Cursurile școleĭ de Bele-Arte sunt mărginite astfel:

a) Cursul de pictură pe treĭ anĭ.
b) Cursul de sculptură pe treĭ anĭ.
c) Cursul de architectură pe treĭ anĭ.
d) Cursul de gravură pe treĭ anĭ.
e) Cursul grădinărieĭ artistică pe un an

Art. 27. Materiele cursuluĭ de pictură pe anĭ sunt:

Anul I. Studiĭ după statuele anticĭ și curs de anatomie.

Anul II. Desemn după natură; anatomie; odată pe lună compozițiunea.

Anul III. Pictura după natură. Pe fie care lună cîte o esquisă în uleiŭ, cu subiect dat de profesore. Copiare în pinacotecă.

Art. 28. Pentru a fi admișĭ la atelierul de sculptură, eleviĭ vor fi urmat anul întîĭ și al 2-lea al atelieruluĭ de pictură. În anul al doilea deja eleviĭ vor începe a modela cu pămînt, după autorisarea Directoreluĭ școleĭ. Sculptura va începe cu totul specialisată în anul al III-lea.

Art. 29. Pentru a fi admis la cursul de architectură, elevul va trebui să fi absolvit facultatea de științe, partea matematicilor

Organisarea școleĭ speciale de architectură este subordinată presentăreĭ unuĭ numĕr de cel puțin 5 școlarĭ absolvențĭ aĭ matematicilor din facultate.

Art. 30. Cursul de gravură va putea a'l începe un școlar, după trecerea anuluĭ 1 și al 2-lea de desemn și pictură.

Art. 31. La grădinăria artistică se admit eleviĭ carĭ vor fi trecut un curs de botanică și geologie și anul 1 de desemn.

Art. 32. Programul pe ore și ḑile se va redige pentru tóte cursurile școleĭ, de către Comitetul academic artistic, și se va aproba de Ministrul Justițieĭ, Cultelor și Instrucțiunilor Publice.

Capit. V. — Despre recompense și examene

Art. 33. Vor fi în fie care an esamene constînd din expunerea lucrărilor școlarilor.

Acéstă espunere se va face de la 1 pînă la 15 Septembrie; ea va fi publică.

Art. 34. Vor fi următórele premiĭ pentru pictură și sculptură:

saŭ să depingă după natură. In secția acésta să practică numaĭ pictură.

In sistemul propriu ḑis, admiterea se face prin examen de istoria artelor, desenuluĭ, de geometrie și dînd o probă în desen după antic. In secțiunea acésta nu se practică cursul de pictură. Absolvenții aŭ numaĭ titlu de desenatorĭ, întru cît privește absolvirea clasuluĭ de desen. Clasurile de architectură și de sculptură își aŭ titlurile lor, ca în orĭ și care altă școlă de Bele-Arte.

Décă absolventul în desen voiește să devie și pictor, se înscrie de drept în atelierul unuĭ maestru de al școleĭ, saŭ în *școla liberă*.

Cele-l'alte formalitățĭ cerute de regulamentele acestor școlĭ, precum actul de naștere, recomandațiunĭ din partea ambasadeĭ, sunt întocmaĭ ca cele prevĕḑute în regulamentul școlelor romîne de Bele-Arte (cap. I, art. 3).

Décă s'ar admite la intrarea în școlele nóstre de Bele-Arte, concursul impus de regulamentele școlelor sus menționate, de sigur că s'ar trage multe folóse. Insă asemenea condițiunĭ sunt fórte grele de îndeplinit față cu slaba mișcare artistică romînă. In adevĕr în țară nu sunt ateliere particulare unde să se prepare candidații pentru probele practice; și pe urmă arta pictureĭ este fórte puțin rĕspîndită în societățile nóstre.

Și dar pentru motivele aceste ar trebui să rĕmînă neschimbate condițiunile cerute la înscrierea elevilor de către regulamentul model 1883.

Reorganisarea școlelor romîne de Bele-Arte ar trebui să se facă pe alte base, căcĭ în organisațiunea lor actuală nu funcționéză bine.

Vĕ rog dar Onor. domn director sĕ-mĭ permitețĭ a maĭ reveni asupra acesteĭ chestiunĭ și tot de uădată a vĕ exprima mulțumirele mele pentru ospitalitatea ce binevoițĭ de a'mĭ acorda în colónele stimatuluĭ d-vóstă ḑiar.

G. Popovicĭ

A) Pentru anul 1, 6 medaliĭ de bronz, date prin concurs pentru copiă după statue antică.

Concursul acesta se va ține asupra aceleiașĭ statue.

Concursul se va ține în luna luĭ Iunie, spre a putea fi espuse producerile după cele douĕ lunĭ de vacanță adecă în Septembrie.

B) Pentru anul II la concursul de figură după natură, vor fi șése medaliĭ de argint.

Concursul pentru anul II, se va face de toțĭ concurenții asupra aceluiașĭ model.

C) Concursul pentru anul al III, va fi la pictură o figură colorată, după natură; la sculptură o modelare în gips al uneia și aceleașĭ figure

Premiĭ : șése medaliĭ de aur.

Art. 35. Pe lîngă concursurile de maĭ sus vor maĭ fi încă douĕ :

a) Concurs de cap de espresiune.

b) Concurs de premiu de Paris.

Art. 36. Concursul de cap de espresiune se va ține între premiațiĭ anuluĭ al III la Octombre. Medaliĭ de onóre de aur și diploma de absolvirea cursuluĭ se împart celor maĭ aleșĭ din concurs, pînă la No. de șése.

Art. 37. Concursul de Paris se ține între absolvențiĭ școleĭ la 15 Octombre.

Concurențiĭ vor fi obligațĭ a face o esquisă în colorĭ de uleĭ și subiectul va fi ales de Comitetul academic de Bele-Arte. Fie-care concurent va fi pus în o cameră deosebită de la ora 8—11 séra. O singură ḑi numaĭ, va fi acordată pentru acesta. După ora hotărîtă, tóte esquisele se vor depune în o singură cameră pînă a doua ḑi, cînd Comitetul academic de Bele-Arte va veni să le judice și să le claseze. Dimensiunea esquiseĭ va fi aceiașĭ pentru toțĭ.

Art. 38. Șése concurențĭ, ceĭ întîiŭ de la proba arĕtată maĭ sus, vor fi obligațĭ a face tabloul după esquisă și în dimensiunĭ egale pentru toțĭ. Concurențiĭ vor lucra în camere separate și nu vor avea dreptul a se depărta cît de puțin de dispozițiunea luată în esquisă

Nu vor putea aduce în cameră unde lucréză nicĭ o hîrtie desemnată, afară numaĭ de model și de draperiele necesare tablouluĭ.

Nicĭ profesoriĭ nicĭ alte persóne nu vor avea dreptul de a intra la dînșiĭ, spre a nu putea avea nicĭ un alt ajutor de cît acela al memorieĭ și al talentuluĭ lor. La ora 5 camerele se vor închide de custode pînă a doua ḑi și va urma astfel pînă la finitul tablourilor.

Acéstă lucrare se va face în timpul vacanțelor de vară și luna Septembre.

De la 1 la 14 Octombre, tablourile acestea vor fi espuse la aprecierea publiculuĭ, fără a purta numele concurentuluĭ.

În 15 Octombre juriul numit de Comitetul Academic saŭ însușĭ Comitetul va alege doĭ, ceĭ maĭ bunĭ concurențĭ pentru a fi trămișĭ la Paris pe timp de treĭ anĭ, în interesul desvăltireĭ imaginațiuneĭ lor și spre a lua cunoștință de tot ce s'a produs în artă.

Art. 39. Premiațiĭ de la Paris vor fi obligațĭ a trimite un tabloŭ pe fie care an (național saŭ genere) și pentru carele Ministerul 'ĭ va despăgubi de spese, prin o gratificațiune ce se va determina de Comitetul Academic de Bele-Arte. Tabloul va fi depus în Pinacotecă.

Art. 40. Eleviĭ care aŭ dobîndit premiul de Paris pot cere a fi trămișĭ și prin Italia, Spania etc., în loc de a merge la Paris.

Art. 41. Premiul de Paris este unicul ce nu se acordă de cât elevilor Romînĭ saŭ împămîntenițĭ Romînĭ.

Art. 42. Premiațiĭ de Paris sunt obligațĭ la întórcerea în țéră a face pe profesorul în școla de Bele-Arte pe un timp egal cu aniĭ cât aŭ fost stipendiațĭ, cu onorariele afectate prin budgetul respectiv.

Art. 43. Concursul de Paris va urma a fi în fie-care an pînă la 1875, pînă cînd se speră a fi formațĭ artiștĭ Romînĭ.

Capit. VI. — Despre pinacotecă

Art. 44. Pinacotecele Romîne se compun :

a) Din tablóne și statue naționale de pictorĭ și sculptorĭ Romînĭ.

b) Din copiĭ escelinte de pe autorĭ clasicĭ.

c) Din tablóne și statue ale artiștilor modernĭ, francesi, italienĭ, spaniolĭ, germanĭ etc.

Art. 45. In budgetul Ministeruluĭ Justițieĭ, Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice, se va asemna pe fie-care an o sumă cel puțin de 2,000 galbenĭ anual pentru cumpĕrare de tablóne streine și naționale.

Art. 46. Asemenea vor fi concursurĭ publicate în țéră și streinătate, pentru compunerea și presentarea de tablóne cu subiecte determinate de către Ministerul Justițieĭ, Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice. Premiul tablonuluĭ la concurs nu va fi maĭ mic de 500 galbenĭ și nu maĭ mare de 1,000 galbenĭ.

Art. 47. Pinacotecele Romîne primesc cu recunosciință darurĭ artistice și donațiunĭ de fondurĭ pentru cumpĕrarea de tablóne. Va fi o carte de aur în care se vor înscrie tóte persónele ce vor dona Pinacoteceĭ tablóne, saŭ fondurĭ. Numele acelor persóne vor fi espuse în litere de aur și pe muriĭ salelor Pinacoteceĭ.

Ministru, **N. Crețulescu.**

SITUAȚIA SERVICIULUI DE ARCHITECTURĂ
DE LA
MINISTERUL AGRICULTUREI, INDUSTRIEI, COMERCIULUI ȘI DOMENIELOR

Prin legile organice ale diferitelor Ministere, se prevede maĭ la tóte cîte un serviciŭ de architectură și anume : pe lîngă Ministerele Cultelor, Internelor, Domenielor și Resboiuluĭ, servicii ce sunt chemate a îndeplini marĭ servicii, dar cărora din nenorocire li se dă un concurs fórte slab.

După cum în public, munca unuĭ architect este fórte rĕŭ apreciată, tot astfel și administrațiele publice par a crede că serviciele de architectură sunt niște sinecure ce ingreunéză bugetele fără a da în schimb ceva.

Acéstă situație este în adevĕr cît se póte de nenorocită pentru corpul de architecțĭ, căcĭ sunt nedreptățițĭ și discreditațĭ.

Spre a eși din acéstă grea posiție, ar fi necesar ca architecțiĭ ce fac serviciĭ pe la diferite ministere, să pună în vedere autorităților superióre lucrările ce realiséză, fie în biuroŭ, fie pe șantiere, punînd în evidență activitatea technică și administrativă ce sunt obligațĭ a face. Cu modul acesta, ceĭ de sus, ar avea ocasiunea să aprecieze în mod vădit serviciele architecților și să le dea astfel tótă considerația ce li se cuvine.

Ocasia cea maĭ favorabilă este la încheerea anuluĭ, cînd se póte așterne, sub formă de raport, activitatea și nevoile serviciuluĭ. O astfel de lucrare este interesantă, nu numaĭ pentru administrație, care trebue să știe ce s'a lucrat de serviciŭ, dar și pentru corpul de architecțĭ, care va urmări cu plăcere activitatea colegilor lor pe lîngă diferitele administrațiĭ ; numaĭ astfel se va stabili o emulațiune între diversele serviciĭ și resultatul fiind în profitul tutulor.

Pentru adĭ, ca un început bine venit, dăm aci maĭ la vale loc la două rapórte ale d-luĭ I. Socolescu, pe cînd îndeplinea funcțiunea de architect al Ministeruluĭ Domenielor, prin care se arată starea serviciuluĭ de architectură și activitatea sa.

RAPORT
ASUPRA
SITUAȚIUNEI SERVICIULUI DE ARCHITECTURĂ

Domnule Ministru,

In maĭ multe rîndurĭ, am avut ocasiunea de a atrage atențiunea D-vóstră bine voitóre, asupra situațiuneĭ neregulate și desavantagióse în care se găsește serviciul de architectură dependinte de acest Minister, situațiune care devenind pe dĭ ce trece maĭ grea, mĕ obligă a 'mĭ lua curagiul să vĕ expun aci maĭ jos din noŭ starea lucrurilor, spre a se putea lua cu o oră maĭ înainte mĕsurĭ de îndreptare.

Incă de cînd Ministerul Domenielor nu era creat, exista pe lîngă fosta administrație a Domenielor, un funcționar cu calitate de architect, care era chemat a 'șĭ da avisul în cestiunile speciale ce se iveaŭ.

Architectul n'avea nicĭ serviciul zilnic, nicĭ amploiațĭ de serviciŭ, ci primind ordinele la domiciliŭ, respundea prin adresă la cestiunile ce i se propunea să resolve.

Nefiind vorba nicĭ de proecte, nicĭ de lucrărĭ de executat, — căcĭ tóte se făceaŭ prin persóne angajate anume — era natural să nu se prevadă architectuluĭ, nicĭ biuroŭ, nicĭ personal de serviciŭ.

Cînd Ministerul Agriculturei și Domenielor fu înființat prin legea decretată în 1883, se prevĕzu în legea organică, *în corpul inginerilor hotarnicĭ*, și un architect, iar fără personal, fără biuroŭ și fără atribuțiunĭ hotărîte.

După obiceiul fosteĭ administrațiĭ a Domenielor, Ministerul continua cu sistemul de a consulta numaĭ pe architectul Ministeruluĭ, iar lucrările de óre care importanță încredințîndu-le la persóne speciale angajate anume pentru fie-care împrejurare.

Cu timpul însă, mărindu-se numĕrul clădirilor nuoĭ făcute de minister, ca școlĭ, tîrgurĭ, ferme etc. precum și intrînd sub administrația Domenielor tóte bunurile micĭ de orașe, proprietatea statuluĭ, se simți imediat nevoia de a avea pe lîngă minister un serviciŭ special permanent, care să se ocupe cu lucrările din noŭ saŭ de întreținere, precum și cu constatările necesare.

In vederea aceste nevoĭ simțite, s'a decis ca architectul ministeruluĭ să 'șĭ aibă biuroul sĕŭ în localul ministeruluĭ și să fie secondat în lucrările sale de un desemnator și un ajutor, cu sarcina de copist, archivar, calculator și verificator, constituind astfel un biuroŭ de architectură, dar cu o situație neregulată față cu legea organică a ministeruluĭ.

Cu acest mic personal și în astă situație, biuroul de architectură, este chemat a face următórele lucrărĭ :

1) Constatările necesare la clădirile dependinte de minister.

2) Să întocméscă proectele și devisele necesare pentru lucrărĭ din noŭ și reparațiĭ, la tóte edificiele dependinte de minister, în limita sumelor bugetare.

3) A priimi și preda tóte imobilele din Bucureștĭ, ce se administréză de minister.

4) A dirige lucrările de clădirĭ și reparațiĭ, a întocmi situațiunile definitive, a face recepțiunile etc.

Tóte aceste felurĭ de lucrărĭ se execută :

a) *In Bucureștĭ* pentru următórele imobile :

1) Localul ministeruluĭ; 2) localul școleĭ de Arte și Meseriĭ; 3) localul școleĭ de Agricultură de la Herĕstrĕŭ ; 4) localul școleĭ Veterinare ; 5) localul Institutuluĭ Meteorologic de la Filaret ; 6) casa Blaremberg din str. Academieĭ ; 7) casa Papa din calea Victorieĭ ; 8) hanul Zlătarĭĭ ; 9) palatul de la Cotrocenĭ ; 10) și încă peste 40 micĭ imobile dependite de minister.

b) *In provincie,* pentru următórele imobile :

1) *Prahova.* Stațiunea filoxerică Țintea și școla de meseriĭ de la Valea-Boulul ;

2) *Ialomița.* Școla de meseriĭ de la Armășeștĭ ;

3) *Olt.* Școla de Agricultură de la Striharet ;

4) *Mehedințĭ.* Stațiunea filoxerică de la Strehaia și tîrgul de porcĭ de la Severin ;

5) *Rîmnicu-Vâlcĭ.* Stațiunile de băĭ de la Călimăneștĭ, Govora și Căciulata ;

6) *Brăila.* Stațiunea de băĭ Lacul-Sărat.

7) *Roman.* Școla de Agricultură de la Roman ;

8) *Iașĭ.* Școla Technică și palatul Administrativ ;

9) *Constanța.* Tîrgul de vite.

Pe lîngă aceste lucrărĭ, serviciul ordinar de architectură maĭ este chemat încă, a face și constatările bunurilor micĭ din diferite orașe ale țăreĭ.

După cum se vede din cele de maĭ sus, resultă că serviciul de architectură, are destule însărcinărĭ pentru a merita să formeze în organisația ministeruluĭ un serviciŭ separat, cu

un personal și material maĭ complect și cu o situație regulată și bine definită.

Pînă aci, Domnule Ministru, am arătat numaĭ situația interióră a serviciuluĭ ca organisație și atribuțiunĭ ; să vedem acum cum lucréză spre a da satisfacere tutulor cerințelor.

Prin legea organică a ministeruluĭ, architectul fiind înglobat în corpul inginerilor hotarnicĭ, e considerat ca personal exterior, fără să depindă de vr'o divisie a ministeruluĭ și fără a putea lucra de sine direct cu D-vóstră, după cum lucréză orĭ ce serviciŭ din minister, și iată de ce :

In organisația actuală a servicielor, găsim că, școlele și tîrgurile de vite depind de divisia agricultureĭ, industrieĭ și comerciuluĭ, stabilimentele de băĭ de divisia apelor, imobilele cele-l'alte de divisia administrativă și stațiunile filoxerice de serviciul filoxeric.

Prin us și conform legeĭ organice, orĭ de cîte orĭ e nevoe de lucrărĭ la vr'unul din imobilele dependinte de stat, fie școlĭ, tîrgurĭ, băĭ etc. Directoriĭ saŭ administratoriĭ se adreséză divisielor de care depinde, iar aceste divisiĭ urméză să sesiseze serviciul de architectură în mod special.

Serviciul de architectură — conform comunicăreĭ ce primește — întocmește lucrările trimițîndu-le divisieĭ de unde a venit comunicarea, spre a fi supuse D-vóstră spre aprobare, după care apoĭ din noŭ să se comunice serviciuluĭ de architectură, hotărîrea luată și ce are de făcut.

De aci vedem că reese treĭ rele : primul este că, se cere o sumă de adrese de la serviciŭ la serviciŭ ; al doilea se perde fórte mult timp cu aceste forme, căcĭ fie care șef de serviciŭ, are ore de lucru deosebite și al treilea că lucrările sunt presentate D-vóstră de șefiĭ de serviciŭ, care nefiind ómenĭ specialĭ și necunoscînd împrejurările ce aŭ contribuit la întocmirea lucrăreĭ, nu pot da esplicațiĭ suficiente și fac dificilă resolvarea chestiunilor.

Aceste neajunsurĭ se repetă la fie care lucrare cînd se presintă, în timpul executăreĭ la fie care situație și la predărĭ. La situațiele provisoriĭ și la cele definitive, neajunsul ce se provócă prin starea actuală de lucrurĭ, devine jicnitor intereselor ministeruluĭ chiar, — și iacă de ce :

Se întocmesc situațiĭ de lucrărĭ conform proectelor și deviselor, aceste situațiĭ merg la divisia de care depinde clădirea ; la divisie se începe o operație de verificare, dar prin cine? amploiațĭ specialĭ nu sunt, ci simpli copiștĭ care în neputință de a face ceva, trenéză lucrarea pînă ce începe reclamațiele antreprenorilor, amenințările de procese și desgustul de lucrare.

S'a vĕdut situațiĭ, ce n'aŭ fost lichidate în timp *de un an*, cînd ele nu trebue să întîrzieze maĭ mult de 6 zile spre a le da curs.

Adĭ nicĭ o situație nu póte fi lichidată în maĭ puțin de 15 dile, cel maĭ iute, de și verificarea — de ar fi necesară — nu ar cere de cît 24 ore cel mult.

Pe lîngă aceste neajunsurĭ, serviciul maĭ suferă și din lipsă de local și material de biuroŭ.

Spre a putea întocmi proectele și devisele, trebue ca personalul să aibă liniștea necesară pentru conceput și calculat, maĭ cu sémă. Maĭ este nevoe și de instrumente de nivelat, mĕsurat și de reprodus desenele. Adĭ biuroul este instalat într'o cameră ce servă de pasagiŭ altor serviciĭ și tot-de-odată servă și de atelier pentru desemnatoriĭ inginerilor hotarnicĭ, astfel că serviciul suferă în mod enorm din acéstă causă.

Iacă Domnule Ministru, în resumat starea lucrurilor de adĭ, care reclamă o îndreptare urgentă, în folosul buneĭ regule și a intereselor ministeruluĭ.

Față cu acéstă situație defavorabilă și neregulată, părerea subsemnatuluĭ este ca să bine voițĭ a dispune ca pe de o parte să se dea o decisiune prin care serviciul de architectură să devie independent, putînd lucra direct cu D-vóstră și cu comptabilitatea, făcînd cu acésta să se suprime tóte formalitățile ce ne împovărează, fără folos, atît pe noĭ, cît și pe diferitele divisiĭ și dînd în acelaș timp un curs repede și regulat actelor ce decurg de la serviciul nostru, spre satisfacerea intereselor ministeruluĭ chiar, iar pe de alta să i se dea localul și materialul necesar.

Supunîndu-vĕ, cele de maĭ sus la cunoștință, vĕ rog să binevoițĭ a dispune cele ce vețĭ crede cu cale.

Primițĭ, vĕ rog, Domnule Ministru, asigurarea osebiteĭ mele considerațiunĭ.

Architectul Ministeruluĭ
I. Socolescu.

RAPORT

ASUPRA

ACTIVITĂȚII SERVICIULUI DE ARCHITECTURĂ PE 1891

Domnule Ministru,

Anul 1891 încheindu-se, am onóre a vĕ supune la cunoștință lucrările ce s'aŭ efectuat în și prin serviciul de architectură de la 1 Ianuarie pînă la 31 Decembre 1891, spre a se putea aprecia activitatea personalaluĭ acestuĭ serviciŭ :

Adrese primite de serviciŭ aŭ fost	340
Adrese eșite simple saŭ cu anexe aŭ fost	437
Pe lîngă adresele eșite aŭ figurat ca anexe :	
40 foĭ de cheltuelĭ în triplu	120
56 Devise de diverse importanțe	56
36 Situațiĭ provisoriĭ de lucrărĭ în curs de executare, tóte în triplu	108
14 Situațiĭ definitive de lucrărĭ, tóte în dublu	28
36 Procese-verbale de primirĭ saŭ constatărĭ, tóte în dublu	72
25 Inventariĭ de imobile, în dublu	50
47 Diferite compturĭ în triplu	141
15 Contracte în dublu	30
10 Rapórte speciale	10
Total anexe scrise	615

Deosebit s'aŭ făcut două proecte de regulament, pentru con. structiunile din stațiunile de băĭ și s'a întocmit și condițiunile generale și speciale pentru executarea lucrărilor.

Ca lucrărĭ grafice, s'a executat de serviciŭ 40 proecte de diferite importanțe saŭ releveurĭ de clădirĭ dependinte de stat, tóte în dublu esemplar.

Lucrările executate de acest serviciŭ în cursul anuluĭ aŭ fost : în Bucureștĭ, la Herestrĕŭ, Țintea, Valea-Bouluĭ, Armășeștĭ, Roman, Iașĭ, Striharet, Strehaia, Severin, Lacul-Sărat, Galațĭ etc., adică pe maĭ tótă întinderea țĕreĭ.

Astfel dar cu un personal compus numaĭ de un architect, un desemnator și un ajutor archivar, s'a dat curs la 437 adrese cu 615 anexe, întocmindu-se și 40 proecte.

Supunîndu-vĕ cele de maĭ sus la cunoștință, vĕ rog, să bine voițĭ a dispune cele ce vețĭ crede de cuviință.

Primițĭ, vĕ rog. Domnule Ministru, asigurarea osebiteĭ mele considerațiunĭ.

Architectul Ministeruluĭ
I. Socolescu.

Din coprinsul acestor două rapórte, orĭ cine póte vedea cît de precară este situația serviciuluĭ de architectură în Ministerul Domenielor și cît de urgent este nevoe a se lua mĕsurĭ de îndreptare.

După cum am zis maĭ sus, ar fi de dorit ca toțĭ architecțiĭ șefi aĭ servicielor de architectură pe la diferite administrațiĭ publice, să facă cîte o dare de sémă în acest sens, acésta pentru luminarea administrațielor și a publiculuĭ care nefiind în curent cu lucrările de architectură, apreciază rĕu pe architecțĭ și lucrările lor.

MATERIAL

PENTRU

UN DICȚIONAR DE TERMENI SPECIALI INTREBUINȚAȚI IN CONSTRUCȚIUNI

In anul trecut, am publicat în maĭ multe numere, o serie de termenĭ specialĭ, cu explicațiunĭ cît se póte de desvoltate, scopul nostru fiind de a urmări și partea istorică a arti.

In numĕrul de față, continuăm acéstă lucrare cu aceiașĭ sistemă și cu o desvoltare de desene și maĭ importantă.

ACROPOLĂ

„Ἀκρόπολις" oraș pe înălțime

In vechime *Acropola* se numea locul unde 'șĭ lua naștere un oraș și care era un șes în culmea uneĭ stîncĭ rîpóse de unde locuitoriĭ puteaŭ să stăpînească cîmpiele de prin prejur și să observe apropierea inimiculuĭ. Un oraș întemeiat însă pe un loc așa de strimpt, ajungea în curênd să numaĭ fie de ajuns pentru toțĭ locuitoriĭ ce veneaŭ să se așeḑe în el, decĭ încetul cu încetul eĭ începură a se scoborî spre cîmpiĭ, încingînd șesul stînciĭ cu ziduri puternice, maĭ cu sémă despre partea lesne de pătruns, spre a avea aci un loc de adăpost, în cas de pericol. Pe vîrful stînci, care domnea peste șes, eraŭ așeḑate cu multă sfințenie chipurile slăvite ale ḑeităților ocrotitóre, chipurĭ ce pe vremurĭ eraŭ fórte grosolane, dar în carĭ poporul avea credință. Maĭ tîrḑiŭ, locuitoriĭ fură scoșĭ și după șes cu totul, formînd jos orașul cel mare, iar orașul de pe înălțime rĕmînînd ca cetate și loc sfînt unde se ridicară templele în cinstea ḑeilor, unde se grămădeaŭ nenumĕrate bogățiĭ artistice, darurĭ de pe la felurite popóre și prăḑile de la inimicĭ.

De și coloniele greceștĭ orĭ unde se stabileaŭ căutaŭ o posiție de *Acropolă*, totușĭ acest nume a rĕmas legat de *Acropola Ateni* care a fost cea maĭ celebră, atît prin situația sa esceptională cît și prin numĕrul și importanța operelor de artă ce poseda.

Inainte de a intra în descrierea Acropoliĭ Ateniĭ, să ne oprim puțin asupra cîtor-va alte cetățĭ de acest fel, la adăpostul cărora s'a desvoltat orașe fórte marĭ în vechime.

In Argolid, se afla încă ruinele întăriturilor acropoli Tiryntuluĭ. Aceste ruine sunt niște construcțiĭ ciclopene de o grosime fórte mare, carĭ încing o stîncă de o mică întindere, de formă lungărĕță și ridicată de abia cu 10 metri d'asupra cîmpielor.

Tot în Argolid se găsește acropola Mijceneĭ, iarăși încinsă cu ziduri ciclopene însă mult maĭ subțirĭ.

Acropola anticuluĭ Corint, cunoscută sub numele de *Acrocorint*, este o imensă stîncă ce se înaltă la peste 570 metri d'asupra orașuluĭ de aḑi și pe care există încă rĕmășițe din templul Venereĭ. In Arcadia, notăm acropolele de la Lycosura și Phigalia; cele de la Messena în Messenia; cele de la Elentheĭ în Atica; cele de la Eretria în insula Eluulia, etc.

In Asia mică se găsesc ruinele acropolelor de la Nicomedia în Bithynia și de la Assos în Mysia. In fine în Sicilia și în Italia, avem între altele, acropolele de la Agrigente și Selimont, de la Preneste, Tusculum, etc.

Acropola Ateneĭ este o stînă cam de 300 metri lungime pe 130 metri lărgime spre mijloc, ascuțindu-se spre capetele despre rĕsărit și apus. Rîpósă de tóte părțile afară despre apus, pe unde se póte străbate pe un urcuș natural, ne înfățișéză maĭ multe șesurĭ ce s'aŭ netedit cu vremea și pe carĭ se ridicară principalele monumente. Așeḑată în mijlocul unor frumusețĭ naturale ne maĭ pomenite, era natural ca Atenieniĭ să-șĭ pue tóte silințele a o împodobi cu tot ce aveaŭ maĭ scump. Nu se cunóște în istoria arteĭ architecturale, un cas în care o situație fără sémăn ca aceia a acropoleĭ Ateni, să îndemne la nașterea altor opere locale, întărîtînd mîndria națională a popórelor și gîndirea artiștilor.

Așeḑată pe malul drept al Ilisusuluĭ, stînca Acropoleĭ se vede cînd viĭ despre mare; muntele Hymet, așeḑat la o mică distanță, o întrece în înălțime, iar de departe silueta maiestósă a Pentaliculuĭ, care se prelungeşte în formă de deltă, o încadréză

Vechiul oraș se întindea pe cîmpiele dimprejur și probabil că cele două délurĭ vecine, Pnyx și Lycabet, formaŭ un singur trup, dar carĭ aŭ fost despărțițĭ printr'o erupțiune vulcanică.

Din timpurile cele maĭ depărtate, Minerva a fost zeița venerată pe stînca Acropoleĭ; de la ea venea tóte fericirile, căcĭ ea poseda tóte puterile și tóte virtuțile. De aceia nu se póte despărți stînca Acropoli de imagina Minerveĭ în onórea căreia Ateniani inventară acele fabule învĕțătóre cu care înconjurară primele epocĭ ale cetățiĭ și din care maĭ tîrziŭ, artiștiĭ mareĭ epocĭ trebuia să se inspire în mod așa de puternic.

Tradițiunea ne spune că Ceerops, de fel din Egipt, fu cel d'întîiŭ care făcu casă pe stînca Acropoli. Maĭ în urmă veni Ereetea care ridică un templu Minerveĭ, muma sa adoptivă, și creă serbătórea Panatheneelor în onórea sa. In curînd însă locuitoriĭ înghesuindu-se, scoborîră în cîmpiĭ și Palasgi ridicară o împrejmuire întărită. Acéstă împrejmuire primitivă, din care se maĭ vede și pînă aḑi o parte în drépta Propyleelor, în dosul templuluĭ Victoriĭ Aptere, servea să protégă maĭ cu sémă partea accesibilă, cu ajutorul uneĭ seriĭ de lucrărĭ grosolane comunicînd între ele prin nouĕ ușĭ, de unde și 'ĭ vine numele de Enneapil. Acestea eraŭ Propilelle de atuncĭ. Chiar pe locul Erechteionuluĭ actual, trebue să fi existat de mult, un templu al Erechtheĭ saŭ al Minerveĭ Poliade; în vecinătatea acestuĭ templu se găsea măslinul sfințit, dar făcut de Zeița și simbol al vitalitățiĭ poporuluĭ Atenian sub Pisistratidi, Acropola devine în mod definitiv citadela și locul sfințit; cam pe acea vreme trebue să socotim construcția vechiuluĭ Partenon al luĭ Xecatompedos, a căruĭ substrucțiune trebue se fi servit la construcțiunea nouluĭ templu și din care s'a descoperit sfărîmăturĭ. Bucățĭ din acest templu se vĕd încă, înecate în zidul de împrejmuire despre Nord, numit „Zidul luĭ Temistocle" lîngă Erecteion.

In secolul V înainte de I. C., acéstă citadelă fiind luată de Xerxe; tóte monumentele fură distruse și orașul dărîmat din temeliĭ; geniul poporuluĭ Atenian însă, încreḑător în divinitatea protectóre, făcu să iasă din aceste ruine operile nemuritóre ale unuia din cele maĭ artistice secole, secolul luĭ Pericles.

Temistocle fu cel d'întîiŭ care dădu avêntul: rolul sĕŭ fu maĭ cu sémă de a asigura noul oraș, căruia ĭ' refăcu întăriturile. De atuncĭ e zidul Nord al Acropoli, făcut în zor cu sfărîmăturĭ ce aŭ scăpat de destrucțiunea Perșilor. Cimon continuă opera luĭ Temistocle făcênd zidul Sud și Est, și grație îngrijirilor și dărniciĭ sale personale, Acropola fu din

noŭ decorată. Cam de pe atuncï urméză să fixăm data construcţiï templuluï Victoriï Aptere.

Impulsiunea era dată; periódeï agitate urmă o periódă de pace interióră şi exterióră; artele şi ştiinţele eraŭ în mare cinste; tesaurul public era alimentat puternic de tributurile aliaţilor; totul în fine prezicea o mare epocă. Atuncï apăru Pericles şi se vědu ridicîndu-se Propyleele şi Parthenonul; tot atuncï fu început noul Erecleteion, apoï începură a se îngrămădi pe şeţu de sus şi pe flancul Vest, numeróse statuï, stelï şi ediculï ale căror urme se maï věd şi acuma. Ca de obiceiŭ, istoria ne scrie şi imortaliséză numele omuluï politic care a ştiut prin cuvêntul şi geniul sěŭ să aprindă inimile şi să provóce creaţiunea tutulor operilor.

Cu tóte acestea, numele marilor artiştï ce aŭ lucrat sub Pericles, s'a păstrat şi transmis.

Astfel cunóştem sculptorï ca Phidias, Alcamen, Cresilas, Nesiotes, etc., architecţï ca Menesicles pentru Propylee, Callicrat şi Ictinus pentru Parthenon şi în fine pictorï ca Panaenus, fratele luï Thidias, şi chiar Phidias, care decorară cu picturï celebre diferitele monumente din care nu ne a maï rěmas de cît descrierea.

In secoliï următorï se urmă cu înpodobirea Acropoleï, dar decadenţa începu să apară, amor frumosuluï se perdu şi Romaniï sosind ridicară cu grămada, cele maï frumóse opere spre a 'şi găti palatele şi locuinţele lor.

Principalele monumente fură maï în urmă transformate în palate, ca Propyleele sub ducï de Athena, saŭ în bisericï greceştï, moschee şi haremurï după cum a fost Parthenonul şi Erechteionul. Opera de distrugere face progrese: deja templul Victorieï Aptere fusese suprimat spre a face loc uneï bateriï turceştï; în 1656 Propyleele servind de ierbărie, fură distruse în parte, prin o explosie provocată de un trăsnet; în 1687 veni rîndu Parthenonuluï să fie despicat în două prin o explosie şi mutilat de bombele veneţianilor conduşï de Morossini; în timpul rěsboiuluï Independenţiï, tunurile turcilor surpă porticu Nord al Erechteionuluï.

In acele vremurï de tulbure situaţie se maï operă numeróse schilodirï, în numele arti şi ştiinţiï şi care avură de resultat a îmbogăţi museele Europi şi în special pe ale Londri. Grecia ajungînd liberă, în fine, Acropola curăţită şi degajată maï în total, apare cu dubla sa aureolă de amintirï trecute şi ruine majestóse şi devine pentru învăţaţï şi artiştï unul din cele maï frumóse subiecte de studiu ce s'a putut imagina.

Iacă în resumat istoricul acestuï cuib al arti. Desenele ce acompaniază acest studiu, represintă starea actuală, de o parte, şi un studiu de restaurare, datorit d-luï M. Lambert, architect.

REGULAMENT

PENTRU MODUL DE CONSTRUCŢIE AL CLĂDIRILOR PARTICULARE IN STAŢIUNELE DE BĂÏ DIN ŢARĂ

Se ştie că maï tóte staţiunile nóstre de băï din ţară sunt lipsite de confortul necesar, nu numaï în cea ce priveşte stabilimentele publice, dar şi casele particulare.

Prin legea decretată la 15 Maiŭ 1890, autorisîndu-se vinderea de terenurï în loturï pentru construcţiï de case particulare, s'a prevědut ca proectele clădirilor ce se vor face, să fie controlate de Ministerul Domenielor, prin personalul sěŭ technic. Acest control însă neputîndu-se face de cît în basa unuï regulament, Ministerul, prin serviciul de inginerï ce dirige exploatarea staţiunilor de băï, a întocmit regulamentul ce dăm aci maï jos, de care este obligat a se ţine orï-ce particular care doreşte a clădi.

REGULAMENT

Privitor la modul de construcţie al clădirilor particulare la staţiunile de băï ale Statuluï

Despre construcţiunï

Art. 1. Orï-cine doreşte a face clădirï din noŭ la verï-una din staţiunile balneare ale Statuluï, este dator să ceară maï întêiŭ autorisaţiunea ministeruluï pentru a putea construi.

Art. 2. Pentru a se putea acorda acéstă autorisaţiune, la cerere, se va alătura şi următórele:

a) Actul de proprietate şi planul loculuï cu indicarea nivelimentuluï şi aliniăreï stradeï în dreptul acestuï loc şi cu tóte vecinătăţile luï;

b) Planul clădireï ce voeşte a face, cum şi secţiï plane saŭ verticale ale construcţiuneï în tóte părţile sale.

Art. 3. După verificare şi aprobarea acestor planurï de către minister, dacă vor fi conforme regulamentuluï de faţă, se va da cuvenita autorisaţiune de construcţie.

Pentru orï-ce construcţiune saŭ început de lucrărï făcute fără autorisare, ministerul este în drept a opri orï-ce lucrărï şi a cere dărîmarea celor executate.

Toţï agenţiï comunalï şi poliţieneştï sunt obligaţï să vegheze la îndeplinirea condiţiunilor specificate prin regulamentul de faţă, avênd dreptul a cere autorisările date de minister, cum şi de a opri orï-ce lucrărï făcute fără autorisare.

Pentru orï-ce reparaţiunï şi modificărï în planurile aprobate de minister, proprietariï construcţiunilor sunt datorï a cere autorisarea ministeruluï şi sunt supuşï aceloraşï condiţiunï specificate maï sus pentru lucrările nouï.

Art. 4. Orï-cine ar începe verï-o construcţie din noŭ saŭ va face verï-o modificare la planurile aprobate, saŭ orï-ce fel de reparaţiunï, fără autorisarea ministeruluï, va fi considerat ca contravenient regulamentuluï de administraţie publică.

Art. 5. Reparaţiunï la construcţiunile vechï în scândurï astădï existente la staţiunea Lacul-Sărat, sunt oprite.

Despre modul de construcţie

Art. 6. Pentru orï-ce clădirï, de orï-ce categorie, se va respecta aliniarea stradeï.

Art. 7. Orï-ce clădirï, de orï-ce categorie, trebuesc să fie ridicate de cel puţin un metru de la sol, avênd cel puţin un metru de fundaţiune şi soclu şi tóte fondaţiunile şi soclul de cărămidă saŭ piatră.

De la soclu în sus clădirile pot fi în zidărie paiantă.

Construcţiunile în lemnărie nu se vor permite de cît pe fondaţiunï de zidărie, în pereţï îndoiţï şi numaï pentru şaleurï.

Asemenea se vor permite construcţiï de lemnărie pentru paviliône.

Inălţimea clădirilor se lasă la alegerea proprietarilor, obligaţï fiind însă ca înălţimea odăilor din duşumea până în tavan să fie de cel puţin 3 metri 50, şi fie-care odae în dimensiune ast-fel de a avea un cub de aer de cel puţin 30 m. c. pentru odae cu un pat şi 50 m. c. pentru odae cu două paturï.

Art. 8. Invelitorile se pot face fie în metal, fie în olane, fie cu şindrile; pentru staţiunea de la Lacul-Sărat însă tóte învelitorile se vor face cu olane.

Art. 9 Nu e permis a se face în faţa stradeï intrăreï saŭ ferestre de grajdurï, private saŭ cuhnie.

Art. 10. Fie-care focar din clădire va avea un coş separat tras pe olane intrat în zidărie. In pod şi în afară vor fi tencuite şi vor eşi d'asupra punctuluï celuï maï sus al coperişuluï.

Fie-care coş de fum trebue să aibă o gură de curăţit.

Art. 11. Grajdurile, bucătăriele, privatele şi sub-solurile trebuesc să aibă cîte un coş de ventilaţie special.

Art. 12 Nu este permis a se face scărï în strade afară din aliniare

Despre eşiturï, balcóne, scurgerï

Art. 13. Nu este permis a eşi din alinierea stradeï cu nicï un fel de construcţiï saŭ decoraţie, care are nevoe de o temelie în pămênt.

Orĭ-ce străşină la stradă trebue să aibă sghiaburĭ de adunat apele şi burlane de scurgere, burlanele vor descinde pînă la trotuar.

Despre deschiḑĕturĭ şi pardoselĭ

Art. 14. Fie-care cameră, destinată pentru locuinţă, trebue să fie pardosită cu duşumele saŭ parchet.

Art. 15. Fie-care încăpere va avea cel puţin o feréstră mobilă. Cel puţin una din ferestrele încăpereĭ trebue să priméscă lumina direct din curte saŭ stradă.

Lumina indirectă este permisă la sofragerii şi vestibule. Camerele întunecóse sunt interzise.

Despre private şi hasnale

Art. 16. Fie-care apartament de familie va avea o privată. Hotelurile vor avea o privată la 15 camere, deosebit de cele de serviciŭ.

Restaurantele cafenelele, etc., vor avea douĕ private şi douĕ pişătorĭ. Privatele saŭ pişătorile trebue să aibă hasnale în carĭ să se scurgă murdăria. Hasnalele vor fi făcute în complet (pereţĭ, boltă şi fund) în zidărie şi vor fi tencuite cu ciment sclivisit. Ele vor fi circulare, eliptice saŭ drept unghiulare cu colţurile rotunjite. Fie-care hasna va avea o gură de curăţire închisă ermetic cu un capac, gura de curăţire va fi tot-d'a-una exterióră.

Art. 17. De la fie-care scaun se va conduce murdăria pe un tub direct în hasna saŭ într'un tub colector care va sta în legătură cu hasnaua.

Art. 18. Fie-care cabină de privată trebue să aibă un coş de ventilaţie care póte fi comun la maĭ multe cabine superpuse.

Art. 19. Fie-care clădire trebue să aibă o hasna pentru lăturĭ. Aceste hasnale se vor construi în aceleaşĭ condiţiĭ ca şi acele pentru private.

Grajdurĭ

Art. 20. Grajdurile vor fi construite de preferinţă în zidărie şi la o distanţă de cel puţin 10 metri de corpul principal.

Art. 21. Interiorul grajduluĭ va fi pardosit.

Art. 22. Murdăria lichidă se va scurge prin rigole într'o hasna construită ca cele pentru lăturĭ şi private.

Art. 23. Pentru băligar se va face o grópă specială de zid şi cu capace mobile.

Penalităţĭ

Art. 24. Toţĭ aceĭ carĭ vor construi case saŭ vor avea case particulare la staţiunile balneare ale Statuluĭ sunt datorĭ a se supune, întru tóte, tutulor prescripţiunilor regulamentuluĭ de explótare a băilor Statuluĭ, publicat în ***Monitorul oficial*** No. 127 din 1891, şi tutulor dispoziţiunilor ce se vor maĭ lua de minister în interesul staţiunilor şi al publiculuĭ visitator.

Art. 25. Abaterile de la regulamentul de faţă vor fi considerate ca contravenirĭ la regulamentul de administraţie şi pedepsite conform art. 385 din codul penal.

Dispositiunĭ diverse

Art. 26. Orĭ-ce dispositiunĭ contrariĭ acestuĭ regulament sunt şi rĕmân desfiinţate.

Art. II şi cel din urmă.—Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domenielor este însărcinat cu executarea acestuĭ decret.

Dat în Bucureştĭ, la 17 Decembre 1891.

CAROL

Ministrul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domenielor
General G. Manu.

Din coprinsul acestuĭ regulament, orĭ cine póte vedea că pentru un moment, Ministerul Domenielor doreşte a înlesni facerea clădirilor particulare, însă pe viitor va trebui să se reglementeze modul de construcţie pe base mult maĭ amănunţite, căcĭ tóte staţiunile de băĭ finesc a deveni oraşe.

După părerea nóstră ar fi fost maĭ nemerit a se întocmi un regulament complect, de la început, remînînd ca parte din dispositiunile sale, ce s'ar fi părut prea grele, să se fi prevĕḑut a se aplica peste 4—5 anĭ numaĭ. Cu modul acesta s'ar fi stabilit un curent de emulaţiune pentru ceĭ ce ar fi fost dispuşĭ a clădi imediat spre a profita de un regulament maĭ puţin exigent, cunoscînd în acelaş timp tóte greutăţile ce 'ĭ aştepta peste 4—5 anĭ dacă nu se grăbeaŭ.

Acuma însă, că noul regulament este decretat, nu remîne de cît să căutăm a ne servi de el aşa cum este.

IMPORTANTELE LUCRARI
DE LA
MINISTERUL AGRICULTUREĬ, INDUSTRIEĬ, COMERCIULUĬ ŞI DOMENIELOR

Lipsa de localurĭ, făcute în conformitate cu cerinţele arti şi ale trebuinţelor moderne, este simţită în tóte administraţiunile publice şi de şi sacrificiele ce se propun a se face, se ridică adesea la sume destul de importante, totuşĭ de abia se póte satisface parte din nevoĭ, căcĭ din nenorocire lipsa este complectă.

Acum cîţĭ-va anĭ ministerul Instrucţiuneĭ publice şi al cultelor, a obţinut un credit de peste 20 milióne, şi de abia a putut să 'şĭ ridice cîte-va licee, gimnasiĭ şi puţine institute maĭ importante; iar dacă ar fi vorba să-şĭ esecute tóte localele de care are nevoe, nicĭ 60—70 milióne încă nu vor fi de ajuns.

Ministerul Domenielor, a început de cîţĭ-va anĭ să 'şĭ clădească tîrgurĭ de vite, şcolĭ şi alte localurĭ ce 'ĭ sunt necesare, cheltuind peste 6 milióne, dar şi aci nevoile sunt fórte marĭ. Printr'un calcul general, s'a vĕzut că ar trebui cel puţin 30 milióne, pentru a putea face clădirile de care are nevoe instituţiunile ce depinde de el.

Ne fiind posibil a face tot-de-odată, s'a luat mĕsurĭ ca să se esecute pe rînd diferitele locale, potrivit cu mijlócele băneştĭ. de care va dispune.

Astfel, fiind ministru al domenielor, d. Gr. Păucescu, s'a cerut corpurilor legiuitóre, un credit de 2,680,500 leĭ, cu care să se facă diferite lucrărĭ maĭ urgente, remînînd ca în urmă să se ceară noĭ credite pentru complectărĭ. Acest important credit a fost votat la 28 Iulie 1891, şi repartiţia luĭ este cea următóre :

TABLOU
De sumele pentru care s'a deschis un credit extraordinar cu rentă pentru esecutarea lucrărilor de construcţiĭ şi instalaţiunĭ notate maĭ jos

No. curent	ENUMERAŢIUNEA LUCRĂRILOR	Suma propusă în Leĭ	
		Parţial	Total
1	*Ferma şcóleĭ superióre de agricultură şi silvicultură de la Herĕstrĕŭ :* Reclădirea, complectarea, precum şi înzestrarea eĭ şi lucrărĭ de irigaţiune	200.000	200 000
2	*Clădirea staţiuneĭ agronomice şi înzestrarea eĭ, precum şi a biurouluĭ de seminţe*	200.000	200.000
3	*Şcóla profesională regională de la Armăşeştĭ :* Complectarea instalaţiunilor, mobile, fermă, ateliere, magnanerie, vite, unelte, plantaţiunĭ, etc.	130.000	130.000
4	*Pentru transformarea şcólelor practice de agricultură de la Strihareţ şi Roman în şcóle profesionale regionale :* Localurĭ de şcóle, mobilier, ateliere, unelte, etc.	200.000	400.000
5	*Şcóla superióră de medicină veterinară :*		
	a) Institutul Zootechnic	180.000	
	b) Laborator pentru poliţia sanitară şi bólele contagióse	28.500	
	c) Laboratorul de anatomie patologică	34.000	
	d) Laboratorul de chimie şi fisică . . .	80.000	
	e) Sala de operaţiunĭ pentru chirurgie, fisiologie şi terapeutică	35.000	
	f) Material de studiŭ pentru terapeutică, fisiologia animalelor marĭ	10.000	
	g) Material de studiŭ pentru medicina operatóre	8.000	
	h) Laboratorul de istologie şi anatomie . . .	27.000	
	i) Clinicile, grajdul, infirmeria şi materialul de studiŭ	16.000	
	j) Institutul vacginogen	16.000	
	k) Laborator pentru prepararea materialuluĭ		
	De reportat	—	434,500

No. curent	ENUMERAȚIUNEA LUCRĂRILOR	Suma propusă în leĭ	
		Parțial	Total
	Transport	—	434,500
	trebuincios predăreĭ zoologieĭ și botanică, complectarea muzeuluĭ	6.000	
	l) Geamlîcul	4.000	
	m) Locuința servitorilor	6 000	
	n) Locuința portaruluĭ	3.000	453.500
6	*Șcóla de Meseriĭ din Bucureștĭ :*		
	a) Aducerea apeĭ	10.000	
	b) Instalațiunĭ pentru chimia industrială cu aparatele pentru technologia industrială	60 000	70.000
7	*Șcólele comerciale :*		
	Material pentru studiul technologieĭ comerciale.	40.000	40.000
8	*Institutul de meteorologie și serviciul mĕsurilor metric :*		
	a) Instalațiunĭ pentru studiul magnetismuluĭ pămîntesc cu instrumente	37.000	
	b) Instalațiunĭ pentru verificarea mĕsurilor de capacitate	32 000	69.000
9	*Apele minerale :*		
	a) Constructiunea hoteluluĭ de la stațiunea balneară Govora și mobilarea luĭ	200.000	
	b) Complectarea instalațiunilor la Călimăneștĭ și Căciulata	60 000	
	c) Construirea unuĭ stabiliment de băĭ la Lacul Sărat	300.000	560.000
10	*Grădinele publice :*		
	a) Distribuirea apeĭ în grădina Mogoșóia		
	b) Construirea unuĭ bufet și un pavilion de musică		
	c) Desecarea și umplerea laculuĭ mlăștinos din valea grădineĭ Cotrocenĭ	58.000	58.000
11	*Șcóla de meseriĭ din Iașĭ :*		
	a) Constructiunea eĭ din noŭ	400.000	
	b) Cumpărarea loculuĭ pentru clădirea șcóleĭ.	20.000	
	c) Cumpărarea de mașinĭ	80.000	500.000
			2.680.500

Din tabloul de maĭ sus, se póte vedea cu înlesnire cît de reduse sunt sumele alocate și cît de greŭ va fi a se menține în limita lor, căcĭ dacă vom cerceta puțin ce a costat pe stat lucrărĭ similare, vom vedea imediat ce suplimente vor fi necesare.

Astfel pentru facerea din noŭ a fermi șcóleĭ de agricultură, dotarea eĭ și lucrările de irigațiunĭ, se prevede 200.000 leĭ de abia, sumă ce nu este suficientă nicĭ pentru clădirea fermi; pentru stațiunea agronomică, înzestrarea eĭ și biuroul semintelor, se prevede tot 200.000 leĭ. Acéstă stațiune s'a hotărît a se face pe bulevardul Schitu-Măgurean, în fața liceuluĭ Lazăr. O clădire de soiul acesta trebue să fie monumentală, potrivit cu rolul și situația aleasă, cea ce nu se va putea realisa cu mărginita sumă de 200.000 leĭ.

Actualmente sunt două șcóle de agricultură practică, una la Roman și alta la Striharet, ambele în o stare mizerabilă. Pentru a le face *din noŭ și a le dota*, se prevede cîte 200.000 leĭ pentru fie-care din ele, cea ce este echivalent cu nimica, căcĭ saŭ se va face lucrărĭ próste, căutînd a face eftin, saŭ se va face o parte din lucrărĭ numaĭ.

Șcóla de meseriĭ din Bucureștĭ are multe nevoĭ încă, și nu 'ĭ s'a dat de cît 10,000 leĭ, pentru aducerea apeĭ, care costa după devisele întocmite, cel puțin 20.000 leĭ.

Pentru reclădirile șcóleĭ technice din Iașĭ, s'a prevĕdut leĭ 400.000, cînd cea din Bucureștĭ a costat aprópe un milion și tot nu e complectă.

In ceea ce privește stațiunile de băĭ, unde nu sunt nicĭ stabilimente, nicĭ cazinurĭ, nicĭ otelurĭ, nicĭ nimica, se prevede 560.000 leĭ, cea ce este cu totul derisoriŭ în raport cu enormele trebuințe ale stațiunilor nóstre balneare

Dacă era să se aștérnă cu rost și sub formă adevĕrată tóte nevoile stabilimentelor din tabloŭ trebuia cel puțin 10 milióne. Noĭ credem că ar fi fost maĭ bine să se studieze odată tot complectul lucrărilor, să se hotărască maximum cheltuelelor necesare, și apoĭ să se procedă la esecutarea pe rînd a fie căreĭ lucrărĭ în condițiunĭ convenabile

Urmînd obiceiul nenorocit, de a cere credite, fără calcule serióse dinainte, nu se face de cît să se piarză timpul și să se cheltuiască sume îndoite, făcînd lucrărĭ mediocre ca concepție, mediocre ca execuție: căcĭ ce póte face un architect care e chemat să întocméscă un proect pentru un stabiliment óre care, cînd în loc de suma necesară i se pune la dispoziție o sumă ridicolă? în loc să 'șĭ dea tot timpul a găsi cea maĭ bună combinație de planurĭ, va perde vremea în combinațiĭ ridicole, ca să pótă să se ție în limita sumelor acordate, schilodind planurĭ și prețurĭ.

La execuție, antreprenoriĭ fiind redușĭ la prețurĭ minime, nu pot face de cît lucrărĭ mediocre — de alt-fel potrivit cu prețul ce li s'a oferit.

Iată dar care este sórta lucrărilor întocmite pe astfel de base.

Hotărîse-vor óre odată administrațiele publice să iasă din acest făgaș nenorocit?

Iacă ce ne va aduce timpul numaĭ. *S.*

UN CONCURS MODEL

MONUMENTUL VÎNATORILOR BATALIONULUI AL DOILEA DIN PLOEȘTI

Nu este țară pe lume maĭ curiósă ca a nóstră, în ceea ce privește capacitatea de a ști saŭ face ceva. La noĭ, toțĭ sunt de tóte și cel ce are modestia de a spune numaĭ ce știe și ce este, trece de om fricos, de nu și de prost. Acéstă îndrăsnélă, destul de sĕlbatică în felul eĭ, dă róde așa de nenorocite, că te face să roșeștĭ ca romîn, dacă nu și ca om

Un cas cît se póte de curios, este *programul comitetuluĭ de acțiune pentru monumentul ce se va ridica la Ploeștĭ, batalionuluĭ al II-lea de vînătorĭ, care a luat parte în campania din 1877—78.*

Acest patriotic comitet (și la noĭ cînd eștĭ patriot, va să zică că eștĭ celebru în tóte), după ce a adunat cîte-va zecĭ de miĭ de leĭ (singura acțiune, la locul sĕŭ ce a făcut, se hotărăsce a pășĭ maĭ înainte, cu aceiașĭ încredere ca și la adunarea ofrandelor, fără a 'șĭ bate capul să reflecteze, că póte restul trebi, trebue făcută de alțiĭ saŭ cel puțin cu concursul altor persóne, pricepute în astfel de afacerĭ.

Dacă aŭ știut să strîngă baniĭ — ceea ce e maĭ greŭ — de sigur, 'șĭ-aŭ zis, că a 'ĭ cheltui orĭ cine se pricepe. Sprijinițĭ pe acest *puternic* (?) argument, *întocmiră un program pentru un concurs internațional*, pentru ca să se ducă vestea de treaba ce aŭ făcut. Și apoĭ ce satisfacție maĭ mare, decît să vedĭ că are să dea năvală artiștĭ peste artiștĭ cu planurĭ, schițe etc. spre a fi judecate de *comitetul de acțiune*, care pe urmă are să dea *unuia* un bacșis de *uă mie leĭ* după ce va subscri că va *executa și lucrarea în acest preț* colosal (!).

Nicĭ odată gaița nu 'șĭ a dat maĭ mare ostenélă a se găti cu pene streine, nicĭ brósca nu s'a umflat maĭ tare spre a putea plesni maĭ cu sgomot, ca acest faimos și patriotic comitet.

Ia descoperiți-vĕ și citițĭ programul de maĭ jos, voĭ toțĭ, artiștĭ profanĭ în ale patriotismuluĭ și luațĭ lecție de cum trebue să organisațĭ un *concurs internațional* (!).

Ascultațĭ:

Comitetul de acțiune pentru monumentul ce se va ridica în Ploeștĭ Batalionuluĭ al 2-lea de vînătorĭ, care a luat parte în campania din 1877—1878, a decis cele ce urméză în privința concursuluĭ pentru monument :

1) Concursul să se facă între artiștĭ din țară saŭ romîniĭ de orĭ unde s'ar găsi stabilițĭ.

2) Monumentul va fi construit din **granit** *și* **bronz.**

3) S'a fixat ca prețul monumentuluĭ să fie pînă la suma de 50,000 (cincĭ-zecĭ miĭ) leĭ, în care sumă intră și fondațiunile, piedestalul, figura orĭ figurile, precum și accesoriile coprinse în planul ales de Comitet.

4) **Figura or figurile,** *precum și părțile care vor decora monumentul, ca coróne și alte micĭ ornamente,* **să fie de bronz**

5) **Părțile piedestaluluĭ** *precum scărĭ, soclul și abacul* **să fie de granit saŭ dintr'o marmura a căreĭ tărie să resiste temperatureĭ țĕreĭ nóstre.**

6) Monumentul se va așeza pe unul din rondurile bulevarduluĭ, al căruĭ teren este destul de solid.

7) Comitetul nu dă nicĭ un model orĭ subiect pentru ridicarea **columneĭ** *comemorative ;*

8) Concurențiĭ vor presenta **schițe**. *care pot fi în pămînt, gips saŭ* **fotografie.**

9) Pe lingă schițe, concurenții vor mai presinta devisul, cîte-va puncte istorice ale monumentului și vor arăta timpul trebuincios pentru executarea lucrăreï.

Devisul va fi însoțit și de micï probe din materiile din care se obligă a 'l esecuta.

10) Comitetul a fixat un premiŭ de una mie leï pentru opera cea maï bună, **obligînd în acelașĭ timp pe artistul premiat a executa opera.**

Schițele se vor trimite la adresa Comitetuluï de acțiune Ploeștĭ, cel maï tîrziŭ pînă la 1 Maiŭ a. c.

Iacă dar un noŭ decalog, pe care are să'l rumege concurențiï înainte de a'șĭ pune pe cale producțiunea lor. Cine va reuși să'l descifreze (de și în comitet sunt și dascălĭ, ni se pare), va fi mare norocos, căcĭ pe cît a fost de înaltă ideia de a ridica acest monument, pe atîta de *adîncă* este măestria cu care sunt concepte cele ḑece articole de temeiŭ ale concursuluĭ.

In adevĕr, ia să ne căsnim nițel cu descifrarea, póte vom fi de folos în ceva concurenților.

Prin Cap. I. se hotărașçe că din țară póte sĕ ia parte la concurs toțĭ artiștiĭ de orĭ-ce limbă saŭ credință, ear de peste graniță numaĭ artiștiĭ romînĭ cu domiciliŭ stabil.

Prin acéstă măsură înțeléptă, pe de o parte, se ocrotesc interesele artiștilor din țară, făcînd un act mare de liberalism, căcĭ nu se face deosebire de limbă saŭ religie, ear pe de alta se deschide porțile tutulor *artiștilor romînĭ cu domiciliŭ, așa de respîndițĭ peste tótă fața globuluĭ* (?) și pe carĭ ar fi fost criminal a'ĭ priva de dreptul de a lua parte la concurs, numaĭ pe motivul că nu i-a încăput țara romînească.

Dar dacă aŭ fost bunĭ pentru aceștĭ fiĭ fugarĭ, comitetul totușĭ a făcut o reservă de mare preț pentru reușita concursuluĭ, adică ca eĭ să aibă domiciliŭ stabil pe unde D-ḑeŭ se vor găsi.

Prin al II-a Cap., se hotărașçe ca monumentul sĕ fie din metalul și piatra cele maĭ tarĭ, *bronz și granit*, și acéstă condiție principală subliniadă, ca nu cum-va să fie artiștĭ care să propună facerea monumentuluĭ de lemn, pămînt, saŭ cine știe ce material, care să nu corespundă *gîndului comitetuluĭ*, după cum lasă să se zărescă ceva în Cap. următóre.

La Cap. III, comitetul atrage serios atenția concurenților asupra prețuluĭ monumentuluĭ, căcĭ 'șĭ închipue că aŭ să fie mulțĭ ageamiĭ, de aceia i previne se știe că *pe lîngă monument* în preț intră și temeliele, piedestalul, figura orĭ figurile precum și alte accesoriĭ *ale planuluĭ ales de comitet*.

Eĭ bine! nu găsițĭ, că bine a făcut comitetul de a explicat lucru, să nu se pomenéscă că după ce a ales ver un plan, *care i-a bătut la ochĭ*, se pomenește că acel plan ce monument e fără temeliĭ, fără piedestal, fără *figură orĭ figurĭ*, saŭ alte accesoriĭ și atuncĭ comitetul să dea de bucluc.

Maĭ bine să fie lucru lămurit, să știe fie-care tot rostul să nu le încurce judecata, căcĭ eĭ spune verde din'ainte că nu se pricep la examen, *ci numaĭ la ales*, cel maĭ chipeș.

Păcatul mărturisit e pe jumătate ertat. Prin Cap. IV, concurențiĭ maĭ sunt luminațĭ o dată asupra afacereĭ. Se știe dar că, figura orĭ figurile (figurime n'o fi?) precum și *corónele* să fie de bronz.

Ce idee luminósă! monumentul, cu corónele de bronz gata pe el și în permanență, ast-fel că la aniversărĭ (carĭ vor fi cîrma cînd nu sunt florĭ) nu e nevoe de nicĭ o cheltuială, monumentul are corónele de bronz, numaĭ trebue altele. Iacă o idee ingeniósă: lucru solid, iconomicos și atrăgător, căcĭ vine lumea la aniversare pe capete, ne avînd a cheltui nimic, monumentul fiind cu tóte dichisurile luĭ.

La Cap. V., comitetul intră în detaliurĭ technice și *meteorologice* cu un curagiŭ demn de niște adevĕrațĭ *savanțĭ* (!) Să fie bine înțeles, ne ḑice prin cap. V. că: *părțile piedestaluluĭ precum scărĭ, soclu* și **abacul** (!) *să fie de granit* saŭ (d'o fi și o fi) dintr'o marmură **a căreĭ tărie însă să resiste la temperatura țăriĭ nóstre.**

Așea dar toțĭ cîțĭ nu știe să constate **tăria marmuriĭ (!)** spre a vedea dacă resistă la **temperatura țăriĭ nóstre (?)**, să facă bine să nu vie cu propunerĭ de piedestale de marmură.

Comitetul putea să fie maĭ generos, în acest punt, spuind concurenților **numĕrul gradelor** *centigrade saŭ Reamur*, + *saŭ*—, *ce a stabilit* ca medie a temperaturĭ țăriĭ romîneștĭ, spre a nu'ĭ face să se muncéscă și eĭ—cît s'o fi muncit comitetul—a găsi acéstă temperatură.

Sperăm că printr'un supliment de publicație la concurs, vor face acest hatîr concurenților.

Și cu tóte acestea, nu fără reson, comitetul a făcut acéstă rușine marmurĭ. Inspirația 'șĭ are și ea origina și temeiul sĕŭ fórte puternic.

La Ploeștĭ este vestita statue a Libertățiĭ, *cu figura* de bronz, cu floricele *tot de bronz*, ear piedestalul cu treptele, soclul și *abacul* (!) de marmură. Eĭ bine statua și floricelele n'aŭ pic de *rugină*, ear piedestalul de marmură e *mîncat* în multe locurĭ, cea ce denotă verde lămurit că n'a fost destul de tare a resista la *temperatura Ploeștuluĭ*.

Comitetul pentru ridicarea statuĭ libertățiĭ să'șĭ pue decĭ cenușe pe cap, ca uniĭ ce n'aŭ știut nicĭ atîta lucru, să alégă o marmură potrivită barem cu temperatura Ploeștuluĭ dacă nu cu acea a țăriĭ întregĭ.

Iacă de ce comitetul de acțiune al monumentuluĭ vînătorilor, a hotărît ca măsură de înaltă precauțiune, că dacă cum-va ar maĭ veni cine-va să propue marmură, atuncĭ să știe că nu o vor primi de cît dacă acea marmură va fi așa de tare în cît să resiste nu numaĭ la temperatura Ploeștuluĭ, dar la aceia a țăriĭ întregĭ.

Tot la acéstă statuă a libertățiĭ s'a observat cît de rĕŭ e să n'aibă coróne de bronḑ un monument, căcĭ la orĭ ce manifestație un *apostol al libertățiĭ*, tranc! 'i asvîrlă o córónă de gît statuĭ saŭ pe sulița în care se sprijine, care remîne pînă cade în bucățĭ putreḑite, de face maĭ mare rușine *madamĭ*.., cum o numesc în termenĭ maĭ popularĭ.

Cum vedem și acĭ comitetul actual a fost maĭ tare, prevĕḑînd coróne de bronz.

Dar de ce înainteză în capitole programul este maĭ extraordinar.

La Cap. VI., se face o grație concurenților, spuindu-le că monumentul va fi pus pe bulevard (căcĭ alt-fel credeaŭ póte că are să fie pus în ver o curte) și anume pe unul din rontúrĭ, *unde terenul e solid*;—decĭ să nu le fie témă.

Prin Cap. VII., Comitetul declară că—de și ar fi putut să dea chiar un model orĭ subiect pentru ridicarea **columneĭ** comemorative—dar nu vrea să le ia meșteșugul concurenților ci 'i lasă la apreciarea lor să facă ce or crede cu cale și ce le va trăsni prin cap, destul ca *monumentul* să fie de bronz și granit, să nu coste de cît 50.000 leĭ, să aibă figurĭ, florĭ și accesoriĭ și marmura să fie din cea care resistă la temperatura țăriĭ, numaĭ ast-fel acéstă **columnă** comemorativă va fi demnă de bunele grațiĭ ale comitetuluĭ.

La Cap. VIII., concurențiĭ sunt vestițĭ că trebue să presinte **schițe** de pămînt, gips saŭ chiar **în fotografie.** Orĭ ce alt-fel de represintare nu e admisă,—decĭ a pățit'o architecțiĭ care ar fi voit să facă și eĭ un proect de monument,—adică acesta e tocmaĭ cum aĭ deschide un concurs pentru obținerea celuĭ maĭ bun sistem de pod peste o gîrlă óre-care și condiția primă ar fi că ingineriĭ nu sunt admișĭ la concurs.

Mergînd maĭ departe, comitetul decide prin Cap IX ca *partea istorică să fie stabilită de concurențĭ.* Nostim de tot: Comitetul deschide concurs și drept basă spune curat, facețĭ ce vrețĭ numaĭ să ne povestițĭ și nouă ce este și la ce se referă. Ast-fel dar, un concurent va veni cu trecerea Dunăriĭ de Bat. II de vînătorĭ, alțiĭ cu prima luptă, alțiĭ cu primul succes, alțiĭ cu scena luărĭ steaguluĭ, alțiĭ cu apoteosa isbîndelor, vînătorilor, etc.

Acéstă manieră de a condiționa concursul, *mirósе a proect făcut deja* și concursul de formă numaĭ.

Se cam vorbește multe despre simpatiele comitetuluĭ, și modul cum e pus concursul, nu face de cît să confirme cele maĭ multe bănuelĭ.

Asupra acestuĭ punt, vom reveni la timp.

Prin Cap. X și cel din urmă se fixéză un premiŭ **1000** leĭ celeĭ maĭ bune opere, *obligat însă fiind artistul a o și executa.*

Cum și cu ce mijlóce însă va executa artistul opera sa, acésta remîne la apreciarea patrioticuluĭ comitet, care va regula afacerea după cum le va veni maĭ bine.

Vedem dar că în tot programul nu găsim de cît dispozițiunĭ unele maĭ ușurele de cît altele și cea ce este maĭ trist e că nu se garantéză cu nimic nicĭ drépta judecată, nicĭ competința juriuluĭ, nicĭ nimic.

La concurs nu va veni de sigur de cît aceĭ ce, prin alte împrejurărĭ aŭ fost pușĭ în cunoștință de condițiunile reale ale concursuluĭ.

SOCIETATEA ARCHITECŢILOR ROMÎNI

Şedinţa comitetuluĭ din 1 Decembre 1891

Preşedinţa domnuluĭ Orĕscu

Două cestiunĭ la ordinea ḑileĭ:

Cererea de recunóştere a Societăţeĭ ca persónă morală şi Cestiunea localuluĭ.

Relativ la cea d'întîĭ, comitetul ia act că pînă astă-ḑĭ nu s'a primit nicĭ un rĕspuns la adresa făcută Ministeruluĭ de lucrărĭ publice. Se deliberéză dacă nu ar fi preferabil, ca o nouă cerere să fie trimisă, însă astă-dată Parlamentuluĭ.

Se expun din noŭ avantagiile ce s'ar putea dobîndi prin recunóşterea dreptuluĭ de persónă juridică:

1) Societatea ar putea face acte publice. Ar putea deschide o mică şcólă, saŭ un atelier de architectură; un început ce ar asigura în curînd situaţiunea societăţiĭ.

2) Formarea uneĭ bibliotece, a unuĭ muzeŭ de materiale de construcţiă.

In fine Societatea ar putea să priméscă donaţiunĭ, fie în banĭ, fie în cărţĭ şi gravurĭ; cu un cuvînt dreptul de proprietate 'i-ar fi recunoscut.

Din tóte puterile dar, Societatea să lupte, ca să pótă obţine tăriă consistenţă legală.

D. Socolescu încheiă prin a mărturisi, că numaĭ dobîndind acest drept, s'ar asigura viitorul din multe punte de vedere.

D. Mandrea, dă ca exemplu societatea „Provedinţa" care a cîştigat un tărîm serios şi a înaintat mulţămită constituiriĭ legale ce a obţinut.

In cestiunea localuluĭ se aminteşte, că discuţiunea a avut loc în plină societate; deciziunele luate nu aŭ condus la nicĭ un rezultat.

D. Mandrea propune închirierea unuĭ mic local.

D. Orĕscu e de opiniune, că localul îl putem avea, îndată ce s'ar obţine recunóşterea. Pentru moment casa cere întreţinere, serviciŭ, cea-ce ar greva fondul societăţiĭ.

Casierul dă sémă de taxele şi cotisaţiile încasate.

D. Socolescu întreabă, dacă nu ar fi bine, ca Societatea să discute şi dênsa asupra noiĭ legĭ a Ministeruluĭ de lucrărĭ publice.

D. Mandrea nu e de părere a maĭ continua cu discuţiunea în Societate, înainte de a fi făcut noĭ demersurĭ pentru cererea de recunóştere, ca persónă morală, a stabili bugetul şi a anunţa conferinţe.

Se decide ca pentru moment Societatea să nu fie convocată.

D Beniş e întrebat de d. Orĕscu dacă 'şĭ aduce aminte de cea-ce a devenit biblioteca fosteĭ Societăţĭ a architecţilor. Tóte cărţile aŭ rĕmas în posesia moştenitorilor rĕposatuluĭ Kuchnowsky.

Şedinţa comitetuluĭ din 8 Februarie 1892

Preşedinţa domnuluĭ Orĕscu.

D. Socolescu, casierul Societăţeĭ face cunoscut, că parte din membriĭ Societăţiĭ, chiar fundatorĭ, refuză de a plăti cotizaţiunile

D. Orĕscu, constată cu mult regret, că tóte societăţile de architecţĭ ce s'aŭ înfiinţat la noĭ, aŭ sfârşit prin a se topi.

D. Socolescu propune închirierea unuĭ local, spre a putea face întrunirĭ.

D Mandrea asemenea e de opiniune, ca să avem un sediu şi propune a se face demersurĭ pe lângă proprietarul palatuluĭ Naţionaleĭ şi a obţine o sală pentru adunărĭ la fiă-care 15 ḑile.

Se deschide discuţiune relativ la chipul de a fi al Societăţiĭ

D Mandrea e delegat de a interveni pe lîngă proprietarul „Naţionaleĭ" ast-fel ca societatea să pótă ţine întrunire înainte de 15 Fevruarie.

In privinţa decidereĭ ordineĭ ḑileĭ:

1) D. Socolescu propune a da în discuţiune, cestiunea noiĭ organizărĭ a corpuluĭ technic, un articol fiind rezervat lucrărilor de architectură.

2) D. Mandrea e de opiniune, ca să aducă în adunare propunerea ca şi architecţiĭ străinĭ să pótă face parte din societate. D-sa esplică discuţiunea avută cu un strĕin. Societatea neavînd de cît un numĕr restrîns de membriĭ, s'ar putea aduce un contingent serios prin admiterea strĕinilor. Anual sunt lucrărĭ ce atinge cifre de maĭ multe milióne, numaĭ în capitală; toţĭ fiind în unire s'ar forma un teren maĭ sigur, căcĭ s'ar stabili regulamente, în cea-ce priveşte, maĭ cu sémă onorariile de întocmirĭ de planurĭ şi direcţiĭ de lucrărĭ.

D Orĕscu, constată adevĕrul, că societate curat romînéscă e greŭ să propăşéscă.

D. Săvulescu întrébă, de unde vine iubirea strĕinilor de a face parte din societate.

D. Mandrea lămureşte; votul fiind în mîna nóstră, el singur are să hotărască de priimire saŭ respingere

D. Săvulescu rezumă părerea d-sale: Societatea să aibă ochiĭ deschişĭ şi să se strîngă rîndurile.

3) La 26 Februarie fiind un an, de la înfiinţarea Societăţiĭ, se decide facerea unuĭ banchet în acea ḑi.

4) D. Socolescu opinéză, ca înainte de data de 26, să se facă darea de seamă de mersul caseĭ pe anul 1891.

In privinţa plăţiĭ cotizaţiilor şi taxelor se ia hotărîrea, ca să se trimită membrilor cîte o adresă. Comitetul nu va recurge la nicĭ o avertizare, conform articoluluĭ 25 din statute; pentru moment se va limita la demersurĭ pe lîngă membriĭ întîrziaţĭ cu plăţile, supunînd în urmă adunăriĭ rezultatul, spre a putea lua deciziunĭ.

In privinţa banchetuluĭ d. Socolescu întrébă, dacă alte persóne, afară de membriĭ, pot fi invitaţĭ.

D. Mandrea e de opiniune, că ar putea să se facă apel la persóne strĕine de societate.

D. Socolescu crede că ar fi prea pretenţios să se învite persóne politice.

D. Mandrea vede cu regret, că societatea voeşte să se izoleze: neadmiterea de strĕinĭ ca membriĭ, neînvitarea de persóne politice la banchet.

D. Săvulescu e de opiniune a limita banchetul numaĭ la membriĭ societăţiĭ; dacă e vorba de invitaţiunĭ, cere ca ele să fie restrînse la cîţi-va architecţĭ strĕinĭ şi ministruluĭ de lucrărĭ publice.

D. Ciocîrlan socoteşte, că tótă discuţiunea se prelungeşte în zadar, e preferabil ca societatea să decidă la prima eĭ întrunire.

Şedinţa comitetuluĭ din 13 Februarie 1892.

Casierul expune compturile societăţiĭ, încasărĭ şi cheltuelĭ, însoţite de registre şi chitanţele achitate.

In urma examinăriĭ lor, ***darea de seamă*** e verificată şi aprobată. Comitetul decide, ca mersul caseĭ să fiă tipărit şi trimis tuturor membrilor societăţiĭ.

In privinţa banchetuluĭ, comitetul hotăraşte de a face cîte o adresă pentru fie ce membru în parte, cu scop de a putea deschide lista de subscriere.

Comitetul va îngriji în acelaş timp de a forma un tabloŭ de persónele ce voesc să ia parte, ca experţĭ pe lîngă autorităţile judecătoreştĭ. O circulară va fi tipărită şi trimisă membrilor societarĭ şi asociaţĭ.

Să decide, ca adunarea generală să aibă loc Lunĭ seara 17 Februarie în localul Primăriĭ (serviciul clădirilor) pus cu amabilitate la dispoziţiunea societăţiĭ de domnul Orbescu, primarul Capitaleĭ

Ordinea ḑileĭ:

1) Darea de sémă pe 1891.

2) Cestiunea banchetuluĭ aniversar.

3) Organizarea corpuluĭ de architecţĭ.

Şedinţa adunăriĭ generale din 17 Februare 1892 nu a putut avea loc, din causa lipseĭ de 2/3 de membriĭ (art. 18 din statute); cu tóte acestea ceĭ prezinţĭ în „mic comitet" discută asupra banchetuluĭ şi se supune, cele ce s'aŭ zis în sînul comitetuluĭ societăţiĭ, dacă pot lua parte persóne strĕine.

In ziua de 26 Februarie avînd loc balul funcţionarilor, se decide ca banchetul să aibă loc a doua-zi, 27 Februarie; o listă va circula pentru sub-scriere. Membriĭ prezinţĭ sunt de părere ca să nu fie alţĭ invitaţĭ de cît membriĭ onorarĭ aĭ societăţiĭ.

In principiŭ să decide autografiarea unuĭ mic album (special banchetuluĭ aniversar) opiniune dată de d. Mandrea.

Domnul sculptor Georgescu se oferă cu multă graciositate, ca să dee desemnul *menu*-uluĭ.

Ședința viitóre va avea loc în séra de Joĭ 20 Februarie, cu orĭ-care numĕr de membriĭ.

Ședința adunăriĭ generale din 20 Februarie 1892

Membriĭ presințĭ sînt în numĕr de 14.

Președința d-luĭ Orĕscu.

Se dă citire următóreĭ dărĭ de sémă a caseĭ societățiĭ pe 1891.

Conform art. 12 din statutele Societățiĭ nóstre, urmînd ca comitetul să cerceteze socotelele casieruluĭ spre a le supune adunăriĭ generale, am onórea a vĕ espune aci maĭ jos situația financiară a Societățiĭ de la ḑiua fondăreĭ (26 Februarie 1891) pînă în séra de 31 Decembre 1891.

VENITURI

Din taxe de intrare (29 a 20 leĭ	leĭ	580.—
Din cotisațiĭ trimestriale (69 a 15 leĭ)	„	1035.—
Total încasat	„	1615.—

CHELTUELI

Pecetiĭ pentru societate	leĭ	28.—
Registre pentru societate	„	10.50
Imprimate pentru societate	„	273.—
Timbre pentru espedițiĭ	„	7.50
O corónă la înmormîntarea d-luĭ Aman	„	120 —
O corónă la înmormîntarea d-luĭ Cogălniceanu	„	120.—
Total cheltuelĭ	„	559.—

INCHEERE

Veniturĭ	leĭ	1615.—
Cheltuelĭ	„	559.—
In casă la 31 Decem. 1891	leĭ	1056.—

SUMELE NEINCASATE

După registrele casiĭ Societățiĭ, resultă că *cincĭ* domnĭ membriĭ, nu 'șĭ aŭ plătit taxele de intrare, iar 24 membri sunt înapoĭ cu plata pe maĭ multe trimestre, însumînd un total de 57 trimestre ; astfel dar, în total avem de încasat în comptul anuluĭ 1891 încă :

5 taxe de intrare a leĭ 20	leĭ	100.—
57 cotisațiĭ trimestriale a leĭ 15	„	855.—
Total datoriĭ	„	955.—

PREVEDERI PENTRU 1892

Dacă în cursul anuluĭ 1892, s'ar achita sumele datorite din trecut și cotisațiunile pe anul curent, avînd în vedere că societatea înumĕră 34 membri societarĭ saŭ asociațĭ, atuncĭ am putea compta pentru anul 1892 pe următórele fondurĭ :

Din datoriĭ pe 1891	leĭ	955.—
Din cotisațiĭ pe 1892	„	2040.—
Soldul anuluĭ trecut	„	1035.—
Membriĭ noĭ :		
Taxe de intrare 20 a leĭ 20	leĭ	400.—
Cotisațiĭ 20 a leĭ 60	leĭ	1200.—
Prevederĭ budgetare pe 1892	leĭ	5 630—

CHELTUELI

Espedițiĭ	leĭ	30.—
Local	leĭ	1000.—
Serviciŭ	leĭ	600.—
Luminat și încăldit	leĭ	500.—
Mobilier	leĭ	200.—
Neprevĕḑute	leĭ	300.—
Total cheltuelĭ	leĭ	2630.—
Escedent pe 1892	leĭ	3000.—

Acésta fiind situația financiară a societățiĭ, am onóre a o supune examinăriĭ D-vóstră, rugîndu-vĕ să bine-voițĭ a încuviința verificarea registrelor și actelor, supunînd resultatul adunăriĭ generale cea maĭ apropiată, spre descărcarea mea.

Primițĭ, vĕ rog, D-le Președinte, încredințarea stimeĭ mele.

Casier, *I. Socolescu.*

Vĕḑut, verificat și aprobat

Mebriĭ comitetuluĭ { *Al. Orĕscu, Al. Săvulescu, C. Beniș, D. Maimarolu, G. Mandrea, St. Ciocârlan.*

D. Președinte *Orĕscu,* rezumă darea de sémă.

D. *Socolescu* speră. că escedentul anuluĭ acesta va fi maĭ mare póte de cît prevederile; e de opiniune ca pentru moment să ne restrîngem la micĭ cheltuelĭ.

DD. *Cucu* și *Beniș* doresc din suflet ca societatea să prospere, și mersul eĭ să fiă bine asigurat.

D. *Mandrea* întrébă, dacă micul nostru fond nu ar fi bine să'l așezăm în efecte.

D. *Cucu* e de opiniune ca averea societățiĭ să fie pusă în obligațiunĭ de rentă 4%—un *desideratum* pentru viitor.

D. *Socolescu* zice, că dorința d-sale este de a obține o acțiune societățiĭ de bazalt.

Bugetul e aprobat de Adunare.

A doua cestiune la ordinea zileĭ, banchetul aniversar.

Se admite zioa de 27 Februarie.

D. *Mandrea* e de opiniune, ca banchetul să nu aibă loc, dacă nu vor subscri 20 membriĭ, cel puțin.

Societatea decide, ca să nu fie alțĭ invitațĭ de cît membriĭ onorarĭ.

D *Cucu* găsește fericită ideia, ca Societatea să se întrunéscă în banchet; o reuniune colegială nu póte fi de cît binevĕḑută. D-sa e de opiniunea d-luĭ Mandrea ca să se decidă un *minimum* de sub-scrierĭ, cere chiar, ca el să atingă cifra de 25.

D. *Socolescu* propune, ca domniĭ carĭ aŭ cerut să facă parte din Societate, să pótă lua parte la banchet.

Se alege o comisiune organizatóre compusă din domniĭ Mandrea și Socolescu, care să facă demersurile necesare pentru reușita aniversăriĭ societățiĭ.

D. *Mandrea* propune un *album humoristic* autografiat.

DD. *Nedelescu* și *Cucu* cred, că timpul e prea scurt și lucrarea nu va fi reușită.

Cu tóte acestea d. *Cucu* crede, că dacă este mijloc să se însghebe ceva, domniĭ membriĭ aĭ comitetuluĭ organisator să aibă mîna liberă ; propune ca frontispiciul albumuluĭ să fiă chiar desemnul *menu* al d-luĭ Georgescu

Se admite.

D. *Mandrea* cere alcătuirea unuĭ mic comitet pentru *menu*-ul album.

D. *Cucu* rógă, ca d. Georgescu să facă parte, ca al treilea membru în comitetul-organizator.

D. *Georgescu,* primind, mulțumește.

A treia cestiune la ordinea zileĭ e *organisarea corpuluĭ de architecțĭ.*

D. *Socolescu* rógă Societatea ca să amîne discuțiunea, avînd a aduce la cunoștința adunăriĭ, că dómna Aman, văduva mult regretatuluĭ pictor, director al scóleĭ de Bele-arte, voește să ridice un monument la cimitirul Șerban-Vodă pe mormîntul eminentuluĭ artist și în acest scop se adreséză societățiĭ architecților, ca ia să presideze la luarea mĕsurilor necesariĭ pentru execuțiunea reușită a lucrărilor. D. Socolescu crede că pentru Societate este o onóre demersul dómneĭ Aman și e sigur, că va rĕspunde la apelul făcut.

D. *Socolescu* esplică dorința dómneĭ Aman ; monumentul să fiă o lucrare artistică, compusă dintr'o statue în bronz pe un piedestal.

D. *Mandrea* voește ca concurențiĭ să fie pușĭ în pozițiune de a ști tóte cele dorite de dómna Aman, căcĭ, cînd se preciséză că va fi o statue de bronz, o parte din program e deja cunoscută.

D. *Pașcanu* cere formarea unuĭ program, căcĭ cele spuse pînă acum, statuă în bronz, în mărime naturală, pe un piedestal, forméză deja elementele constitutive

Societatea admite concursul cu program.

D. *Nedelescu* e de opiniune, ca să nu se publice concurs, de cît numaĭ printre membriĭ Societățiĭ

D. *Socolescu* dă în cunoștința adunăriĭ că voința dómneĭ Aman este ca monumentul să fiă *o lucrare romînéscă.*

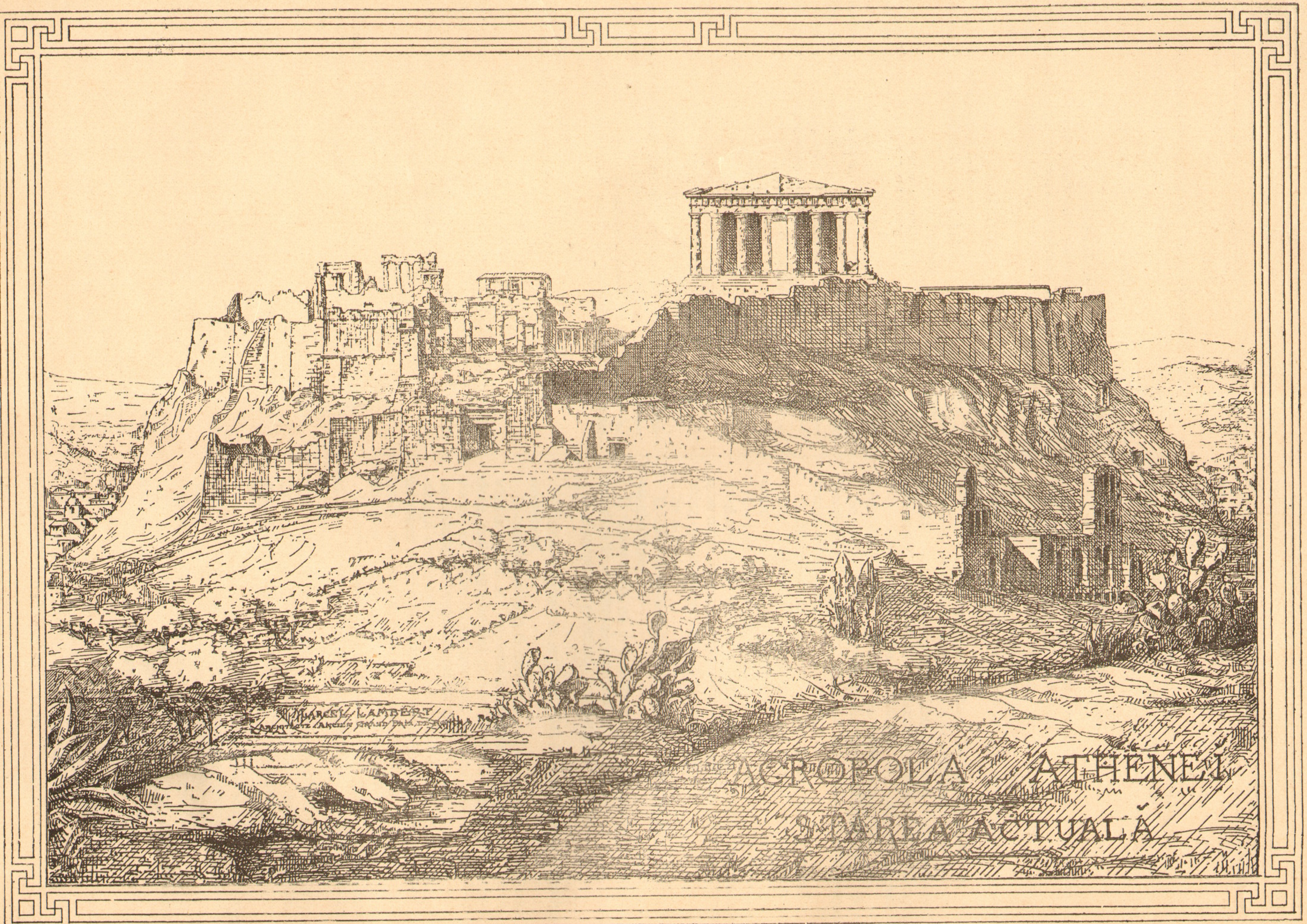
D. *Cucu* propune formarea uneĭ comisiunĭ pentru facerea programuluĭ, compusă din treĭ persóne.

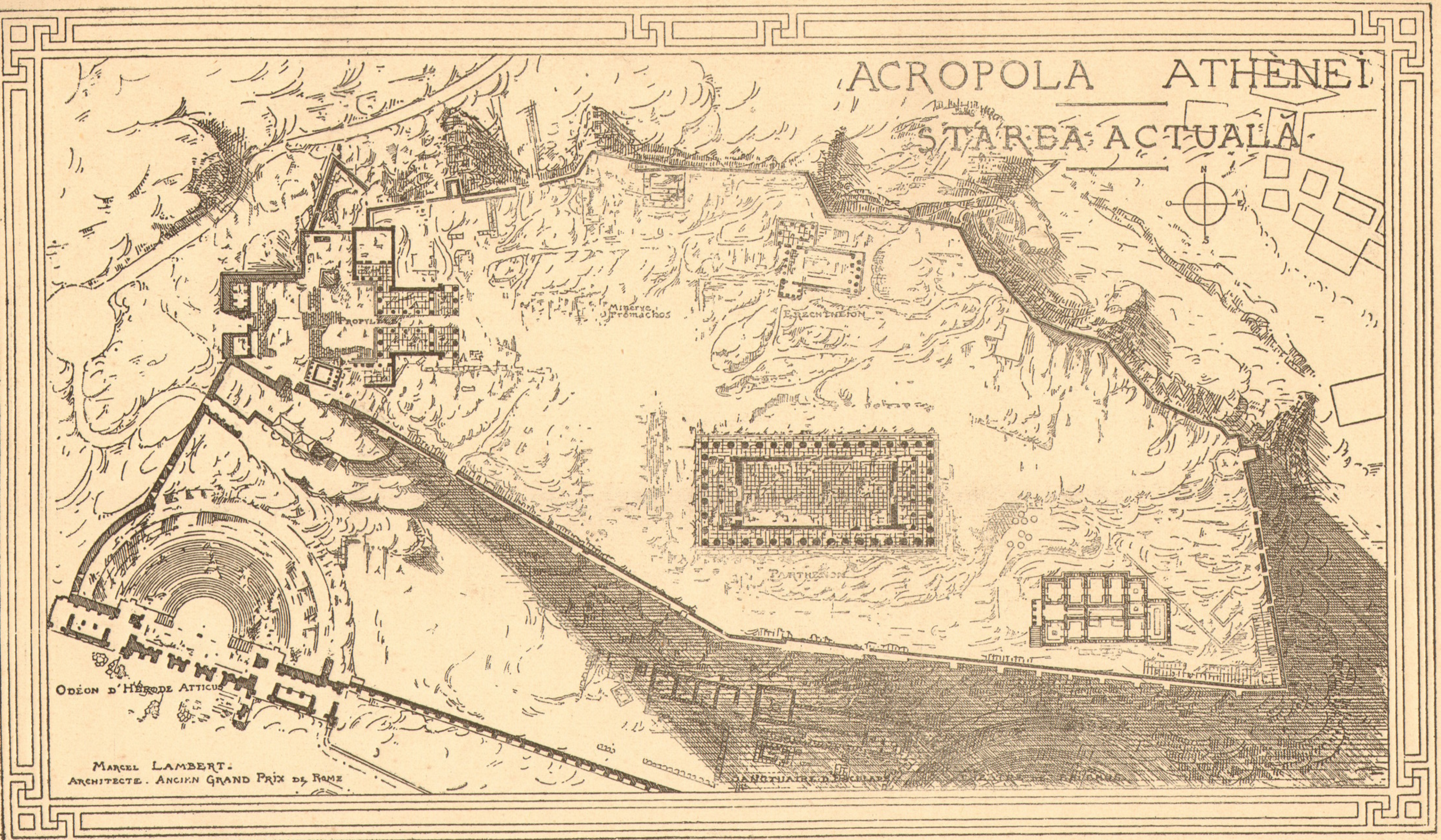
D. *Socolescu* cere, ca să pótă lua parte la concurs și acele persóne, ce aŭ făcut cerere de admisiune în Societate.

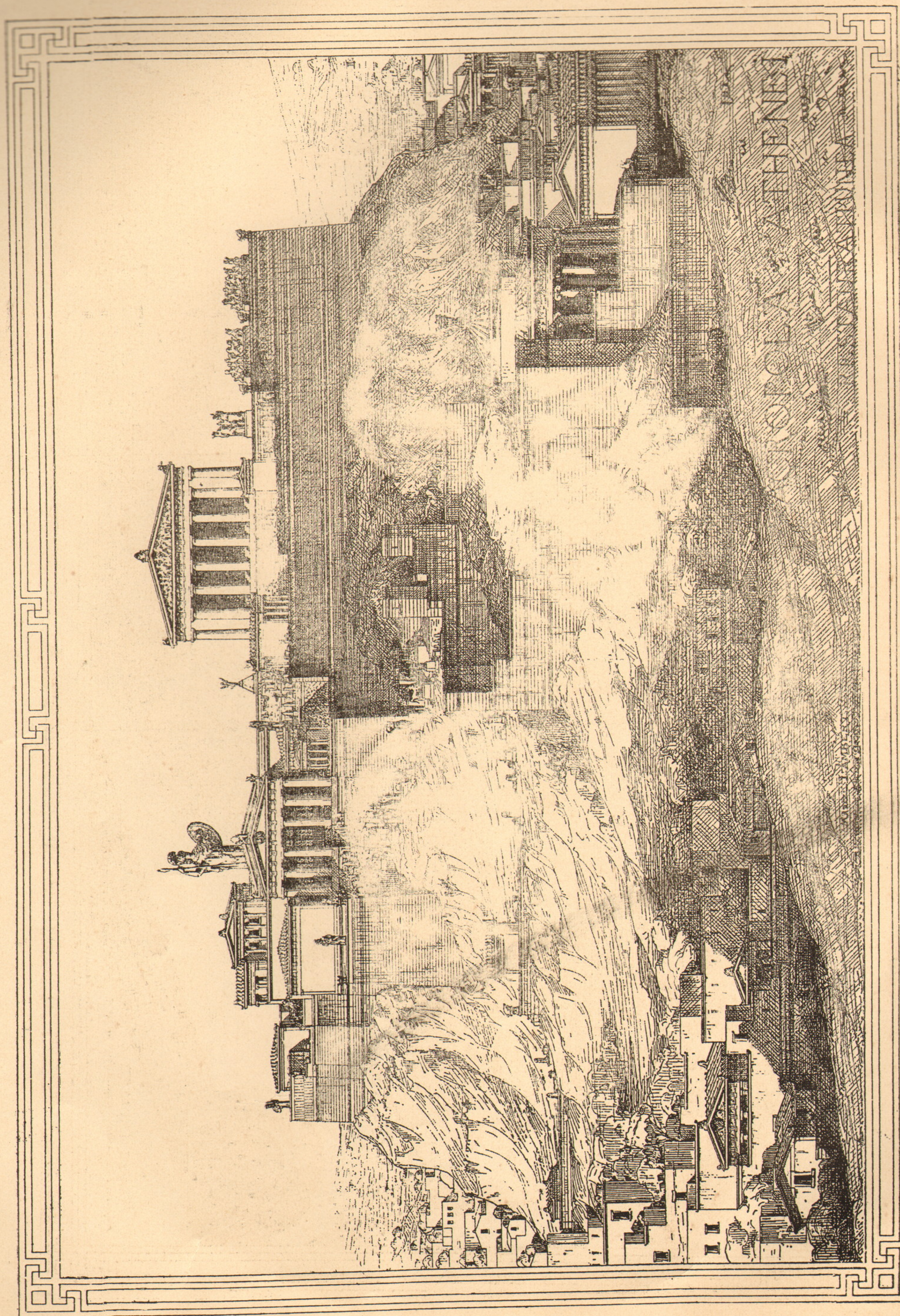
Comisiunea va fi compusă din domniĭ : Nedelescu, Georgescu și Socolescu.

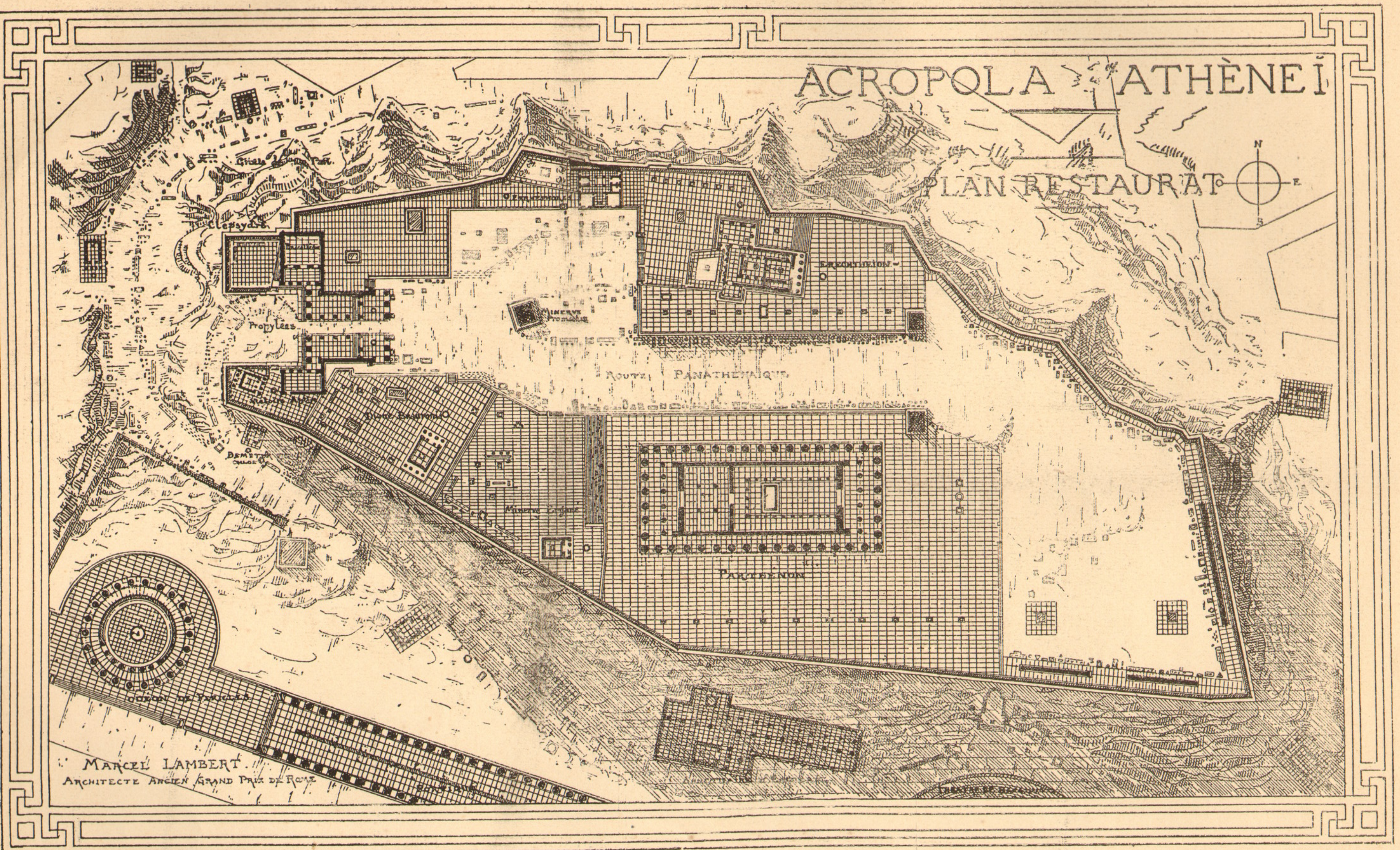
La ora 10 1/4 ședința e ridicată.

Secretar, ȘTEFAN CIOCÂRLAN.

MARCEL LAMBERT
ACROPOLA ATHENEI
STAREA ACTUALĂ

ACROPOLA ATHÈNEI
STAREA ACTUALĂ
Minerve Promachos
Erechtheion
Parthenon
ODÉON D'HÉRODE ATTICUS
MARCEL LAMBERT.
ARCHITECTE. ANCIEN GRAND PRIX DE ROME

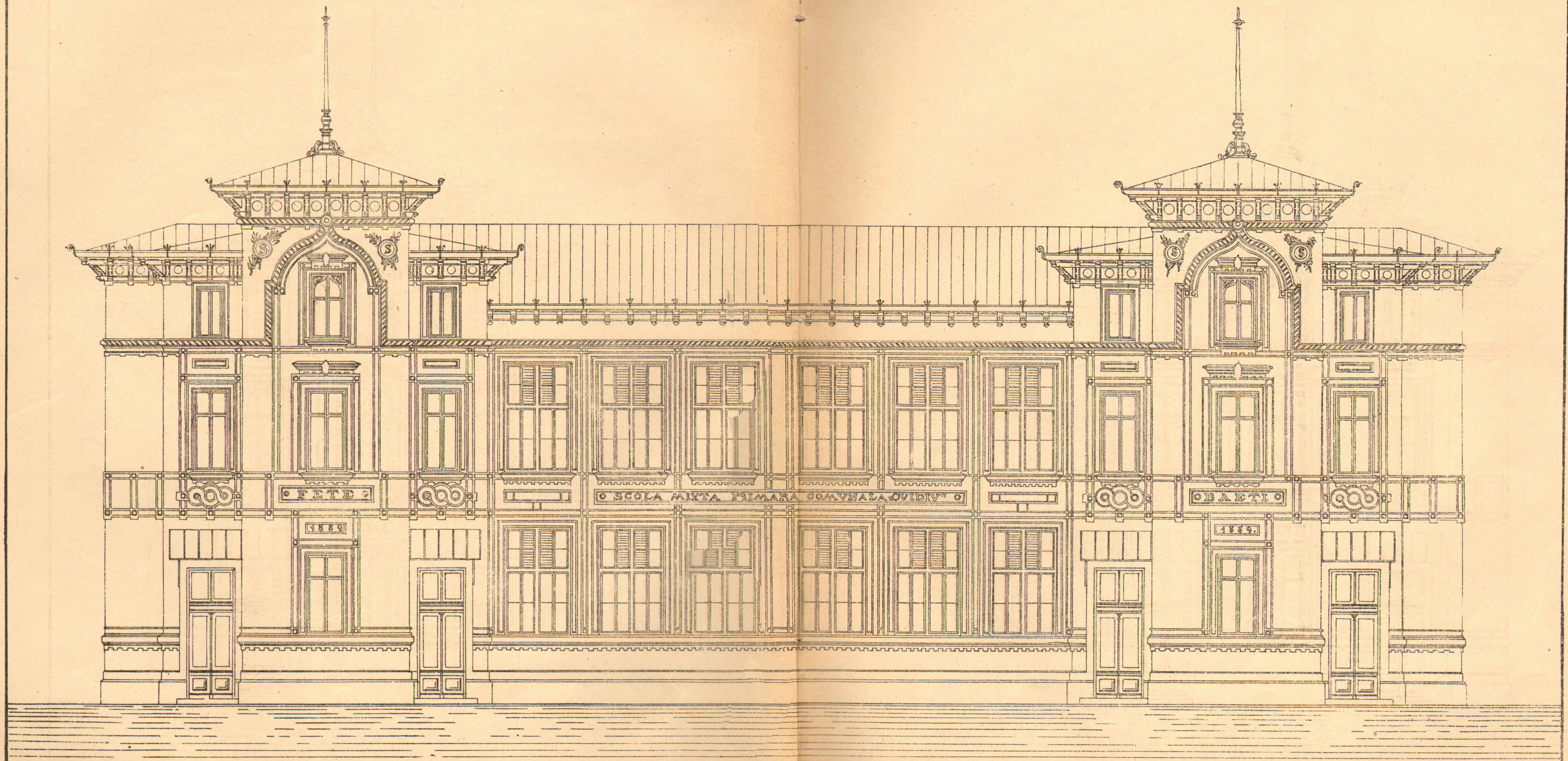

ACROPOLA ATHENEI

ACROPOLA ATHÈNEI
PLAN RESTAURAT
Propylées
ROUTE PANATHENAIQUE
PARTHENON
MARCEL LAMBERT
ARCHITECTE ANCIEN GRAND PRIX DE ROME

Scóla Primară Urbană Micstă

de clădit în

R-Şarat

Fațada Principală

Intocmit de I. Socolescu